

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ಅಧ್ಯಯನ

ಡಾ. ಜೊನ್ ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂಡ

BVP-1597

30/8/17

G-2185

11/26.

2014-17 ಆವ್ದೆಚೆಂ 68 ವೆಂ ಪುಸ್ತಕ್

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ್

ಡಾ ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂದ, ಕಿರೆಂ

ಪರ್ಗಟ್ಲಾರ್:

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಮಹಾನಗರ್ ಪಾಲಿಕಾ ಬಾಂದಪ್, ಲಾಲ್ ಭಾಗ್, ಮಂಗ್ಳುರ್ 575 003.

ಇಮೇಲ್: kksa1994@gmail.com. ಫೋನ್: 0824-2453167

ವೆಬ್ ಸೈಟ್: www.konkaniacademy.org

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ್ : ಡಾ ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂಡ ಹಾಣೆಂ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಪುಸ್ತಕ್.

ಹೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಡಾ. ಬಿ. ದೇವದಾಸ ಪೈ, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಲಾಲ್‌ಭಾಗ್, ಮಂಗ್ಳೂರ್-3 ಹಾಣೆಂ ಪರ್ಗಟ್ಲಾಂ ಆನಿ ಸಂತೋಶ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಳಕೆ, ಮಂಗ್ಳೂರ್ ಹಾಣೆಂ ಛಾಪುನ್ ಹಾಡ್ಲಾಂ.

ಪಯ್ಲೆ ಛಾಪೊ : 2017

ಹಕ್ಕಾಂ : ಪರ್ಗಟ್ಲಾರಾಚಿಂ

ಫೊರ್ ವಿನ್ಯಾಸ್ : ವಿಲ್ಸನ್, ಕಯ್ಯಾರ್

ಛಾಪ್ಯಾ ಸಹಕಾರ್ : ವಿಕ್ಟರ್ ಮತಾಯಸ್

ಪಾನಾಂ : viii + 66

ಪೇಪರ್ : 80 ಜಿಎಸ್‌ಎಮ್ ಎನ್‌ಎಸ್ ಮ್ಯಾಪ್ಲಿಥೊ

Arthshasthr Adyayan : book on Economics by Dr Clarence Miranda.

This book is published by Dr B. Devadasa Pai, Registrar, Karnataka Konkani Sahitya Academy, Lalbhag, Mangaluru-3 and printed at Santosh Printers, Alake, Mangaluru.

First Edition : 2017

© : Publisher

Cover Design : Wilson, Kayyar

Co ordination : Victor Mathias

Pages : viii + 66

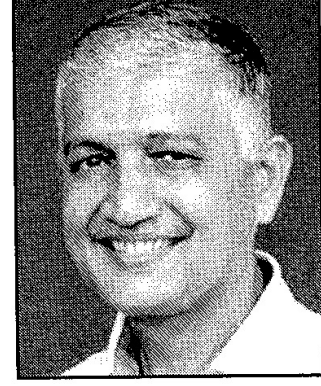
Paper : 80 gsm N.S. Maplitho, demi 1/8 size

ಮೋಲ್
Price

₹ 75/-

ಅಕಾಡೆಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕಾಚ್ಯಾ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ದಿಲ್ಲೊ ಸಂಸ್ಕೊ. ಕೊಂಕ್ಣಿಚಿ ವಿವಿಧತಾ ಸಾಂಬಾಳುನ್, ಸರ್ವಾಂಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾತ್ಯಾ ಪಂದಾ ಎಕ್ವಟಾಂವ್ಚಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅಕಾಡೆಮಿಚಿ. ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲಾ 41 ಸಮುದಾಯಾಂಕ್ ವಳ್ಕುಂಚಿ, ತಾಂಚೆ ಥಂಯ್ ಪಾಂವ್ಚಿ, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆ ಥಂಯ್ ತಾಂಕಾಂ ವ್ಹಡ್ವಣ್ ಭೋಗಿಶೆಂ ಕರ್ಚಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಅಪುರ್ಬಾಯೆನ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಚ್ಯಾ.

ಆಮ್ಚಿ ಆವ್ಡೆಂತ್ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಕೊಂಕ್ಣಿ ಶಿಕಪ್' ಹೊ ಧ್ಯೇಯ್ ದವರ್ನ್ ಆಮಿ ಆಮಿಚ್ಚಿ ಕಾರ್ಯಾ ಯೆವ್ಜಣ್ ಮಾಂಡುನ್ ಹಾಡ್ಲಿ. ಮಯ್ಯಾಕ್ ದೋನ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಪರ್ಗಟ್ಚಿಂ, ತಿಂ ವಿಕುಂಕ್ ಮೊಬೈಲ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬಜಾರ್, ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಮುದಾಯ್ ಆಸ್ತೆಕಡೆ ವಚುನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಾರ್ಯಾಂ, ಯುವಜಣಾಂಕ್, ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಥಂಯ್ ಮೊಗ್ ವಾಡಂವ್ಚಿಂ ಕಾರ್ಯಾಂ ಆಸಾ ಕರ್ತಾಂವ್.

ಆಮ್ಚೆಂ ಆನ್ಯೆಕ್ ಸಪಣ್ ಆಸ್ಲೆಂ - ಸರ್ವ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕಾಂಕ್ ಸಾಂಗಾತಾ ಘಾಲ್ನ್ 'ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕೋತ್ಸವ್' ಆಸಾ ಕರ್ಚೊ. 2017 ಫೆಬ್ರೆರ್ 10 ಥಾವ್ನ್ 12 ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹೋತ್ಸವ್ ಚಲೊಂವ್ಚೊಂ. ಹೆಂ ಸಪಣ್‌ಯಿ ತುಮ್ಮಾ ಸರ್ವಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತ್ಪಣಾಂತ್ ಸಾಕಾರ್ ಜಾಲಾಂ. ಕಿರೆಂ ಕೊಲೆಜಿಚೊ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ್ ಡೊ. ಜೊನ್ ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂದಾ ಹಾಣೆಂ ಬರಯಿಲ್ಲೊ 'ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ್' ಪುಸ್ತಕ್ ಪರ್ಗಟುಂಕ್ ಸಂತೊಸ್ ಪಾವ್ತಾಂವ್. ಹೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಿಂ ಮಾಹೆತ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಉಪ್ಕಾರ್ತಲೆಂ ಅಶೆಂ ಲೆಕ್ತಾಂವ್.

ರೊಯ್ ಕ್ಯಾಸ್ತೆಲಿನೊ

ಅಧ್ಯಕ್ಷ

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

2014-17 ಆವೆಚಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಆನಿ ಸಾಂದೆ

ಅಧ್ಯಕ್ಷ:

ಶ್ರೀ ರೋಯ್ ಕ್ಯಾಸ್ತೆಲಿನೊ, ಮಂಗಳೂರು

ಸಾಂದೆ:

ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಶ್ಯಾನಭಾಗ, ಬಿಜಾಪುರ್

ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ್ ಕಾಸರಕೋಡು, ಹೊನ್ನಾವರ್

ಡಾ. ಚೇತನ ಎಸ್. ನಾಯಕ್, ಧಾರವಾಡ್

ಶ್ರೀ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಶೇಟ್, ಉಡುಪಿ

ಶ್ರೀ ಶೇಖರ ಗೌಡ, ಬಜ್ಜೆ

ಶ್ರೀ ಜಯರಾಮ್ ಸಿದ್ದಿ, ಯಲ್ಲಾಪುರ್

ಶ್ರೀ ಶಿವಾನಂದ ಶೇಟ್, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಶ್ರೀಮತಿ ಮಮತಾ ಕಾಮತ್, ಮೈಸೂರ್

ಡಾ. ವಾರಿಜಾ ನಿರ್ಬೈಲ್, ಬಂಟ್ವಾಳ್

ಶ್ರೀ ಯಾಕೂಬ್ ಅಹ್ಮದ್‌ಜೀ, ಶೀರೂರ್

ಶ್ರೀ ಉಲ್ಲಾಸ್ ಕುಟಿನ್ಬಾ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ಕೆ. ದೇವದಾಸ್ ಪೈ, ಮಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ಲೋರೆನ್ಸ್ ಡಿಸೋಜಾ, ವಾಮಂಜೂರ್

ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗ:

ನಿರ್ದೇಶಕಾಚೊ ಪ್ರತಿನಿಧಿ:

ಶ್ರೀ ಬಲವಂತ್‌ರಾವ್ ಪಾಟೀಲ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್:

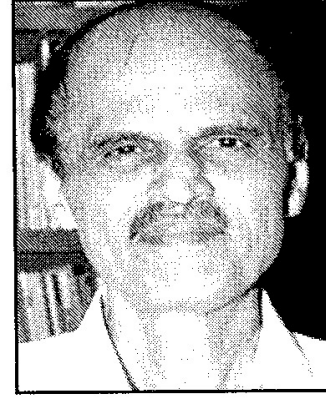
ಡಾ. ಬಿ. ದೇವದಾಸ ಪೈ

ಅರ್ಥ ಸದಸ್ಯ:

ಶ್ರೀ ಡಿ. ಎಂ. ರವಿಕುಮಾರ್

ಪ್ರಕಾಶಕಾಲಿಂ ಉತ್ತಾಂ

2014 ಮಾರ್ಚ್ ದಾಕೂನು ಸುರುಕೆಲೆ 'ಮುಹಿನಾ ದೋನ್ ಬೂಕ್' ಯೋಜನ ಫಕತ್ ಬುಕಾಂಕ ಛಾಪುನು ಭಾಯ್ ಫಾಲ್ಟಿಂ ಕಾಮಾ ಹ್ಯಾ ನ್ಹಯ್ ಆಶಿಲೆ, ಹ್ಯಾ ಯೋಜನೆ ದ್ವಾರಿ ಕೊಂಕಣಿಚೆ ಬಹುರೂಪಿತ್ವ (Plurality) ದಾಕೊನ್ ದಿವ್ಚೆ ಉದ್ದೇಶು ಆಶಿಲೊ. ಕೊಂಕಣಿಂತುಲೆ 41 ಪಂಗಡಾಕ, ಕನ್ನಡ, ನಾಗರಿ ಆದಿ ಲಿಪಿಂಕ, ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪಿ ವಸ್ತಿ ಆಸ್ಚೆ ಬರೋವ್‌ಪ್ಯಾಂಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದಿವುನು, ವೈವಿಧ್ಯ ರೂಪಾಚೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿ ವೆಂಚೂನ ಕಾಡಲ್ಯಾನ, ಹೇ ಅಕಾಡೆಮಿಚೆ ಸಮರ್ಪಕ ಯೋಜನ ಮ್ಹೊಣುನ್ ಘೆತಾ. ಹ್ಯಾ ದಿಶೆನ್

ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರೋಯ್ ಬಾಬಾಲೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ್ ಆನಿ ವಿತೊರಿ ಕಾರ್ಕಳ ಹಾಂಗೆಲೆ ವಾವ್ರ್, ಕೊಂಕಣಿ ಬರೋವ್‌ಪಿಂಯಾಲೆ ಸಹಕಾರ ನಿರಂತರ ಜಾವುನು ಮೆಳೆಯಾತಿ.

ನಾಟ್ಯಳೆ, ಪರ್ನೆ ಕಾವ್ಯ, ಕವಿತಾ, ಕಾದಂಬರಿ, ಬಾಳ್‌ಗಿತಾಂ, ಶಿಕೊವ್ಪಾಂಕ ಹಾತ್ ಪುಸ್ತಕ, ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನಾಂ, ಮೊಟ್ಟೊ ಕಾಣಿಯೊ, ಕತಾ ಪುಂಜೊ, ತಸ್ವೀರ್ ಆನಿ ಕವಿತಾ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರಬಂಧ, ಲೋಕವೇದ ಸಂಗ್ರಹ, ವ್ಯಾಕರಣ, ರಾಂದ್ಪಾಂ, ಸಮರ ಕಾವ್ಯ, ಅನುವಾದಿತ-ಲಿಪ್ಯಂತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಸಲೆ ಮೊಸ್ತ ಪ್ರಕಾರಾಚೆ ಬೂಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ ವಾಡೊವ್‌ಚ್ಯಾಂತು ಕಾಂಯ್ ದುಬಾವ್ ನಾ.

ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಚೆ ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಂತು ವಿಸ್ತಾರ ಜಾವಚೆ ಖಾತಿರ್ ಅಭಿಯಾನ್ ಚಲ್ಲಾ. ಶಾಳೆಂತು, ಕಾಲೇಜಾಂತು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಾಂತು, ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕೊವಚೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಘಟ್ ಜಾಲ್ಯಾರ, ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆಚೆ ಕಾಮಾಕ್ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತಾ ಮೆಳತಾ. ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆ ಬೂಕ್ ವಾಚ್ಚೆ, ಅಧ್ಯಯನ, ವಿಮರ್ಶೆ ಕೊರಚೆ ವಾವ್ರ್ ವಾಡತಲೆ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಏಕ್ ಬಳವಂತ್ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಭಾಸ್ ಜಾವುನ್ ಮಾನ್ ಘೆವಚೆ ತಶಿ ಭಾಸ್-ಸಾಹಿತ್ಯ-ಶಿಕ್ಷಣ ಮಧೆಂ ಸಂಬಂಧ ಜೊಡಚೆ ಏಕ ಕಠಿಣ ಕಾಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರೋಯ್ ಬಾಬ್ ಹಾಂಗೆಲೆ ಮುಖೆಲ್ಪಣಾರ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸಮಿತಿ ಕರತೆ ಆಸಾತಿ. ಹ್ಯಾ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಸಫಲ ಜಾವೂ ಮ್ಹೊಣು ಆಮಿ ಆಶೆತಾತಿ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ್ ಹ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೆಕ್ ಲೊಕಾ ಮುಕಾರ ದೊವರುತಾ ಆಸತಿ. ಸರ್ವಾಂಗಲೆ ಸಹಕಾರು ಜಾಯ್ ಮ್ಹೊಣ್ ಆಮ್ಚೆಂ ಮಾಗಣೆ.

ಡಾ| ಬಿ.ದೇವದಾಸ ಪೈ
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್

1. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ : ಅರ್ಥ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಂ, ವ್ಯಾಪ್ತ ಆನಿ ಸ್ವರೂಪ್ - ಜೋಯ್ನ್ ಮಿರಾಂದ	01
2. ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಆನಿ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ - ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂದ	07
3. ಕೃಷಿ, ಉದ್ಯಮಾಂ ಆನಿ ಸೆವೆ ಶೆತ್ - ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂದ	12
4. ವ್ಯಾಪಾರ್ : ದೇಶಿ ಆನಿ ಅಂತರ್ ದೇಶಿ - ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂದ	23
5. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ - ಜೋಯ್ನ್ ಮಿರಾಂದ	26
6. ಬಜೆಟ್ - ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂದ	32
7. ಭಾರತಾಚಿ ಪಯ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾ - ರೆನಿಟಾ ಸಿಕ್ವೇರಾ	37
8 ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಚಿಂ ಸ್ವರೂಪ್ ಆನಿ ಲಕ್ಷಣಾಂ - ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂದ	44
* ಪುಸ್ತಕ್ ಸೂಚಿ	62

1 ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ : ಅರ್ಥ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಂ, ವ್ಯಾಪ್ತ ಆನಿ ಸ್ವರೂಪ

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಪುರ್ವಿಂ 2500 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಹೆಬ್ರೆವಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳಾ ಥಾವ್ನ್ ಚಿ ಉದೆಲಾಂ. ಖಾಣ್, ನೈಸಣ್ ಆನಿ ಆಸ್ತೊ (Food, Cloth, Shelter) ಮನ್ಯಾಚೊ ಮೂಳ್ ಗರ್ಜೊ. ಮನ್ಯಾಚೊ ಮೂಳ್ ಗರ್ಜೊ ಸಂಪ್ಲಾರೀ ತಾಚ್ಯಾಕೀ ಚಡಿತ್ ಗರ್ಜೊಯ್ ತಾಕಾ ಆಸಾತ್. ಹ್ಯೊ ಗರ್ಜೊ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ ಭಲಾಯ್ಕಿ, ಸಮಾಧಾನ್, ಆಸ್ತ್, ಗ್ರೇಸ್ತಕಾಯ್, ವಿಲಾಸಿ ಜೀವನ್ ಆನಿ ಹೆರ್. ಹ್ಯೊ ಸರ್ವ್ ಗರ್ಜೊ ಆಪ್ಲಾಂವ್ಕ್ ಜಾತಾತ್ ತೆ ಕೆದಾಳಾಗಿ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ಎಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿನ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಕಾರ್ಯಂ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್. ಹಾಕಾ ಮುಖ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಯ್ಕಿ ಯಾ ದುಡು ಜಾಯ್.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಕಸಲೊ ವಿಷಯ್? ತಾಚೆ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕಿತೆಂ? ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಸವಲಾಂಕ್ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಸೊಂಪ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ವಿವರುಂಚೆಂ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲಾಂ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚೊ ಪ್ರಮುಕ್ ಉದ್ದೇಶ್ ಮನ್ಯಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ಚಟುವಟಿಕೆಂ ವಿಶಿಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ಚೆಂ. ಆರ್ಥಿಕ್ ಚಟುವಟಿಕಾ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ಕಿತೆಂ? ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಎಕ್ಲೊ ಆಪ್ಲೆ ಶಿಕಪ್ ಜಾವ್ನ್ ಏಕ್ ಸಂಸ್ಥಾಂತ್ ವಾವ್ರ್ ಕರ್ತಾ. ತಾಣೆಂ ತಾಚೊ ವಾವ್ರ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಏಕ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಕಾರ್ಯಂ. ಅಶೆಂ ಥಂಯ್ ವಾವ್ರ್ ಕರ್ನ್ ಹಾಕಾ ಮೆಳ್‌ಲೊ ಆದಾಯ್ ಯಾ ವೇತನ್ ಘೆವ್ನ್ ಬಾಜಾರಾಕ್ ವಚುನ್ ಜಾಯ್ ಆಸ್‌ಲೊ ವಸ್ತು ಮೊಲಾಕ್ ಘೆತಾ. ಹೆಂ ಏಕ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಕಾರ್ಯಂ. ತಶೆಂಚ್ ತಾಕಾ ಮೆಳ್‌ಲೊ ದುಡು ಸಕ್ಕಡ್ ವಿಭಾಡ್ ಕರಿನಾಸ್ತಾನಾ ಥೊಡೆ ಪಯ್ಕಿ ಬ್ಯಾಂಕಾಂತ್ ಜಮಯ್ತಾ. ಹೆಂಯ್ ಏಕ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಕಾರ್ಯಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

ಅಶೆಂ ಏಕ್ ಮನಿಸ್ ಹಂತಾ ಹಂತಾಂನಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ಮೆತೆರ್ ಜಾತಾ ಆನಿ ತಾಚಿ ಸಗ್ಳಿ ಜಿಣಿ ಹ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ಚಟುವಟಿಕೆಂತ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸ್ತಾ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮನ್ಯಾಚೆಂ ಆರ್ಥಿಕ್ ಜೀವನಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ವಿಸ್ತಾರ್ ರಿತಿನ್ ಶಿಕ್ತಾ ಆನಿ ಶಿಕಯ್ತಾ, ಸಮ್ಜತಾ ಆನಿ ಸಮ್ಜಾಯ್ತಾ, ಆನಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ನಿಯಮಾಂ ಆನಿ ಕಾನೂನಾಂ ವಾಪಾರ್ತಾ ಆನಿ ವಾಪಾರುಂಕ್ ಲಾಯ್ತಾ.

ಏಕ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಕಾರ್ಯಂ ಜಾಯ್ ತರ್ ದೋನ್ ಸಂಗಿಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ. ಏಕ್ ಗರ್ಜ್ ಯಾ ಆಶಾ (Want) ಆನಿ ಉದ್ದೇಶ್ (End, Goal) ಹಿ ಗರ್ಜ್ ಥಾಂಬುಂಕ್ ಮನಿಸ್ ತಾಕಾ ಗರ್ಜ್ ಆಸ್‌ಲೆಂ ಸಾಧನ್ ಕರ್ತಾ. ಜೆರಾಲ್ ರಿತಿನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆ ತರ್ ಹೆಂಚ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿಂ ರೂಪಣ್

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಕ್ ರೂಪ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಸಬಾರ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂನಿ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲಾಂ. ಸಬಾರ್ ತಜ್ಞಾಂನಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಚಲಾವಣ್ ಆನಿ ಚಟುವಟಿಕೊ ತಾಂಚೊ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಆನಿ ಪರಿಣಾಮ್ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಸವಿಸ್ತಾರ್ ರಿತಿನ್ ಬರ್ಪಿಂನಿ ಬರೊವ್ನ್ ಸಂಗ್ರಹ್ ಕೆಲಾ. ಆರಿಸ್ಟೊಟಲ್, ಪ್ಲೆಟೊ, ಆನಿ ಹೆರ್ ತಜ್ಞಾಂನಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ / 2

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿಂ ಚಿಂತ್ನಾಂ ಆನಿ ಪರಿಕಲ್ಪನಾಂಚೆಂ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಕೆಲಾಂ. ಉದೆಂತಿಚ್ಯಾ ಕುಶಿನ್ ಭಾರತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮನು, ಕೌಟಿಲ್ಯ, ತಿರುವಲ್ಲವುರ್ ಆನಿ ಸಬಾರಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ವಿಷಯಾಚೆರ್ ಆಪ್ಲೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಫಾಲಾ. ಗುಲಾಮ್‌ಪಣ್, ದೆವೆಂ, ಸುಂಕ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಹಾಂಚ್ಯಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಲಿಖ್ಲೆಲೆಂ ಆಸಾ.

ಆಧುನಿಕ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ :

ಆಧುನಿಕ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ "ಆಧುನಿಕ್" ಮ್ಹಣ್ ಆಪಂವ್ಕ್ ಕಾರಣ್ ಇತ್ಲೆಂಚ್. ಆಧುನಿಕ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕೆಲ್ಲೊ ವಿಷಯ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಆನಿ ವೆವಸ್ಥಿತ್ ಮಾಂಡಾವಳೆನ್ ಸಂಗ್ರಹ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್. ಆಶೆಂ ಅದ್ಲ್ಯಾ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಕ್ ಹೊಚ್ ಪ್ರಮುಖ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್. ಆಧುನಿಕ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಆದಮ್ ಸ್ಮಿತ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಿ ಧಾವ್ನ್ ಉಗಮ್ ಜಾಲೆಂ. ತಾಣೆಂ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ "An Enquiry into the Nature and Causes of Wealth of Nation" ಯಾ ಮೊಟ್ಟ್ಯಾನ್ "Wealth of Nations" 'ರಾಷ್ಟ್ರಾಚಿ ಸಂಪತ್ತಿ'

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಂ

ಆಡಮ್ ಸ್ಮಿಥಾಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚಿ ಸಂಪತ್ತಿ ಪುಸ್ತಕಾ ಪರ್ಮಾಣೆಂ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪತ್ತೆಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಮ್ಹಣ್ ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ ಫಾಲಾ. ಆಸ್ತ್, ದುಡು, ಜೊಡ್ಣೆಂಚ್ ಮನ್ಯಾಚೊ ಉದ್ದೇಶ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಆನಿ ಸಂಪತ್ತಿ ವರ್ವಿಂಚ್ ಸಗ್ಳಿ ಆರ್ಥಿಕತಾ ಚಲ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾ.

ತಾಚೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಅಶೆಂ ಆಸಾ - "ರಾಜಕೀಯ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್. ದೋನ್ ವೆವೆಗ್ಳೆ ವಿಷಯ್ ಆಸಾತ್. ಲೊಕಾಕ್ ಜಿಯೆಂವ್ಕ್ ಆನಿ ಅನುಬೋಗಕ್ ಜಾಯ್ ಆಸ್ಚಿ ಧನ್-ಸಂಪತ್ತಿ ಫಾವೊ ಕರ್ಚೆಂ. ದುಸ್ರೆಂ ರಾಜ್ಯ್ ತಶೆಂಚ್ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ದುಡು ಜಮಾಂವ್ಚೆಂ ಆಶೆಂ ಆಸ್ಚಿ ವರ್ವಿಂ ಲೊಕಾಕ್ ಆನಿ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಬರೆಂಪಣ್ ಯಾ ಕಲ್ಯಾಣ್ ಲಾಬ್ತಾ".

ಆಡಮ್ ಸ್ಮಿಥಾಚೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಫಕತ್ ಎಕಾ ವಿಷಯಾಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸಾ. ಸಬಾರ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಿನಿ ಹ್ಯಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಚಿ ತೀಕಾ ಕೆಲ್ಯಾ. ಮನ್ಯಾಚೆಂ ಜಿವಿತ್ ಫಕತ್ ಆಸ್ಚಿಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ನಾ ಬಗಾರ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಸಬಾರ್ ಸಂಗಿಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸಾ.

ಹ್ಯಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಕ್ ಧನ್ ಸಂಪತ್ತೆಚೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಪಯ್ತಾತ್. (Wealth)

ಆಡಮ್ ಸ್ಮಿಥಾಚ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ನಿಯೊ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಸ್ಕೂಲಾಚೊ ಆಲ್ಟೆಡ್ ಮಾರ್ಶೆಲ್, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ವಿಸ್ತೃತ್ ಕರ್ತಾ. ಆಲ್ಟೆಡ್ ಮಾರ್ಶೆಲಾ ಪರ್ಮಾಣ್ "ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮನ್ಯಾಚ್ಯಾ ಚಾಲ್ತೆ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾಂಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್, ಎಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆಂ ಆನಿ ತ್ಯಾ ದ್ವಾರಿಂ ಅಖ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಚೆಂ ಕಲ್ಯಾಣ್ (Welfare) ಜೊಡ್ಣೆ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅಧ್ಯಯನ್‌ಂಚ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ.

ಆಲ್ಟೆಡ್ ಮಾರ್ಶೆಲ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ ಕೀ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಫಕತ್ ಆಸ್ತ್ ಸಂಪತ್ತಿಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ನಾ, ತೆಂ ಫಕತ್ ನಾಣ್ಯಾಚೆಂ ಏಕ್ ತೋಂಡ್ ಮಾತ್. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಜರ್ ತರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆಂ ಸಾದಾರಣ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಚಟುವಟಿಕೊ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ಜೀವನಾಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್. ಅಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಸಂಪತ್ತಿ ಧಾವ್ನ್ ಉನ್ನತಿ ಯಾ ಕಲ್ಯಾಣ್ ಜೊಡ್ಡಿ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಲ್ಟೆಡ್ ಮಾರ್ಶೆಲ್ ದಾಕೊವ್ನ್ ದಿತಾ. ಹೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಸಮೃದ್ಧೆಚೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಮ್ಹಣುನ್ ನಾಂವಾಡ್ಲಾಂ.

ತಿಸ್ರೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚೆಂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್. ಹೆಂ ಲಾಯ್ಡ್ ರೊಬಿನ್ಸನ್ ದಿಲ್ಲೆಂ. ಹೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚೆ ವ್ಯಾಪ್ತ ವಾಸ್ತವಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಪರಿವರ್ತನ್ ಕರ್ತಾ. ಹಾಚೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾ ಏಕ್ ವಿಜ್ಞಾನ್ ಜೆ ಮನ್ಯಾಚ್ಯೆ ಜಿಣಿಯೆ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ಚೆಂ. ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಶೆವಟ್ ಆನಿ ಸಾಧನ್ ಯಾ ಹಾತೆರಾಂ, ಹಾಂಚೊ ಮಧ್ಲೊ ಸಂಬಂದ್ ಶಿಕೊಂವ್ಕ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕರ್ತಾ. ಶೆವಟಾಕ್ ಪಾವಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾಮಾಕ್ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಚೊ ವಿವರ್ ಅಸೊ ಆಸಾ. ಎಕಾ ಮನ್ಯಾಚ್ಯಾ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ತಾಣೆಂ ಕರ್ನ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಚಡಾವತ್ ಕಾಮಾಂಕ್ ಏಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ್ ಆಸಾ. ಏಕ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಕಾರ್ಯೆಂ ಜಾಯ್ ತರ್ ಥಂಯ್ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾಜೆ. ಗರ್ಜ್ ಆಶಾ ಮುಖಾಂತ್ ಯೆತಾ.

ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಸಾಂಗ್ಚೆ ತರ್ ವೊತಾಂತ್ ಭೊಂವ್ಚ್ಯಾ ಎಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಕ್ ಜೋರ್ ತಾನ್ ಲಾಗ್ತಾ. ತಾಕಾ ಅತಾಂ ಗರ್ಜ್ ಪಡ್ತಾ ಎಕಾ ಪೀವನಾಚಿ. ಹಿ ಗರ್ಜ್ ತೊ ಕಶೆಂ ಸುದಾರ್ಸಿತಾ, ತೊ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕಡೆನ್ ವಚುನ್ ಮೋಲ್ ದೀವ್ನ್ ಏಕ್ ಥಂಡ್ ಪೀವನ್ ಪಿಯೆತಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ತಾಣೆಂ ಆಪ್ಲಿ ಗರ್ಜ್ ಪಯ್ಲೆ ದೀವ್ನ್ ಸುದಾರ್ಸಿಲಿ.

ಲೊಕಾಚ್ಯೊ ಗರ್ಜೊ ಸುಮಾರ್ ಆಸಾತ್. ಪೂಣ್ ತ್ಯೊ ಸಕ್ಕಡೀ ಥಾಂಬೊಂಕ್ ತಾಚೆ ವರ್ವಿಂ ಜಾಯ್ನಾಂತ್. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ತಾಚೆಕಡೆನ್ ಸಂಪತ್ತಿ ಯಾ ಹಾತೆರ್ ನಾ. ಹಾತೆರಾಂಚಿ ಯಾ ಸಂಪತ್ತೆಚಿ ಉಣೆಪಣ್ ಆಸ್ಲೆ ವರ್ವಿಂ ಸಕ್ಕಡ್ ಗರ್ಜೊ ಸುಧಾರ್ಸುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ. ಧನ್ ಸಂಪತ್ತಿ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ನ್ ಕಸಲೊ ಶೆವಟ್ ಆಪ್ಣಾಂವ್ಚೊ ಹೆಂಚ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಲಾಯ್ಡ್ ರೊಬಿನ್ಸನ್ ಪ್ರಕಾರ್.

ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಲೊಕಾಲಾಗಿಂ ಆಪ್ಲೊ ಗರ್ಜೊ ಪೋಂತ್ ಪಾವೊಂಕ್ ಜಾಯ್ ಆಸ್ಚೊ ದುಡು ಆನಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ್ ಸಂಪತ್ತಿ ನಾ. ದೆಕುನ್ ಥಂಯ್ ಪರ್ಯಾಪ್ತ (alternative uses) ಉದೆವ್ನ್ ಯೆತಾ.

ಹೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ವಭಾವಾಚೆಂ. ಹೆಂ ಉಣೆಪಣಾಚೆಂ (Scarcity) ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವಾಡ್ಲಾಂ. ಚೊವ್ತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ್ ಚಿಂತ್ಪಾಚೆಂ ಹೆಂ ಆದ್ಲ್ಯಾ 60 ವರ್ಸಾಂನಿ ಆಟಾಯಿಲ್ಲೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಹಾಂತು ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ Keynes, Paul Samuelson ಆನಿ ಹೆರಾಂಚೊ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಾಂಚೊ ಪಾತ್ರ್ ಆಸಾ.

Keynes, ಪರ್ಮಾಣೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಏಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚೊ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್ (National Income) ಆನಿ ಉದ್ಯೋಗ್ (Employment) ಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣಾಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಾ. ಹೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಸಮಗ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಉದ್ಯೋಗ್ ಆಸ್ಲಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ಆದಾಯ್ ಯೆತಾ. ಹರ್ ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ಸರ್ವ್ ಲೊಕಾಕ್ ಉದ್ಯೋಗ್ ಆಸಾ ತರ್ ಹೆಂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಮೃದ್ಧೆನ್ ಭರ್ಲಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್. ತಶೆಂಚ್ ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ತ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚೊ ಆದಾಯ್ ಚಡ್ ಆಸಾ ತರ್ ತೆಂ ಭಳಿಷ್ಟ್ ರಾಷ್ಟ್ರ್ ಜಾತಾ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ / 4

ಅಶೆಂ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ ಉದ್ಯೋಗ್ ಆನಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯಾಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ ಜಾತಾ. ಹಾಕಾ ಆಮಿ ವಾಡಾವಳಿಚೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ (Growth Definition) ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಚೆಂ ಸ್ವರೂಪ್ (Nature)

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಚೆಂ ಸ್ವರೂಪ್ ಆನಿ ವ್ಯಾಪ್ತ ಬೋವ್ ವಾಸ್ತವಿಕ್ ತಶೆಂಚ್ ವೆವಸ್ತಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಚೊ ವಿಷಯ್ (Subject Matter)

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಳೆ ವಿಶಯ್ ಸಬಾರ್ ಆಸಾತ್. ಹೆ ವಿಶಯ್ ಸಬಾರ್ ಸಂಗಿಂ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ದಿತಾತ್. ಜಿಂ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್ ಮನ್ಯಾಚ್ಯೊ ಗರ್ಜೊ, ವಾಂವ್ಪ್, ಅನುಭೋಗ್, ಉತ್ಪಾದನ್, ವಿತರಣ್, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ್, ಉದ್ಯೋಗ್ ವಿನಿಮಯ್, ಪಯ್ಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಏಕ್ ವಿಜ್ಞಾನ್ ತಶೆಂಚ್ ಏಕ್ ಮಾನವಿಕ್ ಅಧ್ಯಯನ್. (Both Science and Art)

ವಿಜ್ಞಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಏಕ್ ವೆವಸ್ತಿತ್ ರಿತಿನ್ ಬರೊವ್ನ್ ಮಾಂಡುನ್ ಹಾಡ್ಲೆ ಜಾಣ್ವಾಯೆಚೆಂ ಭಂಡಾರ್. ಏಕಾ ವಿಷಯಾಚೆಂ ಘಡಿತಾಂ ಆನಿ ಖುಣಾಂ ಮೆಳ್ಲೆ ವರ್ವಿಂ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಸಂಗಿಂ ಮಧೆಂ ಆಸ್ಚೊ ಸಂಬಂದ್ ದಾಕೊವ್ನ್ ಡಿಂವ್ಚೆಂಚ್ ವಿಜ್ಞಾನ್.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನ್ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ತಜ್ಞಾಂನಿ ಅಸೊ ವಾದ್ ಕೆಲಾ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಲ್ಯೊ ವಿಷಯ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಧರಾನ್ ಸಂಗ್ರಹ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್ ತಶೆಂಚ್ ತಾಂತುಂ ಆಸ್ಚೆ ಅಭ್ಯಾಸ್ ವೆವಸ್ತಿತ್ ಮಾಂಡಾವಳೆನ್ ಚಲ್ತಾತ್. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ನೀಜ್ ಘಡಿತಾಂಚೆರ್ ಆಧಾರಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಅಪ್ಲೆ ವಿಶಯ್ ವಿಸ್ತಾರಾಯ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಏಕ್ ವಿಜ್ಞಾನ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗುಂಕ್ ಜಾತಾ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಏಕ್ ಕಲಾ (Art) ಮ್ಹಣುನ್ಯಾ ವಾದ್ ಆಸಾ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಸ್ತು ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರಿನಾ ಬಗರ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾ ಮನ್ಯಾಂ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಾ. ಹರೆಕೊ ವ್ಯಕ್ತಿ ವೆವೆಗ್ಳೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಆನಿ ಹರ್ಯೆಕ್ಲಾಚೆಂ ಚಿಂತ್ನಾಂ ಏಕ್ಚ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಆಸಾನಾಂತ್. ಅಶೆಂ ಜಾಲ್ಲೆ ವರ್ವಿಂ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಧರ್ಬಾಕ್ ಜಾಯ್ ತಶೆಂ ಆಮ್ಕಾ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ದಿತಾ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಪಯ್ಲಾಂನಿ ಮೆಳ್ಳೆ ತೃಪ್ತಿ ದುಬ್ಳಾಕ್ ವಿಶೇಸ್. ಗ್ರೇಸ್ತ್ ವ್ಯಕ್ತಿಕ್ 500 ರುಪಯ್ ದಿಲ್ಯಾರ್ ಕಾಂಯ್ ತಿತ್ಲೆಂ ಫರಕ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ನಾ. ಪೂಣ್ ತೆಚ್ ಪಯ್ಲೆ ಏಕಾ ಗರೀಬಾಕ್ ದಿಲ್ಯಾರ್ ತಾಕಾ ಸಂತೊಸ್ ಜಾತಾ. ಹೊ ಸಂತೊಸ್ ಏಕ್ ಭೋಗಾಪ್.

ಹೆಂ ಆಮ್ಕಾಂ ವಿಜ್ಞಾನಾಂತ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳಾನಾ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಮನ್ಯಾಚೆ ಹಾವೆಬಾವ್, ಚಿಂತಪ್, ಸಂತೊಸ್, ತೃಪ್ತಿ, ಭೈಂ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಘೆತ್ಲಾಂ ಆಸ್ತಾಂ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಏಕ್ ಕಲಾಯಿ ಜಾತಾ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ (Scope)

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಏಕ್ ವಿಸ್ತಾರ್ ವಿಶಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಮಾಜಿಚ್ಯಾ ಹರೈಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿಕ್ ಲಾಗು ಜಾಂವ್ಚೊ ತಸಲೊ ವಿಶಯ್.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚ್ಯಾ ಗಡಿ ಭಿತರ್ ಸರ್ವ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಆಸ್ಲಲೆ ವರ್ವಿಂ, ತಾಚಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬೋವ್ ವ್ಹಡ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಖ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಹ್ಯಾ ವಿಷಯಾಂಚೆರ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಾ.

1. ಅನುಭೋಗ್ (Consumption)

ಹರ್ಯೆಕ್ಲ್ಯಾ ಮನ್ಯಾಕ್ ಭುಕ್ ಆಸಾ ಆನಿ ತಿ ಭುಕ್ ಥಾಂಬೊಂಕ್ ತೊ ವಾವ್ರ್ ಕರ್ತಾ. ಅನುಭೋಗಾಂತ್ ಫಕತ್ ಮುಳಾವಿ ಗರ್ಜೊ ನ್ಹಯ್ ಆಸ್ತಾಂ ತಾಚ್ಯಾಕೀ ವರ್ತೊ ಗರ್ಜೊ ಸುದಾರ್ನ್ಯಾಂಕ್ ಆಸಾತ್. ಹಾಕಾ ಅನುಭೋಗ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್.

2. ಉತ್ಪಾದನ್ (Production)

ಅನುಭೋಗ್ ಕರಿಜೆ ತರ್ ಆಪಾಪಿಂಚ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಉತ್ಪಾದನಾ ವರ್ವಿಂ ಮಾತ್ರ್ ಜಾತಾ. ಖಿಂಚಿಯ್ ವಸ್ತು ಪಯ್ಲೆ ಉತ್ಪಾದನ್ ಜಾವ್ನ್ ಮಾಗಿರ್ ಅನುಭೋಗ್ ಜಾತಾ.

3. ವಿನಿಮಯ್ (Exchange)

ವಿನಿಮಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ಮೊಲಾಕ್ ವಸ್ತು ಬಾಜಾರಾಂತ್ ವಿನಿಮಯ್ ಕರ್ಚೊ. ಏಕ್ ವಸ್ತು ಉತ್ಪಾದನ್ ಕರ್ತಾನಾ ತಾಕಾ ಖರ್ಚ್ ಆಸಾ. ಹೊ ಖರ್ಚ್ ಭರ್ತಿ ಜಾಂವ್ಚೊ ತ್ಯಾ ವಸ್ತುಚ್ಯಾ ಮೊಲಾ ಥಾವ್ನ್. ಅಶೆಂ ವಸ್ತು ಬಾಜಾರಾಂತ್ ಮೊಲಾಕ್ ವಿಕಾನಾ ಗ್ರಾಹಕಾಕ್ ಅನುಭೋಗಾಕ್ ಜಾಯ್ ಆಸ್ಲಿ ವಸ್ತು ಮೆಳ್ತಾ. ತಶೆಂಚ್ ಉತ್ಪಾದಕಾಕ್ ಮೊಲ್ ಆನಿ ಏಕ್ ವಾಂಟೊ ಲಾಭ್‌ಯಿ ಮೆಳ್ತಾ.

4. ವಾಂಟಿ (Distribution)

ವಾಂಟಿ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಘಟಕಾಂಕ್ ಮೆಳ್ಚ್ಯಾ ಆದಾಯಾಚೆಂ ವಿಭಜನ್. ಉತ್ಪಾದನ್ ಕರಿಜೆ ತರ್ ಕೂಲ್, ಜಾಗೊ, ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಆನಿ ಉದ್ಯಮಿಚೆ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ.

ಕೂಲಿಕ್ ಮಜೂರಿ, ಜಾಗ್ಯಾಕ್ ಭಾಡೆಂ, ಭಂಡ್ವಾಳಾಕ್ ವಾಡ್ ಆನಿ ಉದ್ಯಮಿಕ್ ಲಾಭ್ ಅಶೆಂ ಉತ್ಪಾದನ್ ಘಟಕಾಂತ್ ಮೊಲಾಚೆಂ ಯಾ ಆದಾಯಾಚೆಂ ವಿಭಜನ್ ಜಾತಾ.

5. ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ದುಡ್ಡಾ ವೆವಸ್ತಾ (Public Finance)

ಸರ್ಕಾರಾಚೆ ಆಡಳ್ತೆ ಆನಿ ಯೋಜನಾಂ ಜ್ಯಾರಿ ಕರಿಜೆ ತರ್ ದುಡ್ಡಾಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ. ಹೊ ದುಡು ಸಾರ್ವಜನಿಕಾ ಥಾವ್ನ್ ತಿರ್ವ್ಯಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಜಮೊ ಜಾತಾ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ದುಡ್ಡಾ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಸರ್ಕಾರಾಚೊ ಆದಾಯ್, ರೀಣ್ ಆನಿ ಖರ್ಚ್ ಹಾಂಚೆ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಜಾತಾ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ / 6

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿ ಸಬಾರ್ ಕ್ಷೇತ್ರ

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಫಕತ್ ಏಕ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಕ್ ಸೀಮಿತ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ನ್ಹಯ್ ಬಗಾರ್ ಸಬಾರ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂನಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿ ಮುಳಾಂ ಆಸಾತ್. ತೆ ಆಸಾತ್

- * ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಆನಿ ಸಮರ್ಗ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (Micro and Macro Economics)
- * ಚಾಲಿಚೆಂ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (Behavioral)
- * ಪ್ರಾಕೃತಿಕ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (Environmental)
- * ಭಲಾಯ್ಕೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (Health)
- * ದುಡ್ಡಾ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (Financial)
- * ಗ್ರಾಮೀಣ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (Rural)
- * ಕೂಲಿಚೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (Labour)
- * ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (International)
- * ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ದುಡ್ಡಾ ವೆವಸ್ತಾ (Public Finance)
- * ದುಡ್ಡಾ ವೆವಸ್ತಾ (Monetary)
- * ವಿಮ್ಯಾ ವೆವಸ್ತಾ (Insurance)
- * ವೆವಾರಿಕ್ ದುಡ್ಡಾ ವೆವಸ್ತಾ (Business) ಇತ್ಯಾದಿ.

2. ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಆನಿ ವಿಸ್ತೃತ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ಆಧುನಿಕ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ್, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜಿಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಸುಕ್ಷಿಮ್ (Micro) ಆನಿ ವಿಸ್ತೃತ (Macro) ಮ್ಹಣ್ ವಾಂಟಿ ಕರ್ತಾತ್. ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಲ್ಹಾನ್ ಲ್ಹಾನ್ ವಿಷಯ್ ಘೆವ್ನ್ ತಾಚೆರ್ ಗುಂಡಾಯೆನ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಯಾ ವಿಮರ್ಶೊ ಕರ್ತಾತ್. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಎಕಾ ಗ್ರಾಹಕಾಚಿಂ ನಡ್ತೆಂ, ಗರಿಷ್ಟ್ ತೃಪ್ತಿ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾಕ್ ತೊ ತಾಚೊ ಆದಾಯ್ ಕಶೆಂ ವಾಪಾರ್ತಾ? ಎಕಾ ವಸ್ತುಚಿಂ ಮೋಲ್ ಕಶೆಂ ನಿರ್ಧಾರಿತ್ ಜಾತಾ? ಏಕ್ ಉತ್ಪಾದಕ್ ಘಟಕ್ ಕಶೆಂ ಕಾಮ್ ಕರ್ತಾ, ವಸ್ತುಚಿಂ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕಶೆಂ ಜಾತಾ, ಉತ್ಪಾದನಾಕ್ ಖರ್ಚ್ ಕಸೊ ಬಸ್ತಾ, ತಿ ವಸ್ತು ವಿಕೃಚ್ ಲಾಭಾಂಶ್ ಕಸೊ ಮೆಳ್ತಾ? ಅಸಲ್ಯಾ ಲ್ಹಾನ್ ವಿಷಯಾಂಚೆರ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ಚೆಂಚ್ ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್

ಕನೇತ್ ಇ. ಬೌಲ್ಡಿಂಗ್, ಏಕ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ್ 'ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ' ಅಶೆಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಕರ್ತಾ "ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ಯಮ್, ಸಂಸ್ಥೊ, ಕುಟುಂಬ್, ಎಕಾ ವಸ್ತುಚಿಂ ಮೋಲ್, ಏಕ್ ಉದ್ಯಮ್, ಥಂಯ್ಸರ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ವಸ್ತು ಅಶೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಚಲಯ್ತಾ" ಹೆಂ ಆಮಿ ಅಶೆಂ ಸಮ್ಜವ್ಯೆತಾ. ಎಕಾ ರುಕಾ ವಿಶಿಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ಚೆಂ ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಹಾಂಗಾಸರ್ 'ರಾನಾ' ವಿಶಿಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರಿನಾಂತ್.

ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜಿ ವ್ಯಾಪ್ತ:

'ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ' ತೀನ್ ಭಾಗ್ ಕೆಲಾಂ.

1. ಉತ್ಪನ್ನ ಮೊಲಾಂ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ : ವಸ್ತುಚಿಂ ಆನಿ ಸೆವೆಚಿಂ ಮೊಲಾಂ ಕಶೆಂ ನಿರ್ಧಾರಿತ್ ಜಾತಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಆಮಿ ಸಮ್ಜತಾಂವ್. ವಸ್ತುಚಿಂ ಆನಿ ಸೆವೆಚಿಂ ಮೊಲಾಂ ಖಾಯ್ (Demand) ಆನಿ ಪುರಾವಣ್ (Supply) ನಿರ್ಧಾರ್ ಕರ್ತಾತ್. Demand, Supply ಆನಿ ಮೋಲ್ ನಿರ್ಧಾರಾಚಿಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಜಾತಾ. ತಶೆಂಚ್ ಅನುಭೋಗ್, ಉತ್ಪಾದನಾಚಿಂ ನಿಯಮಾಂ, ಖರ್ಚ್, ಆದಾಯ್, ವಿವಿಧ್ ಪ್ರಕಾರಾಂಚಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಹ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ಪ್ರಕಾರಾಂನಿ ಮೊಲಾಂ ನಿರ್ಧಾರ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ರೀತ್, ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಉತ್ಪನ್ನ ಮೊಲಾಂ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಂತ್ ಯೆತಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಅನುಭೋಗಿಚೆಂ ತಶೆಂ ಉತ್ಪಾದಕಾಚೆಂ, ಎಕಾ ಮಾರ್ಕೆಟಿಚೆಂ ತಶೆಂ ಸರ್ವ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಚೆಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಸಮತೋಲನ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಜಾತಾ.

2. ಉತ್ಪಾದನಾಂಗ್ (Factors of production) ಮೊಲಾಂ ಸಿದ್ಧಾಂತ್: ಉತ್ಪಾದನಾಂಗ್ ಚ್ಯಾರ್, ಭುಂಯ್, ವಾವ್ರ್, ಭಂಡ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಸಂಘಟನ್, ಹ್ಯಾ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಾಂಕ್ ಪ್ರತಿಫಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಗೇಣ್, ಕೂಲ್, ವಾಡ್ ಆನಿ ಲಾಭ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಾಂಕ್ ಪ್ರತಿಫಳ್ ನಿರ್ಧಾರ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ವಿದಾನಾಂ ವಿಶಿಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ತಶೆಂಚ್ ಉತ್ಪನ್ನ ಆನಿ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಾಚ್ಯಾ ಮಾರ್ಕೆಟಿ ಮದ್ಲೊ ಅಂತರ್

ಸಂಬಂಧಾವಿಶಿಂ ಕಳಯ್ತಾ. ಉತ್ಪನ್ನ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕರ್ತಲೊ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಾಚೊ ಅನುಭೋಗ್ ಕರ್ತಾ. ಉತ್ಪನ್ನ ಅನುಭೋಗ್ ಕರ್ತಲೊ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂಚೊ ಉತ್ಪಾದಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ತಾ. ಅನುಭೋಗ್ ಕರ್ತಲೊ ಉತ್ಪಾದಕ್ ಜಾತಾ. ಉತ್ಪಾದಕ್ ಅನುಭೋಗಿಯಿ ಜಾತಾ. ಹರ್ಯೆಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ದೋನ್ ಪಾತ್ರ್ ಖೆಲ್ತಾ. ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿವರಿತಾ.

3. ಆರ್ಥಿಕ್ ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ್: ಮನ್ಯಾನ್ ಆಪ್ಲಾಚ್ಯಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಖಾತಿರ್ ಕರ್ಚೊ ವಾವ್ರ್, ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಖಾತಿರ್ ಹಾತಿ ಘೆಂವ್ಚಿ ಯೋಜನಾಂ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಂತ್ ಶಿಕ್ತಾಂವ್. ಹ್ಯಾ ಭಾಗಾಂತ್ ವಸ್ತು ಆನಿ ಸೆವಾ ಖಿಂಚ್ಯಾ ಮಾಪಾನ್ ಲೊಕಾ ಮದೆಂ ವಾಂಟುನ್ ಗೆಲ್ಯಾ ಆನಿ ತ್ಯಾವರ್ವಿಂ ಏಕ್ ಅನುಭೋಗಿ, ಏಕ್ ಉತ್ಪಾದಕ್ ಆನಿ ಸಮಾಜ್ ಕಶಿ ಸಮೃದ್ಧಿ ಜಾಲಾ; ಹೆ ವಿಶಿಂ ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ತಾಂವ್.

ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಾಂ ಆನಿ ಮಹತ್ವ್ :

1. ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾವರ್ವಿಂ ಏಕ್ ಅರ್ಥಿಕತಾ ಕಶೆಂ ಕಾಮ್ ಕರ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಾತಾಂವ್.

2. ವಸ್ತು ತಶೆಂ ಸೆವೆಚಿಂ ಮೊಲಾಂ ನಿರ್ಧಾರ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಕಲ್ತಾ.

3. ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂಚೆಂ ಪೂರಣ್ ಉಣೆಂ ಆಸುನ್ ವಸ್ತುಚ್ಯಾ ಆನಿ ಸೆವೆಚ್ಯಾ ಉತ್ಪಾದನಾಂತ್ ತಿಂ ಕಶೆಂ ವಾಪರ್ತಾಂವ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಾಂಕ್ ಸಕ್ತಾಂವ್.

4. ಏಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾಚ್ಯಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂಕ್ ಕಶೆಂ ಪ್ರತಿಫಳ್ ಘೆತಾ (ಗೇಣ್, ಸಾಂಬಾಳ್, ವಾಡ್ ಆನಿ ಲಾಭ್) ಆನಿ ಹೊ ಪ್ರತಿಫಳ್ ಕಶೆಂ ನಿರ್ಧಾರ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ ಶಿಕ್ತಾಂವ್.

5. ಆರ್ಥಿಕ್ ನೀತ್ ರೂಪಿತ್ ಕರುಂಕ್ ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಕುಮಕ್ ಕರ್ತಾ.

6. ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾವರ್ವಿಂ ಲೋಕ್ ಕಲ್ಯಾಣ್ ನೀತ್ ರೂಪಿತ್ ಕರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ.

7. ಆರ್ಥಿಕ್ ಸಮಸ್ಯಾಂಕ್ ಪರಿಹಾರ್ ದಿಂವ್ಚಾಕ್ ಲ್ಹಾನ್, ಸಾಮಾನ್ಯ್ ನಮುನೊ (Model) ರೂಪಿತ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾತಾ.

8. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ವ್ಯಾಪಾರಾಚೆ ಸಮಸ್ಯೆ, ವಿನಿಮಯ್ ದರ್ ನಿರ್ಧಾರ್, ಪಾವತಿಶೇಷ್, ವ್ಯಾಪಾರಾ ಥಾವ್ನ್ ಪ್ರಯೋಜನ್ ಹೆ ಸಗ್ಳೆ ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಸಮ್ಜಾಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್.

9. ಸುಂಕಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಅನುಭೋಗಿಚೆರ್ ತಶೆಂಚ್ ಉತ್ಪಾದಕಾಚೆರ್ ಕಶೆಂ ಪಡ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಾಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ.

ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿ ಸಿಮಿತಾಯ್ (Limitation) :

1. ಅಪೂರ್ಣ ದರ್ಶನ್ - ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಮಾಹೆತ್ ಯಾ ದರ್ಶನ್ ದಿನಾ.

2. ಲಾಗು ಜಾಂವ್ಚಿ ಸಿಮಿತಾಯ್ - ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಮೆಳ್ಳೆ ಪರಿಹಾರ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಕ್ ತಶೆಂ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ವೆವಸ್ತೆಕ್ ಲಾಗು ಜಾಯ್ನಾಂತ್.

3. ಅವಾಸ್ತವಿಕ ಅಂದಾಜ್ ಘೇವಪ್ (Assumption) - ಸ್ಥಿರತಾ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗ, ಅಸಲ್ಯಾ ಅವಾಸ್ತವಿಕ ಅಂದಾಜಾಂಚೆರ್ ಸಗ್ಳೆಂ ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಹೊಂದೊನ್ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಆನಿ ಅವಾಸ್ತವಿಕ್.

4. ಅದೃಶ್ಯ ಹಾತಾಚೆಂ ಚಿಂತಪ್ - ಸಗ್ಳಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತಾ ಸಮತೋಲನಾಂತ್ ಆಸ್ತಾ. ಹಾಕಾ ಕಾರಣ್ ಖಾಯ್ ಆನಿ ಪುರಾವಣ್ (Demand ಆನಿ Supply) ಸಮತೋಲನಾಂತ್ ಆಸ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಸಮತೋಲನಾಕ್ ಅದೃಶ್ಯ ಹಾತ್ ಕಾಮ್ ಕರ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾತ್ಯೆತಾ. ಹ್ಯಾ ಚಿಂತಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಹಸ್ತಕೆಪಾಕ್ ಅವ್ಯಾಸ್ ನಾ. (Laissez faire Policy). ಹೆಂ ಅವಾಸ್ತವಿಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

5. ಸಂಕುಚಿತ್ ವ್ಯಾಪ್ತ - ಸುಕ್ಷಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಬಾರ್ ವಿಷಯಾಂಚೆರ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ಫಾಂಕೊಂವ್ಕ್ ಸಕನಾ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ್ ಆನಿ ಉದ್ಯೋಗ್, ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ಆದಾಯ್ ಆನಿ ಖರ್ಚ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (ಸಮಗ್ರ)

ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಚ್ಯಾ “ಮ್ಯಾಕ್ರೋಸ್” ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾ ಥಾವ್ನ್ “ಮ್ಯಾಕ್ರೊ” ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ಆಯ್ಲಾ. “ಮ್ಯಾಕ್ರೊ” ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ‘ವಿಸ್ತೃತ್’ ಯಾ ‘ಸಮಗ್ರ’ ಮ್ಹಣ್ ಜಾತಾ.

ಪ್ರೊ ಕೆ.ಇ. ಬೌಲ್ಡಿಂಗ್ ಪ್ರಕಾರ್ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ “ವಯಕ್ತಿಕ್ ವಿಷಯಾ ಬದ್ಲಾಕ್ ಸಮಗ್ರ ವಿಷಯ್, ವಯಕ್ತಿಕ್ ಆದಾಯಾ ಬದ್ಲಾಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್, ವಯಕ್ತಿಕ್ ಮೊಲಾಂ ಬದ್ಲಾಕ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮೊಲಾಂ, ವಯಕ್ತಿಕ್ ಉತ್ಪನ್ನಾಂ ಬದ್ಲಾಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಉತ್ಪನ್ನಾವಿಶಿಂ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ತಾತ್”.

ಪ್ರೊ. ಮ್ಯಾಕೊನೆಲ್ ಹಾಚೆ ಪ್ರಕಾರ್ “ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕತೆ ವಿಷಯಾಂತ್ ಸಮಗ್ರ ಜಾವ್ನ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ತಾ. ಸಗ್ಳ್ಯಾ ರಾನಾ ವಿಶಿಂ ಗುಮಾನ್ ದಿತಾ ಆನಿ ಎಕಾ ರುಕಾ ವಿಶಿಂ ನ್ಹಯ್”. ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚೆ ಪ್ರಮುಖ್ ವಿಷಯ್ ಹೆ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪಾದನ್, ಸಮಗ್ರ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಫಾಲಪ್ (Investment), ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉರಯ್ಲೆಲೊ ದುಡು, ಸಮಗ್ರ ಖಾಯ್, ಸಮಗ್ರ ಪುರಾವಣ್, ರಾಷ್ಟ್ರಾಚೊ ಸಮಗ್ರ ಉದ್ಯೋಗ್, ಅಶೆಂ ಸರ್ವ್ ಸಮಗ್ರ ವಿಷಯ್ ಮಾತ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ತಾತ್.

ವಿಸ್ತೃತ್ (ಸಮಗ್ರ) ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿ ವ್ಯಾಪ್ತ:

ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅಶಿ ಆಸಾ

1. ಆದಾಯ್ ಆನಿ ಉದ್ಯೋಗ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ : ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಹೊ ಪ್ರಮುಖ್ ಭಾಗ್. ಹಾಂತುನ್ ಆದಾಯ್ ತಶೆಂ ಉದ್ಯೋಗಾಚೆರ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಗಾಲ್ಚೆ ಅಂಶ್ ಆಮಿ ಸಮ್ಜತಾಂವ್. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಪರಿಣಾಮ್ಕಾರಿ ಖಾಯ್ (effective demand), ಅನುಭೋಗ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಫಾಲಾಪ್, ಆರ್ಥಿಕ್ ಭೊಂವ್ಡಿ, ಗುಣಕ್, ವೇಗೋತ್ಕರ್ಷ್, ಅಸಲೆ ವಿಷಯ್ ಆಮಿ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಾಂವ್.

2. ಮೊಲಾಂ ಆನಿ ಮ್ಹಾರ್ಗಾಯ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ್: ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಮೊಲಾಂಚೆಂ ಮಟ್ ಆನಿ ಮ್ಹಾರ್ಗಾಯೆ ವಿಶಿಂ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ತಾಂವ್. ಮ್ಹಾರ್ಗಾಯೆಚೆಂ ಕಾರಣಾಂ ಆನಿ ಪರಿಹಾರ್, ತಶೆಂಚ್ ಮೊಲಾಂ ದೆಂವ್ಪಿ ಆನಿ ತಾಚೆ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಾಂಚೆರ್

ಅಭ್ಯಾಸ ಕರ್ತವ್ಯ.

ತಶೆಂಚ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಚಟುವಟಿಕೊ ಲಯಬದ್ಧ ಜಾವ್ನ್ ಚಡ್ತಾತ್ ಆನಿ ಉಣೆಂ ಜಾತಾತ್, ಹಾಕಾ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಚಕ್ರ ಯಾ ಭೊಂವ್ಡಿ ಮ್ಹಣ್ಣೆತಾ. ಹಾಕಾ ಕಾರಣಾಂ ಆನಿ ಪರಿಹಾರ್ ಆಮಿ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಅಭ್ಯಾಸ ಕರ್ತಾವ್.

3. ಸಮಗ್ರ ವಾಂಟಾಚೆಂ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ :

ವಾಂಟಪ್, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆನಿ ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕ್ ಮ್ಹಣ್ ವಿಂಗಡನ್ ಕರ್ತಾವ್. ಎಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಕ್ ಲಾಬ್ಜಿ ಕೂಲ್, ಯಾ ಗೇಣ್ ಯಾ ಲಾಭ್ ವಯಕ್ತಿಕ ವಾಂಟಪ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ (ಹೆಂ ಸುಕ್ತಿಮ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ), ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕ್ ವಾಂಟಪ್ (Functional Distribution) ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಂತ್ ಯೆತಾ. ಹಾಂಗಾಚರ್ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗ್ ಮ್ಹಣ್ಣೆ ಭುಂಯ್, ಭುಂಯ್ ಮೆಳ್ಳಿ ಗೇಣ್, ಯಾ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಕ್ ಮೆಳ್ಳಿ ಮಜೂರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶಿಂ ಏಕ್ ಸಮಗ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ ಯಾ ವಿಚಾರ್ ಆಮಿ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಅಭ್ಯಾಸ ಕರ್ತಾವ್.

4. ವಾಡಾವಳಿಚೆಂ (ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚೆಂ) ಸಿದ್ಧಾಂತ್ :

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ವಸ್ತು ಆನಿ ಸೆವೆಚಿ ವಾಡಾವಳಿ. ಹಿ ವಾಡಾವಳಿ ಕಶಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ? ಜಾಯ್ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕಾರಣಾಂ ಕಿತೆಂ? ಖಿಂಚ್ಯಾ ದರಿರ್ ಜಾತಾ? ಚಡಿತ್ ದರಿರ್ ಜಾಯ್ನಾ ತರ್ ಕಸಲೆಂ ಕ್ರಮ್ ಘೆಚೆ? ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚೆಂ ಸಿದ್ಧಾಂತ್, ಆಮಿ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಅಧ್ಯಯನ ಕರ್ತಾವ್.

5. ಪಾವತಿ ಶೇಷ್ ಆನಿ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ್ :

ವಸ್ತು ಆನಿ ಸೆವಾ ನಿರ್ಯಾತ್ ಕರ್ನ್ ಚೊಡ್ಲೆಂ ಆನಿ ಆಯಾತ್ ಕರ್ನ್ ಹಾಡ್ಲೆಂ ಸಮಾಸಮ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಸಮಸ್ಯೆ ನಾಂತ್. ಎಕಾದಾವೆಳಾ ಸಮಾಸಮ್ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಜಾತಾತ್. ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಹೊ ಏಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ವಿಷಯ್.

ವಿಸ್ತೃತ್ (ಸಮಗ್ರ) ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಾಂ:

1. ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚೆಂ ಚಿತ್ರಣ್ ಲಾಬ್ತಾ.
2. ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಕ್ ಸಂಬಂದಿತ್ ಪಯ್ಕಾಂಚಿ ನೀತ್, ಉದ್ಯೋಗ್ ನೀತ್, ವ್ಯಾಪಾರ್ ನೀತ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ನೀತ್ ಯಾ ಧೋರಣ್ ರೂಪಿತ್ ಕರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ.
3. ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವಾಡಾವಳಿ ವಿಶಿಂ ಏಕ್ ನೀತ್ (Policy) ರೂಪಿತ್ ಕರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ.
4. ಆರ್ಥಿಕ್ ಚಟುವಟಿಕೊ ಚಡ್-ಉಣೆಂ ಜಾತಾತ್. ಹ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಕಾರಣಾಂ ಸಮ್ಜೊನ್, ಪರಿಹಾರ್ ವೊದಗ್ಸುಂಕ್ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ.
5. ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ಮೊಲಾಂ ಚಡ್ತಾತ್ (Inflation) ಆನಿ ದೆಂವ್ತಾತ್ (Deflation). ಹಾಕಾ ಕಾರಣಾಂ ಸೊದುನ್, ಜೊಕ್ತೊ ಪರಿಹಾರ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ.
6. ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ಆಸ್ಚಿ ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್, ಅಸಮಾನತಾ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಅಸಮತೋಲನ್ ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ. ಮಾತ್ರ ನ್ಹಯ್

ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚೊ ಆದಾಯ್ ಕಿತ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಮೆಜುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ. ಸಮಸ್ಯಾಂಚೆ ಕಾರಣ್ ಜಾಣಾ ಜಾವ್ನ್ ತಾಂಕಾಂ ಪರಿಹಾರ್ ಸೊದುಂಕ್ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ.

ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿ ಸಿಮಿತಾಯ್ (Limitations):

1. ಖಂಚ್ಯಾಯ್ ಲ್ಹಾನ್ ಯಾ ಎಕಾ ಘಟಕಾ ವಿಶಿಂ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿಂತ್ಪ್ ಆಟಯ್ನಾ.
2. ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್, ವಿಸ್ತೃತ್ ಚಿತ್ರಣ್ ಮೆಳ್ತಾ ಆನಿ ಹೆಂ ಗಯ್ತೆಂ ಗಯ್ತೆಂ ಆಸುನ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಆನಿ ನಿತಳ್ ಚಿತ್ರಣ್ ಲಾಬಾನಾ ತ್ಯಾ ದೆಕುನ್ ಖಂಚ್ಯಾಯ್ ಸಮಸ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಪರಿಹಾರ್ ಲಾಬಾನಾ.
3. ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರುನ್ ಘೆತ್ಲೆಲೆ ನಿರ್ಧಾರ್, ಲ್ಹಾನ್ ಯಾ ಧಾಕ್ಟಾ ಘಟಕಾಂಚೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ಚೆ ನಾಂತ್. ತ್ಯಾ ದೆಕುನ್ ನಿರ್ಣಯ್ ಯಾ ನಿರ್ಧಾರ್ ಚೂಕ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ.
4. ಮಿತ್ ಮಿರ್ವೊನ್ (ಮಿಕ್ವೊನ್) ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣ್ ಕರ್ಚೆಂ ವಿಸ್ತೃತ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾ. ಖಾಸ್ಗಿ ಯಾ ಎಕೊಡ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯಾಕ್ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ್ ಪರಿಹಾರ್ ಸಮಾ ಪಡನಾ.

3. ಕೃಷಿ, ಉದ್ಯಮಾಂ ಆನಿ ಸೆವಾ ಶೆತ್

ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ತೀನ್ ಶೆತಾಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. ಏಕ್ ಕೃಷಿ (ಪ್ರಾಥಮಿಕ್ ವಲಯ್) ದುಸ್ರೆಂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಾ ಉದ್ಯಮಾಂ ದುಸ್ರೆಂ ವಲಯ್) ಆನಿ ತಿಸ್ರೆಂ ಸೆವೆಶೆತ್ (ತಿಸ್ರೆಂ ವಲಯ್).

ಸಂಸಾರಾಚ್ಯಾ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಕ್ ಕೃಷಿ ಏಕ್ ಪ್ರಮುಕ್ ಅಂಗ್ ತಶೆಂ ಸಂಸಾರಾಚೊ ಪುರಾತನ್ ವಾವ್ರ್ ಹೊ. ಕೃಷಿ ವರ್ವಿಂ ಲೊಕಾಕ್ ಖಾಣ್ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಜಾತಾ. ಸಬಾರ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಕ್ ಕೃಷಿ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ, ದಾಕ್ಲಾಕ್ ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಕ್; ತಸಲಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂ ಹೆರ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ್ ಆಯಾತ್ ಕರ್ತಾತ್.

ಭಾರತಾಂತ್ ಕೃಷಿಕ್ ಪ್ರಥಮ್ ಸ್ಥಾನ್ ದಿತಾತ್. ಸುಮಾರ್ 55 ಠಕ್ಕೆ ಲೋಕ್ ಆಜ್ ಹ್ಯಾ ಶೆತಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಜೀವನ್ ಚಲಯ್ತಾ ತಶೆಂ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಆದಾಯಾಕ್ ಕೃಷಿ ಥಾವ್ನ್ ಸುಮಾರ್ 14 ಠಕ್ಕೆ ದೆಣಿ ಆಸಾ. ಕೃಷಿ ಫ್ಲಡಾ ಸಂಖ್ಯಾನ್ ಲೊಕಾಕ್ ಪೊಸ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ 'ಕೃಷಿ ಭಾರತಾಚೊ ಪಾಟಿಚೊ ಕಣೊ' ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್.

ಹ್ಯಾ ಅಧ್ಯಾಯಾಂತ್ ಭಾರತಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕೃಷಿವಿಶಿಂ ಗರ್ಜೆಚಿ ಥೊಡಿ ಮಾಹೆತ್ ದಿಂವ್ಚೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೆಲಾಂ.

ಕೃಷಿಚಿಂ ಮಹತ್ವ್ (ಭಾರತಾಂತ್) : ಕೃಷಿ ಆದಿಂಮಾ ಗಾ ಥಾವ್ನ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಕಸಬ್. ಚಡ್ ಲೋಕ್ ಕೃಷಿಚೆರ್ ಹೊಂದ್ಲೊನ್ ಆಸ್ಲಾನ್, ಕೃಷಿಚಿ ಪ್ರಗತಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಲೊಕಾಚಿ ಪ್ರಗತಿ ಜಾತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಸಕ್ಡಾಂಚೆ.

1. ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಆದಾಯಾಕ್ ದೆಣಿ : 1950-51 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಸುಮಾರ್ 56-5 ಠಕ್ಕೆ ದೆಣಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾ ಥಾವ್ನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾದಾಯಾಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾ. ತೆಂಚ್ 1990-91 ಠತ್ 33 ಠಕ್ಯಾಕ್ ದೆಂವ್ಲೆಂ. ಆನಿ ಪ್ರಸ್ತುತ್ 2014-15 ಕ್ ತೆಂ 12 ಠಕ್ಯಾಕ್ ದೆಂವ್ಲಾಂ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾ ಥಾವ್ನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾದಾಯಾಕ್ ದೆಣಿ ದೆಂವ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹಣ್ ಕೃಷಿಕ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಮಹತ್ವ್ ಉಣೊ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ಕೃಷಿ ವರ್ವಿಂ ಸುಮಾರ್ 55 ಠಕ್ಕೆ ಲೊಕಾಕ್ ಜೀವನ್ ಚಲಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲಾಂ.

2. ಉದ್ಯೋಗ್ : ಎಕಾ ಕಾಳಾರ್ ಸುಮಾರ್ 80 ಠಕ್ಕೆ ಲೋಕ್ ಕೃಷಿಚೆರ್ ಅವಲಂಬಿತ್ ಆಸ್ಲೆ, ಪೂಣ್ ಆಜ್ ಸುಮಾರ್ 55 ಠಕ್ಕೆ ಲೋಕ್ ಕೃಷಿಚೆರ್ ಅವಲಂಬಿತ್ ಆಸಾತ್. ಅಶೆಂ ಭಾರತಾಂತ್ ಅತೀ ಚಡ್ ಲೊಕಾಕ್ ಉದ್ಯೋಗ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕೃಷಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

3. ಖಾಣ್ ಪುರಾವಣ್ (Food Supply) : 1951 ವೆರ್ 36 ಕೊರೊಡ್ ಆಸ್ಲಲೊ ಲೋಕ್ ಆತಾಂ 121 ಕೊರೊಡ್ ಜಾಲಾ. ಹ್ಯಾ ಫ್ಲಡಾ ಸಂಖ್ಯಾನ್ ಆಸ್ಚಾ ಲೊಕಾಕ್ ಖಾಣ್ ಪುರಾವಣ್ ಕರ್ಚಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಚಿ. 1951 ವೆರ್ ಖಾಣ್ ಉತ್ಪಾದನ್ 50.8 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಆಸ್ಲೆಂ ಆನಿ 2014-15 ವೆರ್ 257 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಪಾವ್ಲಾಂ. ಅಶೆಂ ಖಾಣ್ ಒದಗ್ತುಂಚಿ ಮಹತ್ವಾಚಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಾಂಬಾಳುನ್ ಆಸಾ ಆನಿ ಖಾಣ್ ಉತ್ಪಾದನಾಂತ್ ಭಾರತ್ ಸ್ವಾವಲಂಬಿತ್ ಆಸಾ.

4. ಕೈಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ : ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧಾವ್ನ್ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಗರ್ಜ್ ಆಸ್ತಿಂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂ ಪುರಾವಣ್ ಜಾತಾತ್ ಆನಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಂತ್ ವಾವ್ರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಡ್ಯಾಂಕ್ ಖಾಣ್ ವದಗ್ಗುಂಚಿ ಕಾಮ್ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕರ್ತಾ. ಸಬಾರ್ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ್ ಆನಿ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂದಿತ್ ಉದ್ಯಮಾಂಕ್ ಕೃಷಿ ಕಾರಣ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

5. ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಕ್ ದೇಣಿ : ಆದಿಂಮಾಗಾ ಧಾವ್ನ್ ಕೃಷಿ ವಸ್ತು ವಿದೇಶಾಂಕ್ ನಿಯರ್ಯಾತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್. ಆನಿ ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಕ್ ಮುನಾಘೊ ಆಸಾ. ಕಾಪ್ಲಾ ವಸ್ತುರ್, ಕಾಫಿ, ಟೀ, ಕಾಜು ಮೊಂಯ್, ಧುಮ್ಪಿ, ತೇಲ್, ಸಾಕರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತು ಆಜೂನ್ಯಾ ನಿಯರ್ಯಾತ್ ಜಾತಾತ್. ಆದಿಂ ಚಡ್ ನಿಯರ್ಯಾತ್ ಜಾತಾಲೆ. ಪೂಣ್ ಆತಾ ಉಣೆಂ.

6. ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಆದಾಯ್ : ಕೃಷಿ ಧಾವ್ನ್ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಆದಾಯ್ ಆಸಾ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯಾಂತ್ 12% ಕೃಷಿ ಧಾವ್ನ್ ಯೆತಾ.

7. ಆಯ-ವ್ಯಯ ಪತ್ರಾಚೆರ್ ಪ್ರಭಾವ್ : ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೊವ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಕ್ಷೇತ್ರ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಹ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಆಯ-ವ್ಯಯ ಪತ್ರಾರ್, ವಿವಿಡ್ ಸಹಾಯ್, ಸಹಾಯ್ಧನ್ ತಶೆಂ ಸುಂಕ್ ರಿಯಾಯಿತಿ ಘೋಷಣ್ ಕರ್ತಾತ್.

8. ಅನುಭೋಗಾಂತ್ ಕೃಷಿಕ್ ಮಹತ್ವ್ : ಭಾರತ್ ತಸಲ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ದುಬ್ಳೊ ಲೋಕ್ ಚಡ್. ಹೊ ಲೋಕ್ ಚಡ್ ಕರ್ನ್ ಖಾಣಾವೊರ್ವಿಂ ಅನುಭೋಗ್ ಕರ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೃಷಿಕ್ ನಿರಂತರ್ ಖಾಯ್ನ್ ಆಸಾ.

9. ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಸಂಚಯನಾಚೆಂ ಮೂಳ್ : ಕೃಷಿಂತ್ ಚಡ್ ಲೋಕ್ ಮೆತೆರ್ ಜಾತಾ, ತ್ಯಾ ಶೆತಾಂತ್ ಲೋಕ್ ಅಪ್ಲೆ ಆದಾಯ್ ಇಲ್ಲೊ ಉರಯ್ತಾ ಚಡ್ ಖರ್ಸಿತಾ. ಅಶೆಂ ಹ್ಯಾ ಶೆತಾಂತ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಸಂಚಯನ್ ತಶೆಂ ಉರವ್ಣಿ ಜಾತಾ.

10. ಮನ್ಜಾಂತಿಂಕ್ ಚರವ್ : ಸರ್ಕಡ್ ಮನ್ಜಾಂತಿಂಕ್ ಚರೊವ್ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಧಾವ್ನ್ ಮೆಳ್ತಾ.

11. ತಿಸ್ರ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್ (Development of tertiary Sector) : ವ್ಯಾಪಾರ್, ಥೊಡಿಂ ಉದ್ಯಮಾಂ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃಷಿಚೆರ್ ಹೊಂದ್ಲೊನ್ ಆಸಾತ್. ಕೃಷಿಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಜಾತಾನಾ ಹ್ಯಾ ತಿಸ್ರ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಜಾತಾ.

12. ಕೈಗಾರಿಕಾಂಚ್ಯಾ ವಸ್ತುಂಕ್ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಖಾಯ್ನ್ : ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಕೈಗಾರಿಕಾಂಚ್ಯಾ ವಸ್ತುಂಕ್ ಖಾಯ್ನ್ ಕರ್ತಾತ್. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಕೈಗಾರಿಕ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಜಾತಾ.

13. ಘಟ್‌ಮೂಟ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣ್ ಸಿಬಂದಿ ಆನಿ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ಶಾಂತಿ ಆನಿ ಸಮಾಧಾನ್ : ರಕ್ಷಣ್ ಸಿಬಂದಿ ಚಡ್ ಕರ್ನ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಧಾವ್ನ್ ಯೆತಾತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಭಲಾಯ್ಕೆವಂತ್ ಜಾವ್ನ್ ಘಟ್‌ಮೂಟ್ ಆಸ್ತಾತ್. ತಶೆಂಚ್ ಹಳ್ಳೆಂನಿ ಸರ್ಕಡ್ ಎಕಾಮೆಕಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಭರ್ಸುನ್ ಶಾಂತಿ ಸಾಮಾಧಾನಾಚೆಂ ಜೀವನ್ ಸಾರ್ತಾತ್.

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಚಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ : ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಸಬಾರ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಆಸಾತ್. ತಾಂತುನ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಸಮಸ್ಯೆ 'ಉಣೆಂ ಉತ್ಪಾದಕತಾ' - ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ್ ಹೆಂ ದೋನ್ ರಿತಿನ್ ಪಳವ್ತಾ. (ಅ) ಎಕಾ

ಎಕ್ಸ್ಟ್ರಾಚಿಂ ಉತ್ಪಾದನ್ (ಆ) ಎಕಾ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಚಿಂ ಉತ್ಪಾದನ್. ಹ್ಯಾ ದೊನ್ಯಿ ರಿತಿಂನಿ ಪಳಯ್ತಾನಾ ಭಾರತಾಚಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಹೆರ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಕ್ ತುಲನ್ ಕರ್ತಾನಾ ಬೋವ್ ಉಣೆಂ ಆಸ್ಚಿ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಂತ್ ವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾಂಗಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸವಾಲ್ ಉಟಾ. ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ 60 ವರ್ಸಾಂಚ್ಯಾ ಆವ್ಡೆಂತ್ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಂತ್ ಜಾಯ್ತಿ ವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಯಾ ತರ್ಯಿ ಜಾಗತಿಕ್ ಸರಾಸರಿಕ್ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಭಾರತಾಚಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಭೋವ್ ಉಣೆಂ ಆಸಾ. ಸಕಯ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಭಾರತಾಚಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ವಾರ್ ಧೊಡ್ಯಾ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಚಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ತಶೆಂತ್ ಖಿಂಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಊಂಚ್ ಆಸಾ ತೆಂ ದಾಕಯ್ತಾ.

ಪಟ್ಟಿ-1. ಧೊಡ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂನಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ವಾರ್ ಉತ್ಪಾದಕತಾ (ಕಿಲೋ ಗ್ರಾಮಾಂನಿ) 2012.

ಬೆಳೆಂ	ಜಾಗತಿಕ್ ಸರಾಸರಿ	ಭಾರತ್	ಚಡ್ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಆಸ್ಚೊ ರಾಷ್ಟ್ರ
1 ಭಾತ್	4397	3514	6661 ಚೀನಾ
2 ಗೋಂವ್	3094	3000	7360 ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್
3 ಜೋಳ್	5097	2231	8858 ಅಮೆರಿಕಾ
4 ತೊರಿ ದಾಳ್	786	681	1320 ಮ್ಯಾನ್ಮಾರ್
5 ಶೇಂಗಾ	1626	1212	4069 ಅಮೆರಿಕಾ
6 ಸಾಸಾಂವ್	1855	1163	3588 ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್
7 ಕಾಮಸ್	769	517	1920 ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ
8 ಕೊಬು	70470	69227	125587 ಪೆರು

(ಮೂಳ್ : ಆರ್ಥಿಕ್ ಸಮೀಕ್ಷಾ 2013-14 ವರ್ದೆಂತ್ಲೆ ಆಂಕ್ಡೆ)

ಭಾರತಾಂತ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ವಾರ್ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಂತ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾತಾ; ಮಾತ್ ನ್ಹಯ್ ಹರ್ಯೆಕಾ ಕಾಮೆಲ್ಯಾ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಹೆರಾಂ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಉತ್ಪಾದಕತೆಚ್ಯಾಕಿ ಉಣೆಂ. ಹೆಂ ಸಕಯ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ದಾಕವ್ನ್ ದಿತಾ.

ಪಟ್ಟಿ 2 : ಕೃಷಿಂತ್ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಚಿಂ ಉತ್ಪಾದಕತಾ (ಎಕಾ ಕಾಮೆಲ್ಯಾ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಟನ್ನಾಂನಿ)

ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಕಾ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಚಿಂ ಉತ್ಪಾದನ್
(ಗೋಂವ್) (ಟನ್ನಾಂನಿ)

ಭಾರತ್	2.2
ಜಪಾನ್	13.1
ಕೆನಡಾ	115.2
ಅಮೆರಿಕಾ	123.5
ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ	125.8
ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್	57.3
ಜರ್ಮನಿ	49.6

ಉಣ್ಯಾ ಉತ್ಪಾದನಾಕ್ ಕಾರಣಾಂ :

(I). ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಾಂ

1. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾತಾವರಣ : ಭಾರತಂತ್ಯಾ ಹಳ್ಳಿಂನಿ ಪಂಗಡ್‌ಬೇದ್, ಜಾತ್‌ಬೇದ್, ದುಬ್ಬಾ ಗ್ರೇಸ್ತಾಮದೆಂ ಬೇದ್, ವಿಚಾರ್‌ಬೇದ್, ಕರ್ಮತತ್ವ್ ಪಂಗಡ್ ಮದೆಂ ಝಗ್ಡೆಂ ಆಸುನ್, ಅಸಲೆಂ ವಾತಾವರಣ್ ಕೃಷಿಕ್ ಪೂರಕ್ ನಾ.

2. ಶಿಕಪ್ ನಾ ಆಸ್ತೆಂ : ಭಾರತಾಚೆ ಕೃಷಿಕ್ ತಶೆಂ ಕಾಮೆಲಿ ಅಶಿಕ್ವಿ ದೆಕುನ್ ತಾಂಕಾಂ ಆಧುನಿಕ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಾಚಿ ಯಾ ಹೆರ್ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂದಿತ್ ಮಾಹೆತ್ ಆಸಾನಾ ತಶೆಂ ತೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಆನಿ ಮಾಹೆತ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರಿನಾಂತ್. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಆನಿ ಉತ್ಪಾದನ್ ಉಣೆಂ ಆಸಾ.

3. ಅಜ್ಞಾನ್ : ಕೃಷಿಕ್ ತಶೆಂ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ಲೆ ವಾವ್ರಾಡಿ ಚಡ್ ಕರ್ನ್ ಅಜ್ಞಾನಾನ್ ಭರ್ಲೆಲೆ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಸಲೆಯ್ ಆಧುನಿಕ್ ವಿಚಾರ್ ಯಾ ವಿಧಾನಾಂ ವಾಪಾರಿನಾಂತ್.

4. ಅಂಧ್‌ವಿಶ್ವಾಸ್ : ರೈತ್ ಆನಿ ಕೃಷಿ ಕಾಮೆಲಿ ಚಡ್ ಕರ್ನ್ ಅಂಧ್‌ವಿಶ್ವಾಸ್ ಆನಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ್ ಅನುಸರಣ್ ಕರ್ತಾತ್. ನವೆಸಾಂವ್, ವಿಜ್ಞಾನ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಸರಣ್ ಕರಿನಾಂತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ತಶೆಂ ಉತ್ಪಾದನ್ ಉಣೆಂ ಆಸಾ.

5. ಅತಾರ್ಕಿಕ್ ನಡೆಂ : ರೈತಾಂಚ್ಯಾ ಅತಾರ್ಕಿಕ್ ನಡ್ತ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಆಧುನಿಕ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಯಾ ಉತ್ಪಾದನ್ ವಿಧಾನಾಂ ವಾಪಾರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ-ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಆನಿ ಉತ್ಪಾದನ್ ಉಣೆಂ ರಾವ್ತಾ.

6. ಜಾತಿಚಿ ಮಾಂಡಾವಳ್ : ಕೃಷಿ ಫಕತ್ ಎಕಾ ಜಾತಿಚಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ಜಾತಿಚೆಂ ಕಸಬ್ ಯಾ ಕಾಮ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಕ್ಲೆಲೆ ವರ್ವಿಂ, ಸಕ್ಕಡ್ ಕೃಷಿ ಕರುಂಕ್ ಮುಕಾರ್ ಸರಾನಾಂತ್. ಆನಿ ಕೃಷಿ ಏಕ್ ಕೀಳ್ ಕಾಮ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಸಬಾರಾಂ ಥಂಯ್ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಕೃಷಿ ಕರುಂಕ್ ಆಶೆನಾಂತ್.

(II). ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ಕಾರಣಾಂ

1. ಅನಿಶ್ಚಿತ್ ಪಾವ್ನ್ : ಕೃಷಿ ಚಡ್ ಕರ್ನ್ ಪಾವ್ನಾಚೆರ್ ಹೊಂದ್ಲೊನ್ ಆಸಾ. ಹಾಂಗಾ ಪಾವ್ನ್ ಅನಿಶ್ಚಿತ್. ಕಾಳಾ ಕಾಳಾರ್ ಪಾವ್ನ್ ಯೇನಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೃಷಿಚ್ಯಾ ಕಾಮಾಕ್ ಹರ್ಕತ್ ಜಾತಾ. ಸಗ್ಳ್ಯಾನ್ ಎಕಾಚ್ ಲೆಕಾರ್ ಪಾವ್ನ್ ಪಡಾನಾ. ತಶೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಬೆಳೆಂ ಬರೆಂ ಜಾಯ್ನಾ. ಸಬಾರ್ ಪಾವ್ನಿಂ ಬೆಳೆಂ ಹುಲ್ವತಾ. ಸಗ್ಳ್ಯಾಂನಿ ನಿರಂತರ್ ಉದಕ್ ವದಗ್ಸುಂಚಿ ಮಾಂಡಾವಳ್ ನಾತ್ಲೆಲೆ ವರ್ವಿಂ, ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣೆಂ ಆಸುನ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಉಣೆಂ ಜಾಲಾಂ.

2. ನಿಸರ್ಗಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ : ಕೃಷಿಚೆರ್ ಪ್ರಕೃತಿಚೊ ವಿಶೇಸ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಆಸಾ. ನಿಸರ್ಗ್ ಪೂರಕ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಬೆಳೆಂ ಬರೆಂ ಜಾತಾ ನಾಂ ತರ್ ಪಾಡ್ ಜಾತಾ.

3. ಮಾತಿ ಕರೋಣಿ (Soil erosion) : ಮಾತಿ ಕರೋಣಿ ಜಾವ್ನ್, ಮಾತ್ಯೆಚೆಂ ಫಳಾಧಿಕ್ವಣ್ ಉಣೆಂ ಜಾತಾನಾ ಉತ್ಪಾದನ್ ಉಣೆಂ ಜಾತಾ. ಮಾತಿ ವ್ಹಾಳೊಂಕ್ ಯಾ ಕರೋಂಕ್ ಸಬಾರ್ ಕಾರಣಾಂ ಆಸಾತ್, ರೂಕ್ ರೂಡಾಂ ಕಾತರ್ಚಿಂ, ಗುಡೆ, ದೊಂಗೊರ್ ಸಮತಟ್ಟ್ ಕರ್ಟೆ, ಇತ್ಯಾದಿ.

4. ಫಲಾಧಿಕ್ಷಣಾಚೊ ನಷ್ಟ್ : ಕೃಷಿಕ್ ಭುಂಯ್ ಪರತ್ ಪರತ್ ವಾಪಾರ್ತಾನಾ ತ್ಯಾ ಭುಂಯ್ಚಿ ಫಲ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಸಕತ್ ಉಣಿಂ ಜಾತಾ. ಅಶೆಂ ಭುಂಯ್ಚಿ ಫಲ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಸಕತ್ ಉಣಿಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ ಜಾತಾ.

5. ಕೀಡ್ ಆನಿ ಬೆಳ್ಳಾಂಚಿ ಪಿಡಾ : ಕೀಡ್ ತಶೆಂ ವಿವಿದ್ ಬೆಳ್ಳಾಂಚ್ಯಾ ಪಿಡೆ ವರ್ವಿಂ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ ತಶೆಂ ಉತ್ಪಾದನ್ ಉಣೆಂ ಜಾಲಾಂ.

6. ರಾನಾಚೆ ನಾಸ್ : ಕೃಷಿ ಕರುಂಕ್ ಪಾವ್ನಾಚಿ ಗರ್ಜ್. ಪಾವ್ನಾಕ್ ರಾನಾಂಚಿ ಗರ್ಜ್. ಭಾರತಾಂತ್ ನಿರಂತರ್ ರಾನಾಚೆಂ ನಾಸ್ ಚಲ್ತಾ. ಹೆ ವರ್ವಿಂ ಕೃಷಿಚಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ.

7. ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ಅವ್ವಡ್ : ಆವ್, ಭುಂಯ್ಕಾಂಪ್, ವಾರೆಂ ವಾದಾಳ್, ದುಕೊಳ್ ಅಸಲಿಂ ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ಅವ್ವಡಾಂ ವರ್ವಿಂ ಕೃಷಿಚೆಂ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣೆಂ ರಾವ್ತಾ.

(III). ತಾಂತ್ರಿಕ್ ಕಾರಣಾಂ :

1. ಪರ್ನಿಂ ಆನಿ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಾಂ : ಆಧುನಿಕ್ ತಶೆಂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಾಂ ತಶೆಂ ಉಪಕರಣಾಂ ವಾಪಾರ್ಚೆ ವಿಶಿಂ ಕೃಷಿಕ್ ಗಮನ್ ದೀನಾಂತ್ ಆನಿ ವಾಪಾರಿನಾಂತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ ಆಸಾ.

2. ಉದ್ಯಾ ಪುರವಣಾಚೊ ಅಭಾವ್ : ಭಾರತಾಂತ್ ಸುಮಾರ್ 142.6 ದಶಲಕ್ಷ ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭುಂಯ್ ಸಾಗೊಳಿ ಕರ್ತಾತ್. ತಾಂತುನ್ ಫಕತ್ 63 ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭುಂಯ್ ಉದ್ಯಾ ಪುರಾವಣ್ ಆಸಾ (45% ಭುಂಯ್) ಜಾಯ್ ಪುರ್ತೆಂ ಉದಕ್ ಸಾಗೊಳಿ ಕರುಂಕ್ ಮೆಳಾನಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ ಜಾತಾ.

3. ರಾಸಾಯನಿಕ್ ಸಾರ್ಯಾಚೊ ಅಭಾವ್ : ಭಾರತಾಂತ್ ರೈತಾಂಕ್ ಫಾವೊತೆಂ ಶಿಕಪ್ ನಾಸ್ತಾನಾ, ಅಜ್ಞಾನಾವರ್ವಿಂ ರಾಸಾಯನಿಕ್ ಸಾರೆಂ, ಉಣೆಂ ವಾಪಾರ್ತಾತ್. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ.

4. ಬಿಯಾಳ್ಯಾಚೊ ಅಭಾವ್ : ಫಾವೊತ್ಯಾ ಮೊಲಾಕ್ ರೈತಾಂಕ್ ಬರೊ ಬಿಯಾಳೊ ಮೆಳಾನಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಫಲಾಧಿಕ್ಷಣ್ ಉಣೆಂ ಆಸಾ.

5. ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಾಂಚೊ ಅಭಾವ್ : ಬೆಳ್ಳಾಕ್ ಕೀಡ್ ಯಾ ಕ್ರಿಮಿ ಲಾಗ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್, ಫಾವೊತ್ಯಾ ಮೊಲಾಕ್ ಫಾವೊತೆಂ ಕ್ರಿಮಿ/ಕೀಡ್ ನಾಶಕಾಚೆಂ ಪೂರಣ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ ಜಾತಾ.

(IV). ಸಾಂಸ್ಥಿಕ್ ಕಾರಣಾಂ :

1. ಭುಂಯ್ಚೆಂ ಮ್ಹಾಲಕ್ಷಣ್ : ಭಾರತಾಂತ್ ಸರ್ವ್ ಭುಂಯ್ ಮ್ಹಾಲಕ್ ಸಾಗೊಳಿ ಕರಿನಾಂತ್ ಬಗಾರ್ ಗೇಣಿಕ್ ಸಾಗೊಳಿ ಕರುಂಕ್ ದಿತಾತ್. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಗೇಣಿಕ್ ಘೊಳ್ತಲೊ ಹುಮೆದಿನ್ ವಾವ್ರ್ ಕರಿನಾ ಆನಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ ರಾವ್ತಾ.

2. ಲ್ಹಾನ್ ಕುಡ್ಲೆ ಭುಂಯ್ : ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ್ ಆಸ್ತಾ ಭುಂಯ್ಚೆಂ ವಾಂಟುನ್, ಲ್ಹಾನ್ ಲ್ಹಾನ್ ಕುಡ್ಲೆ ಭುಂಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಪರಿವರ್ತಿತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ತ್ಯಾ ಕುಡ್ಲೆ ಕುಡ್ಲೆ ಭುಂಯ್ ಸಾಗೊಳಿ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಆನಿ ಸಾಗೊಳಿ ಕೆಲ್ಯಾರಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ ರಾವ್ತಾ.

3. ಲೋಕಾಚೊ ದಬಾವ್ : ಲೋಕಾಚೊ ಸಂಖೊ ಚಡ್ತಾನಾ ಭುಂಯ್ಚೆರ್ ದಬಾವ್ ಚಡ್ ಜಾತಾ. ಒತ್ತಡ್ ಚಡ್ ಜಾತಾನಾ, ಭುಂಯ್ ವಾಂಟುನ್ ಕುಡ್ಕೆ ಜಾತಾ. ಕೃಷೆಕ್ ತಿ ಭುಂಯ್ ಯೋಗ್ಯ್ ಜಾಯ್ನಾ ಆನಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿ ರಾವ್ತಾ.

4. ಅಸಮರ್ಪಕ್ ಭೂ ಸುಧಾರಣ್ : ಭಾರತಾಂತ್ ಭೂ ಸುಧಾರಣ್ ಕಾನೂನ್ ಜಾರಿಯೆಕ್ ಹಾಡ್ಲಾಂ. ಪೂಣ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್, ಸಕ್ಕಡ್ ರಾಜ್ಯಾಂನಿ ಎಕಚ್ ಸಮ್‌ಜಾವ್ನ್ ತೆ ಅನುಷ್ಠಾನ್ ಕರುಂಕ್ ನಾತ್‌ಲ್ಯಾನ್, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ.

(V) ಆರ್ಥಿಕ್ ಕಾರಣಾಂ :

1. ರಿಣಾಚೊ ಅಭಾವ್ : ಸಾಗೊಳಿ ಕರುಂಕ್ ಪಯ್ತಾಂಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ. ಸಾಗೊಳೆಗಾರ್ ಚಡ್ ಕರ್ನ್ ದುರ್ಬಳೆ, ತಾಂಕಾಂ ರಿಣಾಚಿ ಸವ್ಲತಾಯ್ ಬರಿ ನಾ. ವಾಡ್ ಚಡ್ ಆನಿ ವೆಳಾ ಕಾಳಾರ್, ಜಾಯ್ ಪುರ್ತೆಂ ರೀಣ್ ಮೆಳ್ಳಾರ್ ಬರಿ ಕರ್ನ್ ಸಾಗೊಳಿ ಕರ್ಯೆತಾ. ಅಶೆಂ ರಿಣಾಚೊ ಅಭಾವ್ ಆಸ್‌ಲ್ಯಾನ್ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿ ಆಸಾ.

2. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ವಿಕ್ರಾ ಸಮಸ್ಯೆ : ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ವಿಕ್ರಾಪ್ ಏಕ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಜಾವ್ನಾ. ರೈತಾಂಕ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಉತ್ಪನ್ನಾಂಕ್ ಬರೆಂ ಮೊಲ್ ಮೆಳಾನಾ. ಪಯ್ಸ್ಲೆ ವ್ಹರ್ನ್ ವಿಕುಂಕ್ ಗರ್ಜೆಚ್ಯೊ ಸವ್ಲತಾಯೆ ನಾಂತ್. ತ್ಯಾ ದೆಕುನ್ ರೈತ್ ಸಾಗೊಳಿ ಕರುಂಕ್ ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕರುಂಕ್ ಆಸಕ್ತ್ ದಾಕಯ್ನಾ.

3. ಪ್ರೊತ್ಸಾಹಾಚೊ ಅಭಾವ್ : ಸಾಗೊಳೆಗಾರಾಂಕ್ ಸರ್ಕಾರಾ ಥಾವ್ನ್ ಭರ್ಪೂರ್ ಪ್ರೊತ್ಸಾಹ್ ಮೆಳ್ಳಾರ್ ಸಾಗೊಳೆಗಾರ್ ಬರಿ ಕರ್ನ್ ಸಾಗೊಳಿ ಕರ್ತಾತ್. ಪ್ರೊತ್ಸಾಹಾಕ್-ಸರ್ಕಾರಾ ಥಾವ್ನ್ ಸಹಾಯ್‌ಧನ್, ಸುಂಕ್ ರಿಯಾಯ್ತಿ, ಪ್ರೊತ್ಸಾಹ್ ಮೋಲ್, ಪ್ರಗತಿಪರ್ ರೈತಾಂಕ್ ಇನಾಮ್ ಆನಿ ಗೌರವ್ ಅರ್ಪಣ್. ಅಸಲಿಂ ಯೆವ್ಜಣಾಂ ಆಸಾ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ರೈತ್ ಬರಿ ಸಾಗೊಳಿ ಕರ್ತಾತ್ ಆನಿ ಉತ್ಪಾದನ್ ಚಡ್ ಜಾಯ್.

4. ಬರ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆಚೊ ಅಭಾವ್ : ಬರಿ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತಾ ಆಸ್ಲಾರ್, ರೈತಾನ್ ತಾಚೆಂ ಉತ್ಪನ್ನ ಬರೆಂ ಮೊಲ್ ಮೆಳ್ಳೆಕಡೆ ವಿಕ್ರಾಪಾಕ್ ವರೈತಾ. ಭಾರತಾಂತ್ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತಾ ಬರಿ ನಾತ್‌ಲ್ಯಾನ್ ರೈತ್ ತಾಚ್ಯಾ ಘರಾ ಬಾಗ್ಲಾರ್ ತಾಚೆಂ ಉತ್ಪನ್ನ ವಿಕ್ರಾ ಆನಿ ದುಬ್ಲೆಚ್ ಉರ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿ ಉರ್ಲಾ.

5. ಗ್ರಾಮೀಣ್ ರೀಣ್ : “ರೈತ್ ರಿಣಾಂತ್ ಜಲ್ಮತಾ, ರಿಣಾಂತ್ ಜಿಯೆತಾ ಆನಿ ರಿಣಾಂತ್ ಮೊರ್ತಾ” ಹಿ ಏಕ್ ಸಾಂಗ್ಲಿ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಹೆಂ ಸತ್. ರಿಣಾಕ್ ಲಾಗುನ್ ಕೃಷಿಂತ್ ಖಿಂಚಿಯ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರೈತ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕಾನಾ ಆನಿ ತ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿ ರಾವ್ತಾ.

6. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಮೊಲಾಂ ಮೆಳಾನಾಂತ್ : ರೈತಾಂನಿ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಬೆಳ್ಳಾಕ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಮೋಲ್ ಮೆಳಾನಾ. ಸರ್ಕಾರ್ ತವಳ್ ತವಳ್ ಪ್ರೊತ್ಸಾಹಕ್ ಮೋಲ್ ಘೋಷಣ್ ಕರ್ತಾ ಆನಿ ತೆಂ ಮೋಲ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಆಸಾನಾ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿ ಉರ್ತಾ.

ಹ್ಯಾ ಕಾರಣಾಂಕ್ ಲಾಗುನ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಉಣಿಂ ಆಸಾ. ಹಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ಚಡ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ತಶೆಂ ಉತ್ಪಾದನ್ ಚಡಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಧೊಡಿಂ ಸೂಚನಾಂ ಯಾ ಪರಿಹಾರ್ ಹೈ ಪರಿಂ ಆಸಾತ್ -

1. ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಅನುಷ್ಠಾನ.
2. ಉದ್ಯಾನ ಪುರಾವಣ.
3. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಫಾವೊತೊ ಬಿಯಾಳೊ ಪುರಾವಣ.
4. ಜಾಯ್ ಪುರೈಂ ರಾಸಾಯನಿಕ್ ತಶೆಂ ಸಾವಯವ ಸಾರೆಂ ಪುರಾವಣ.
5. ಫಾವೊತ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಕ್ರಿಮಿ ಆನಿ ಕೀಟನಾಶಕ್ ಪುರಾವಣ.
6. ಯಾಂತ್ರಿಕೃತ್ ಆನಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಸಾಗೊಳೆಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್.
7. ಉಣ್ಯಾ ದರಿರ್ ರೀಣ್ ಒದಗ್ನಂಚೆ.
8. ಬರ್ಯಾ ವಿಕ್ರಾಪಾಚೆ ಮಾಂಡಾವಳ್.
9. ಸಾಗೊಳೆಗಾರಾಂಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್.
10. ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನ್.
11. ಕುಡ್ಲೆ ಆಸ್ಲೆಲೆ ಗಾದೆ/ಭುಂಯ್ ಸಾಂಗಾತಾ ಹಾಡುನ್ ಫ್ಲಡ್ ಕರ್ಲೆ.
12. ಹೆರ್ ಲ್ಹಾನ್ ಉದ್ಯಮಾಂಕ್ ಆನಿ ಕೈಗಾರಿಕಾಂಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ದೀವ್ನ್, ಕೃಷಿ ಥಾವ್ನ್ ಲೊಕಾನ್ ಹೆರ್ ಉದ್ಯಮಾಂಕ್ ವಚಾಶೆಂ ಕರ್ಚೆಂ.
13. ಬರೊ ಮಾರೊಗ್ ಆನಿ ಸಂಪರ್ಕ್ ಸಾಧನಾಂ ಆಸಾ ಕರ್ಚಿಂ.
14. ಮಾತಿ ವ್ಹಾಳಾನಾಶೆಂ ರಾಕ್ಚೆಂ ಆನಿ ಫಳಾಧಿಕ್ಪಣ್ ವಾಡಂವ್ಚೆಂ.
15. ತೀಕ್ಣ್ ಸಾಗೊಳೆಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್. (Encouraging Intensive Cultivation)
16. ಸಹಕಾರಿ ಸಾಗೊಳೆ ಕರುಂಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್.

ವಯ್ ದಾಕಯಿಲ್ಲೆ ಉಪಾಯ್ ನ್ಹಯ್ ಆಸ್ತಾ ವೆಳಾಕಾಳಾರ್ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ್ ಸೊಧುನ್ ಕಾರ್ಯಗತ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೆತ್ರಾಚೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರ್ ಜಾತಿತ್ ಆನಿ ರೈತ್ ಉದ್ದಾರ್ ಜಾಯ್.

ಉದ್ಯಮಾಂ (ಕೈಗಾರಿಕಾ)

ಹರ್ಯೆಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ತೀನ್ ಶೆತಾಂ ಆಸುನ್ ತಾಂತುನ್ ಉದ್ಯಮ್ (ಕೈಗಾರಿಕಾ) ಶೆತ್ ದುಸ್ರೆ ಶೆತ್. ಉದ್ಯಮಾಂ ತೀನ್ ವರ್ಗಾಚಿಂ ಆಸಾತ್. (1) ಫ್ಲಡ್ ಉದ್ಯಮಾಂ (2) ಲ್ಹಾನ್ ಉದ್ಯಮಾಂ (3) ಅತೀ ಲ್ಹಾನ್ ಆನಿ ಆಧಾರಾಕ್ ಪಡ್ಚಿಂ (Ancillary) ಉದ್ಯಮಾಂ.

ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಚಿ ಚರಿತ್ರಾ ವಾಚ್ತಾನಾ ಆಮ್ಕಾ ಸಮ್ಜತಾ ಕೀ ಉದ್ಯಮಾಂಚಿಂ ಉಗಮ್ ಆನಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಲೆ ವರ್ವಿಂ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಚಿ ಪ್ರಗತಿ ಜಾಲ್ಯಾ ಪೂಣ್ ತಾಚೆ ಸವೆಂ ಸಬಾರ್ ಸಮಸ್ಯೆಯೀ ಉಬ್ಜಾಲ್ಯಾತ್.

ಕೈಗಾರಿಕಾಂಚೆ ಮಹತ್ವ :

ಯುರೋಪಾಂತ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಜಾತಚ್ ಸಕ್ಕಡ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂ ಕೈಗಾರಿಕರಣ್ ಕರಿನಾಸ್ತಾಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆನಿ ಉದ್ದಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ನಿರ್ಧಾರಾಕ್

ಯೇವ್ನ್ ಪಾವ್ಲಿಂ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಸಬಾರ್ ರಿತಿಂನಿ ಬರೆಂಪಣ್ ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಕ್ ಲಾಬ್ತಾ ಆನಿ ತೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ -

1. ಉದ್ಯೋಗ್ ಸೃಷ್ಟಿ : ಆತಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳಾಕ್ ಕೈಗಾರಿಕ್ ಯಾ ಉದ್ಯಮ್ ಕಾಳ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಉದ್ಯಮ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾತಚ್ ಸಬಾರಾಂಕ್ ಕಾಮಾಂ/ಉದ್ಯೋಗ್ ಲಾಬ್ತಾತ್. ವ್ಯಾಪಕ್ ನಿರುದ್ಯೋಗ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂನಿ ಕೈಗಾರೀಕರಣ್ ನಿರುದ್ಯೋಗ್ ನಿವಾರಣ್ ಕರ್ತಾ.

2. ವ್ಹಡ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಉತ್ಪಾದನ್ : ಆಧುನಿಕ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರುನ್ ವ್ಹಡ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕರುಂಕ್ ಉದ್ಯಮಾಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಗರ್ಜೆಚ್ಯಾ ವಸ್ತುಂಚೊ ಆಭಾವ್ ಉಣೊ ಜಾತಾ. ತಶೆಂಚ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಖರ್ಚ್ ಉಣೊ ಜಾವ್ನ್ ಉಣ್ಯಾ ದರಿರ್ ವಸ್ತು ಪುರಾವಣ್ ಕರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ.

3. ರಾಷ್ಟ್ರಾದಾಯ್ ತಶೆಂ ಹರ್ ತಲಾದಾಯ್ ಚಡ್ತಾ : ಕೈಗಾರಿಕಾ ಯಾ ಉದ್ಯಮಾಂಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಜಾತಾನಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾತಾ. ಹ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರ್ವಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರಾದಾಯ್ ತಶೆಂ ಹರ್ ಎಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಚೊ ಆದಾಯ್ ಚಡ್ತಾ. ಭಾರತಾ ತಸಲ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಕ್ ಹೆಂ ಭೋವ್ ಗರ್ಜೆಚಿಂ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಭಾರತಾಂತ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾದಾಯ್ ತಶೆಂ ಹರ್ ಎಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿಂ ಆದಾಯ್ ಭೋವ್ ಉಣೆಂ ಆಸಾ.

4. ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ : ಕೃಷಿಕ್ ಜಾಯ್ ಪಡ್ಡಿ ಸರ್ವ್ ಸಾಹೆತ್ ಆನಿ ಸಾಧನಾಂ ಕೈಗಾರಿಕೆ/ಉದ್ಯಮಾ ಥಾವ್ನ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಜಾತಾತ್. ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಕ್ ವ್ಹಡಾ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಸಾಹೆತ್ ಯಾ ಸಾಧನಾಂ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾತ್. ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್, ಟಿಲ್ಲರ್, ಹಾರ್ವೆಸ್ಟರ್, ರಾಸಾಯನಿಕ್ ಸಾರೆಂ, ಖೊರೆಂ, ಪಿಕಾಸ್, ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ್ ಹಿಂ ಸಗ್ಳಿಂ ಉತ್ಪಾದನ್ ಜಾಯ್ ಉದ್ಯಮಾಂನಿ.

5. ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ : ಉದ್ಯಮಾಂಚಿ ಉಗಮ್ ಆನಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾತಾನಾ ಖಂಡಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾತಾ. ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆಚಿ ಅತೀ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ.

6. ಉತ್ಪಾದನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ್ ವೃದ್ಧಿ : ಮನ್ಶಾಂಚಿ ಉತ್ಪಾದನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ಮೆಳ್ಚ್ಯಾ ಸವ್ಲತಾಯೆಂಚೆರ್, ವಸ್ತುಂಚೆರ್, ಸಾಧನಾಂಚೆರ್ ಹೊಂದ್ಲೊನ್ ಆಸಾ. ಕೈಗಾರಿಕಾಂಚೆಂ ಉತ್ಪಾದನ್ ಚಡ್ತಾನಾ ಚಡ್ ಆನಿ ಚಡ್ ವಸ್ತು ಆನಿ ಉಪಕರಣಾಂ ಲಾಬ್ತಾತ್. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ವಾವ್ರಾಡ್ಯಾಂಚಿ ಉತ್ಪಾದನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ್ ವೃದ್ಧಿ ಜಾತಾ.

7. ಸಂಪನ್ಮೂಳಾಂಚೊ ಸದುಪಯೋಗ್ : ಕೈಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಲೆ ವರ್ವಿಂ ಸಂಪನ್ಮೂಳಾಂಚೊ ಸದುಪಯೋಗ್ ಜಾತಾ ಆನಿ ಸಂಪನ್ಮೂಳಾಂ ಪಾಡ್ ಜಾಯ್ನಾಂತ್, ತಾಂಕಾಂ ಬರೆಂ ಮೋಲ್ ಮೆಳ್ತಾ.

8. ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ್ : ಕೈಗಾರಿಕೆಂನಿ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕೆಲ್ಯೊ ವಸ್ತು ನಿಯರ್ಯಾತ್ ಕರುನ್ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ್ ಜೊಡುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ. ಜೊಡ್ಲಲೊ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ್ ಸಬಾರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಾಂನಿ ಖರ್ಚುಂಕ್ ಜಾತಾ.

9. ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣ್ : ಉದ್ಯಮಾಂ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣ್ ಗರ್ಜೆಚ್ಯೊ ವಸ್ತು ಉತ್ಪಾದನ್

ಕರುನ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣೆಕ್ ಆಧಾರ್ ಜಾತಾತ್. ರಕ್ಷಣೆಕ್ ಜಾಯ್ ಪಡ್ಚೊ ವಸ್ತು ಟ್ಯಾಂಕ್, ಬಂದೂಕ್, ಮೆಶಿನ್‌ಗನ್, ಝುಜಾಚಿಂ ವಿಮಾನಾಂ, ಝುಜಾಚಿಂ ತಾರ್ವಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆಂತ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಜಾತಾತ್. ಹ್ಯಾ ವಸ್ತು ವರ್ವಿಂ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಚೆಂ ರಕ್ಷಣೆ ಜಾತಾ. ಅಶೆಂ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣೆಂತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಚೊ ಪಾತ್ರ್ ಆಸಾ.

10. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಅಸಮಾನತಾ ನಿವಾರಣ್ : ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಸಮಾನತಾ ಆಸುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ. ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂಚೆ ವಾಂಟಪ್ ವೆವೆಗ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ಎಕ್‌ಚ್ ಲೇಖ್ ಆಸಾನಾ. ತ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ವೆವೆಗ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಕ್‌ಚ್ ಲೇಖ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಖಿಂಚ್ಯಾರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಣಿಂ ಆಸಾಗಿ ಥಂಯ್ಸಾರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಡ್ಚ್ಯಾಕ್ ಉದ್ಯಮಾಂ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಅಸಮಾನತಾ ನಿವಾರಣ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾತಾ.

11. ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಆದಾಯ್ : ಕೈಗಾರಿಕಾ ಯಾ ಉದ್ಯಮಾಂ ವಾಡ್ತಾನಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾತಾ. ರಾಷ್ಟ್ರ ಆದಾಯ್ ತಶೆಂ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಾಟ್ಲೊ ಆದಾಯ್ ಚಡ್ತಾ. ಅಶೆಂ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಾಟ್ಲೊ ಆದಾಯ್ ಚಡ್ತಾನಾ, ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಚಡಿತ್ ಸುಂಕ್ ಜಮೊ ಜಾತಾ.

12. ಲೋಕಾಚೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಬದಲ್ತಾ : ಉದ್ಯಮಾಂ ಚಡ್ತಾನಾ ಲೋಕ್ ತಾಂಚೆ ಚಿಂತಪ್ ಆನಿ ವಿಚಾರ್ ಬದ್ಲಿತಾ. ವೆವೆಗ್ಯಾ ಗಾಂವ್ಚೆ ವಾವ್ರಾಡಿ ಆನಿ ಕಾಮೆಲಿ ಭರ್ಸತಾನಾ ಆಮಿ ಆಮ್ಚೊ ಮನೋಭಾವ್ ಬದ್ಲುಂಕ್ ಸಕ್ತಾಂವ್ ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಫಟ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿಂ, ಫಿತಿಸ್ಪಣಾಂ ಪಯ್ಸ್ ಜಾತಾತ್, ನಿತಳ್ ಆನಿ ಪ್ರಗತಿಪರ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ವಿವರ್ ಘೆವ್ನ್ ಮನ್ಯಾಕ್ ತಶೆಂ ರಾಷ್ಟ್ರಾಕ್ ಮುಕಾರ್ ಸರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ.

13. ಆರ್ಥಿಕ್ ಸ್ಥಿರತಾ ಆನಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನ್ : ಕೈಗಾರಿಕಾ ಯಾ ಉದ್ಯಮಾಂ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಡಾವಳ್ ಜಾತಾನಾ, ಜಾಯ್ತಿ ಆರ್ಥಿಕ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ತಶೆಂ ರಾಜಕೀಯ್ ಪ್ರಗತಿ ಜಾತಾ. ರಾಷ್ಟ್ರಾಚೊ ಆದಾಯ್ ತಶೆಂ ಮನ್ಯಾ ಪಾಟ್ಲೊ ಆದಾಯ್ ವಾಡ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಆರ್ಥಿಕ್ ಸ್ಥಿರತಾ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ.

ಆಮ್ಚಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಜಾಯ್ ಆಸ್ಚೊ ವಸ್ತು, ಆಮ್ಚಾಚ್ ಕಾರ್ಖಾನ್ಯಾಂನಿ ಉತ್ಪಾದನ್ ಜಾತಾನಾ ಹೆರಾಂ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಚೆರ್ ಹೊಂದ್ವೊನ್ ರಾಂವ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ಪಡನಾ. ಆಮಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ತಾಂವ್.

14. ತುರ್ತ್ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ: ತುರ್ತ್ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಶೆತಾಂವ್ ತರ್ ಕೈಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯಾ ಉದ್ಯಮಾಚಿ ಪ್ರಗತಿ ಜಾಯ್. ಖಿಂಚ್ಯಾರ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾವ್ನ್ ಪ್ರಗತಿ ಜಾಲ್ಯಾ ಥಂಯ್ಸಾರ್ ತ್ವರಿತ್ ಆನಿ ವ್ಹಡಾ ಮಾಪಾನ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಯಾ.

ಸೆವಾ ಶೆತ್

ತೀನ್ ಶೆತಾಂ ಪೈಕಿ ಸೆವಾ ಶೆತ್ ಮಹತ್ವಾಚೆಂ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚ್ಯಾ ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಹಂತಾರ್ ಕೃಷಿ ಶೆತಾ ಥಾವ್ನ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಆದಾಯಾಕ್ ಚಡ್ ದೆಣ್ಣಿ ಆಸ್ತಾ. ಥೊಡ್ಯಾ ಅವ್ಡೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಶೆತ್ ಕೃಷಿಚ್ಯಾಕಿ ಚಡ್ ದೆಣ್ಣಿ ದಿತಾ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಡ್ ಆನಿ ಚಡ್ ಜಾತಾಚ್ ಸೆವಾ ಶೆತ್ ವಿಸ್ತಾರ್ತಾ ಆನಿ ಸೆವಾ ಶೆತಾಚಿ ದೆಣ್ಣಿ ಹೆರ್ ಶೆತಾಂಚ್ಯಾಕಿ ಚಡ್ ಜಾತಾ. ಹರ್ಯೆಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಚರಿತ್ರಂತ್ ಹೆಂ ದಾಖಲ್ ಜಾಲಾಂ.

ಭಾರತಾಂತ್ ಸೆವಾ ಶೆತಾ ಭಿತರ್ ಯೆಂವ್ಚಿ ಸೆವಾ, ಸಕಯ್ಲ್ ದಾಕಯ್ಲ್ಯಾ (ಭಾರತೀಯ ಕೈಗಾರಿಕ್ ವರ್ಗೀಕರಣ್ 2008 ಪ್ರಕಾರ್)

1. ರಖಿಮ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಆನಿ ಸುಟೊ ವ್ಯಾಪಾರ್
2. ವಾಹನಾ, ದ್ವಿಚಕ್ರ ವಾಹನಾಂ ರಿಪೇರಿ
3. ಪಯ್ಲ್ ಆನಿ ದಾಸ್ತಾನ್
4. ವಸ್ತಿ ಆನಿ ಖಾಣ್ ಸೆವಾ
5. ಮಾಹೆತ್ ಆನಿ ಸಂಪರ್ಕ್
6. ದುಡ್ಡಾ ಸಂಬಂದಿ ಆನಿ ವಿಮೊ ಚಟುವಟಿಕ್ಯೊ.
7. ಬುಂಯ್ ಸಂಪತ್ತಿ ಚಟುವಟಿಕ್ಯೊ
8. ವೃತ್ತಿ ನಿರತ್, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ತಶೆಂ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ಚಟುವಟಿಕ್ಯೊ.
9. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ್ ಆನಿ ಆದಾರ್ ಸೆವಾ
10. ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ಆಡಳೆ ಆನಿ ರಕ್ಷಣ್ ಸೆವಾ
11. ಕಡ್ಡಾಯ್ ಆನಿ ಸಮಾಜ್ ಸೆವಾ ಚಟುವಟಿಕ್ಯೊ.
12. ಶಿಕ್ಷಣ್
13. ಮನ್ಯಾ ಭಲಾಯ್ಕಿ ಆನಿ ಸಮಾಜ್ ಸೆವಾ ಚಟುವಟಿಕ್ಯೊ.
14. ಕಲಾ ಆನಿ ಮನೋರಂಜನ್
15. ಹೆರ್ ಸೆವಾ ಚಟುವಟಿಕ್ಯೊ.

(ಅ) ಸೆವಾ ಶೆತಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಾಕ್ ದೆಣೆ :

ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಕ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಭಾರತಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಾಕ್ ಸೆವೆ ಶೆತಾಚಿ ದೆಣೆ ಚಡ್ಡ್ಯಾ ಆನಿ ಕೃಷಿಚಿ ದೆವ್ಲ್ಯಾ ಹೆಂ ಭಾರತಾಕ್ ಮಾತ್ ಸೀಮಿತ್ ನೈಂ ಬಗಾರ್ ಹೆರ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂನಿ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಳಾಂ. ದುಡ್ಡಾ ವರಸ್ 2009 ವೆರ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಾಕ್ ಸೆವೆ ಶೆತಾಚಿ ದೆಣೆ 57.3% ಆಸ್ಲಿ ಆನಿ ತ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಗವಂತ್ 78.4%, ಗವಂತ್ 78.2% ಆನಿ ಚಿನಾಂತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾಕಿ ಉಣೆಂ 41.8% ಆಸ್ಲಿ. ತ್ಯಾಚ್ ವರ್ಸಾ ಸೆವೆ ಶೆತಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ದರ್ ಭಾರತಾಂತ್ 9.96% ಕೈಗಾರಿಕೆಚಿ 8.81% ಆನಿ ಕೃಷಿಚಿ 1.57% ಆಸ್ಲಿ. ಅಶೆಂ ಸೆವೆ ಶೆತಾಚಿ ದೆಣೆ ತಶೆಂ ವಾಡಾವಳ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಬರಿ ಆಸ್ಲಿ ದಿಸ್ತಾ ಆನಿ ಮುಖ್ಯ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ಆನಿಕ್ಯಾ ಚಡ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ದಿಸ್ತಾ.

ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಪಯ್ಲ್, ದಾಸ್ತಾನ್ ಆನಿ ಸಂಪರ್ಕ್ ಸೆವಾ ಮುಕ್ಲೆಂ ಸ್ಥಾನ್ ಗೆತಾತ್ ತಾಂಚೆ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ದುಡ್ಡಾ ಆನಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಸಂಬಂದಿ ಸೆವಾ ಆಪ್ಲೆಂ ಸ್ಥಾನ್ ಗೆತಾತ್.

(ಆ) ಸೆವೆ ಶೆತಾಂತ್ ಉದ್ಯೋಗ್ :

ಅಜುನೀ ಕೃಷಿ ಶೆತಾಂತ್ ಫ್ಲಡಾ ಸಂಖ್ಯಾನ್ ಲೋಕ್ ವಾವ್ರ್ ಕರ್ತಾ ಯಾ ಫ್ಲಡಾ ಪ್ರಮಾಣರ್ ಉದ್ಯೋಗ್ ಆಸಾ. ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ಸಬಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಕೃಷಿ ಶೆತಾಂತ್ ಉದ್ಯೋಗ್ ಪ್ರಮಾಣ್ ಯಾ ವಾವ್ರಾಡ್ಯಾಚೊ ಸಂಖೊ ಉಣೊ ಜಾಲಾ ಆನಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ

ಆನಿ ಸೆವೆ ಶೆತಾಂತ್ ಉದ್ಯೋಗ್ ಪ್ರಮಾಣ್ ಚಡ್ ಜಾಲಾ.

ಭಾರತಾಂತ್ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಆನಿ ಸೆವೆ ಶೆತಾಂತ್ ವಾವ್ರಾಡ್ಯಾಂಚೊ ಪ್ರಮಾಣ್

ವರ್ಗ್ 1993-94 1999-2000 2004-05 2009-10

ಕೃಷಿ 62.8 61.7 58.5 53.2

ಕೈಗಾರಿಕಾ 15.8 15.9 18.1 21.5

ಸೆವಾ 22.0 22.4 23.4 25.3

(ಮೂಳ್ : ವೆವೆಗ್ಯಾ ರಾಷ್ಟೀಯ್ ನಮೂನೊ ಸಮಿಕ್ವಾ ಥಾವ್ನ್ (National Sample Survey))

ವಯ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಕಶೆಂ ವಾವ್ರಾಡ್ಯಾಂಚೊ ಪ್ರಮಾಣ್ ಸೆವೆ ಶೆತಾಂತ್ ಚಡ್ಲಾ ಮ್ಹಣ್ ದಾಕಯ್ತಾ.

ಭವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಸೆವಾ ಶೆತ್ :

ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್ ಸೆವಾ ಶೆತಾಕ್ ಬರೆಂ ಭವಿಷ್ಯ್ ಆಸಾ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲಲ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂನಿ ಸೆವಾ ಶೆತಾಚಿ ರಾಷ್ಟ್ರಾದಾಯಕ್ ದೆಣ್ಣಿ ಭೋವ್ ಚಡ್ ಆಸಾ ಆನಿ ಪಾಟಿಂ ಉಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ಆನಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜೊಡುನ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂನಿ ಸೆವಾ ಶೆತಾಕ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಜಾವ್ನ್ ವ್ಯಾಪಾರ್, ಹೊಟೆಲಾಂ ಆನಿ ರೆಸ್ತೋರೆಂಟಾ, ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ದಾಸ್ತಾನ್ ಸಂಪರ್ಕ್, ದುಡ್ಡಾ ಸಂಬಂದಿ ವೆವಾರ್, ವಿಮೊ, ಭುಂಯ್ ಸಂಪತ್ತಿ ಚಟುವಟಿಕೊ ವ್ಹಡಾ ವೆಗಾನ್ ವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಚಿ ಸರ್ವ್ ಲಕ್ಷಣಾಂ ದಿಸ್ತಾತ್.

4. ವ್ಯಾಪಾರ : ದೇಶಿ ಆನಿ ಅಂತರ್ ದೇಶಿ

ವ್ಯಾಪಾರ ಮ್ಲಯಾರ್ ವಸ್ತು ಯಾ ಸೆವಾ ವಿಕ್ಲೆಂ ಯಾ ಘಂವ್ಲೆ ವ್ಯಾಪಾರ ದೇಶಿ ಆನಿ ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ಆಸ್ತಾ. ಆಮ್ಜಾಚ್ ಗಾಂವಾ ಭಿತರ್ ವಿಕ್ಲೆಂ ಆನಿ ಘಂವ್ಲೆಂ ದೇಶಿ ಆನಿ ಆಮ್ಜಾ ಆನಿ ಆನೈಕಾ ಗಾಂವಾಂ ಮಧೆಂ ವಿಕ್ಲೆಂ ಆನಿ ಘಂವ್ಲೆಂ ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಜಾತಾ.

ವ್ಯಾಪಾರ ಕಿತ್ಯಾಕ್?: ಹರ್ಯೆಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗರಿಷ್ಟ್ ತೃಪ್ತಿ ಆಶೆತಾ. ತೃಪ್ತಿ ಜೊಡಿಜೆ ತರ್ ತಾಕಾ ಸಬಾರ್ ವಸ್ತುಂಚಿ ತಶೆಂ ಸೆವೆಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ. ಹರ್ಯೆಕ್ಲಾಕ್ ತಾಣೆಂ ಆಶೆಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಯಾ ಸೆವಾ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಆನಿ ಕೊಣೀ ಎಕ್ಲಾಕ್ ತೆಂ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಗರ್ಜೆಚ್ಯಾಕಿ ಚಡಿತ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕರ್ತಾ. ಆನಿ ಅಶೆಂ ಆಸ್ತಾಂ ಕೊಣಾಲಾಗಿಂ ಆಸಾಗಿ ತೊ ಕೊಣಾಲಾಗಿಂ ನಾಂಗಿ ತಾಕಾ ವಿಕ್ತಾ. ಕೊಣಾಲಾಗಿಂ ನಾಂಗಿ ತೊ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಮೊಲಾಕ್ ಘೆತಾ.

ವಸ್ತುಂಕ್ ವಸ್ತು ಬದ್ಲುಂಚೆಂ (Barter System) : ಆದಿಂ ಆನಿ ಥೊಡ್ಯಾಕಡೆ ಆತಾಂಯಿ ಹಿ ರೀತ್ ಆಸಾ. ಪಯ್ಲೆ ವಾಪಾರುಂಕ್ ಸುರು ಕರ್ತಾ ಮ್ಹಣಾಸರ್ ವಸ್ತುಂಕ್ ವಸ್ತು ಬದ್ಲಿತಾಲೆ. ಕೆದಾಳಾ ಪಯ್ಲೆ ವಾಪಾರುಂಕ್ ಸುರು ಕೆಲೆಂ ತೆದಾಳಾ ಥಾವ್ನ್ ವಸ್ತುಂಕ್ ವಸ್ತು ಬದ್ಲುಂಚೆಂ ಉಣೆಂ ಜಾಲಾಂ. ಆತಾಂ ಹೆಂ ವಿಧಾನ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ ಬೊವ್ ಆಪ್ತಾಪ್. ಹ್ಯಾ ಮಾಂಡಾವಳಿಂತ್ ಸಬಾರ್ ದೋಷ್ ಆಸ್ಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹ್ಯಾ ಮಾಂಡಾವಳಿ ಬದ್ಲಾಕ್ ಪಯ್ಲೆ ವಾಪಾರುನ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರ್ತಾಂವ್.

ಪ್ರಥೆಚೆರ್ ಮನ್ಯಾ ಜಿವಿತ್ ಆರಂಭ್ ಜಾಲ್ಲೆ ತವಳ್ ಥಾವ್ನ್ ಆರಂಭ್ ಜಾಲ್ಲೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಮನ್ಯಾ ಜಿವಿತ್ ಆಕೆರ್ ಜಾತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ತಲೊ. ವ್ಯಾಪಾರಾ ವರ್ವಿಂ ಜೀವನ್ ಸುಲಭ್ ಜಾತಾ.

ವೆವೆಗ್ಲೆ ರಿತಿಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ : ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್ ದೋನ್ ರಿತಿ. ದೇಶಿ ಆನಿ ಅಂತರ್ ದೇಶಿ. ತಾಂತುನ್ ವೆವೆಗ್ಲೆ ರೀತಿಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಆಸಾ ತೊ ಹಾಂಗಾ ದಾಕಯ್ಲಾ.

ದೇಶಿ ಆಂತರಿಕ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ : ದೇಶಿ ಯಾ ಆಂತರಿಕ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ರಾಜಕೀಯ್ ಪರಿಧಿ ಭಿತರ್ ಚಲ್ಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್. ಹೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಸ್ಥಳೀಯ್, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾ ಮಟ್ವಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ. ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾ ಭಿತರ್ ಚಲ್ಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ದೇಶಿ ಯಾ ಆಂತರಿಕ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

ಆಂತರಿಕ್ ಯಾ ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ ವಿಂಗಡನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ದೋನ್ ರಿತಿ ಆಸಾತ್.

1. ರಖಿಮ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ : ವ್ಹಡಾ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ವಿಕ್ಲೆಂ ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ರಖಿಮ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಉತ್ಪಾದಕಾಂನಿ ಯಾ ವರ್ತಕಾಂನಿ ವ್ಹಡಾ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಂಕ್ ವಿಕ್ಲೆಂ. ತಶೆಂ ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮುಂದರುನ್ ಗ್ರಾಹಕಾಂಕ್ ವಿಕ್ತಾತ್. ಉತ್ಪಾದಕ್ ತಶೆಂ ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿ ರಖಿಮ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾಂಚೆರ್ ಹೊಂದ್ಲೊನ್ ಆಸ್ತಾತ್. ಅಶೆಂ ರಖಿಮ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ಉತ್ಪಾದಕ್ ಆನಿ ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ಮಧೆಂ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಬರಿಂ ಕಾಮ್ ಕರ್ತಾತ್. ರಖಿಮ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ವ್ಹಡಾ ಪ್ರಮಾಣಾನ್

ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾಕ್ ವಿಕಾನಾ ಉಣ್ಯಾ ಮೊಲಾಕ್ ವಿಕಾತ್ ಆನಿ ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ಇಲ್ಲೊ ಲಾಭಾಂತ್ ದವರ್ನ್ ಗ್ರಾಹಕಾಂಕ್ ವಿಕಾತ್.

2. ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ : ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ಲ್ಹಾನ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ರಖಿಮ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾಂ ಥಾವ್ನ್ ವಸ್ತು ಮೊಲಾಕ್ ಘೆವ್ನ್ ಗ್ರಾಹಕಾಂಕ್ ವಿಕಾತ್. ಗ್ರಾಹಕ್ ಆನಿ ರಖಿಮ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾಂ ಮದೆಂ ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಜಾವ್ನ್ ವಾವ್ರ್ ಕರ್ತಾತ್. ರಖಿಮ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ಥಾವ್ನ್ ವಸ್ತು ಘೆತಾನಾ ಖಿಂಚ್ಯಾ ಮೊಲಾಕ್ ವಸ್ತು ಘೆತ್ಲ್ಯಾಕ್ ತಾಚ್ಯಾಕಿ ಇಲ್ಲೆ ಚಡಿತ್ ಮೊಲಾಕ್ (ಲಾಬ್ ದವರ್ನ್) ಗ್ರಾಹಕಾಂಕ್, ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ವಿಕಾತ್. ವಿವಿಂಗಡ್ ರಿತಿಚೆ ಚಿಲ್ಲರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ಆಮಿ ಪಳೆತಾಂವ್, ಲ್ಹಾನ್ ಅಂಗಡ್ ದವರ್ನ್ ವಿಕ್ಲೆ, ಮಾರ್ಗಾ ದೆಗೆಂನಿ ವಿಕ್ಲೆ, ಗಲ್ಲೆ ಗಲ್ಲೆಂನಿ ಗಾಡಿಯೆರ್, ಸೈಕಲಾರ್, ವಾಹನಾಂನಿ ವಸ್ತು ಹಾಡುನ್ ವಿಕ್ಲೆ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಿದೇಶಿ/ಅಂತರ್ ದೇಶಿ/ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ್ : ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾನ್ ಅನಯೆಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾಕ್ ವಸ್ತು ವಿಕಲ್ಯಾರ್, ಹೆಂ ವಿದೇಶಿ/ಅಂತರ್ ದೇಶಿ/ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಜಾತಾ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ಗಾರ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾನ್ ಕಾಜುಚಿ ಮೋಯ್ ಜರ್ಮನಿಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾಕ್ ವಿಕಲ್ಯಾರ್ ತಶೆಂಚ್ ಜರ್ಮನಿಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ಥಾವ್ನ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾನ್ ಪೆನ್ನಿಲ್ ಮೊಲಾಕ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾರ್ ವಿದೇಶಿ/ಅಂತರ್ ದೇಶಿ/ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಜಾತಾ.

ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ ತೀನ್ ರಿತಿಚೊ ಆಸಾ.

1. ನಿಯಾತ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ : ಆಮ್ಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾ ಥಾವ್ನ್ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಆನೈಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾಕ್ ವಸ್ತು ವಿಕಾನಾ ಹಾಕಾ ನಿಯಾತ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್. ಹಾಂಗಾಸರ್ ವಸ್ತು ಆಮ್ಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚಿ ಗಡ್ ಉತರ್ನ್ ಆನಿ ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಗಡಿ ಭಿತರ್ ಸರ್ತಾತ್.

2. ಆಯಾತ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ : ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಗಾಂವ್ಣೊ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ಆನಿ ಎಕಾ ಗಾಂವ್ಣೊ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ಥಾವ್ನ್ ವಸ್ತು ಮೊಲಾಕ್ ಘೆತಾನಾ ತಾಕಾ ಆಯಾತ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್. ಹಾಂಗಾಸರ್ ವಸ್ತು ದುಸ್ರ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಚಿ ಗಡ್ ಉತರ್ನ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಕ್ ಪಾವ್ತಾತ್.

3. ಪಾಟಿಂ ನಿಯಾತ್ : ಥೊಡಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂ ವಸ್ತು ಆಯಾತ್ ಕರುನ್ ತ್ಯಾ ವಸ್ತುಂ ಥಂಯ್ ಥೊಡಿಂ ಪರಿವರ್ತನಾಂ ಕರುನ್ ಪರತ್ ಪಾಟಿಂ ನಿಯಾತ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್, ತಸಲ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರಾಕ್ ಪಾಟಿಂ ನಿಯಾತ್ (Extrepot Trade) ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಜಪಾನಾ ಥಾವ್ನ್ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತು ಭಾರತಾಕ್ ಹಾಡುನ್ ತಾಂತುನ್ ಪರಿವರ್ತನ್ ಕರುನ್, ವಸ್ತು ತಯಾರ್ ಕರ್ನ್ ಅಮೆರಿಕಾಕ್ ಯಾ ಜಪಾನಾಕ್ ನಿಯಾತ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಹಾಕಾ ಪಾಟಿಂ ನಿಯಾತ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್.

ದೇಶಿ ಆನಿ ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾ ಮಧೆಂ ಪ್ರಮುಖ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ :

1. ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಾಚೆ ಚಲನ್ : ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್, ಭುಂಯ್, ವಾವ್ರಾಡಿ ಭಂಡ್ಲ್ಯಾಳ್, ಸಂಘಟಕ್, ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂ ಎಕಾ ಜಾಗ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಅನಿ ಎಕಾ ಜಾಗ್ಯಾಕ್ ಕಸಲಿಚ್ ಅಡ್ಕಳ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಸಲೀಸ್ ಚಲನ್ ಜಾತಾತ್.

ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್ ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾ ಥಾವ್ನ್ ಆನಿ ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಕ್ ಕಸಲೆಂಚ್ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗ್ ಉತ್ಪುಂಕ್ ಆಡ್ಕಳ್ ಆಸಾ, ಚಲನ್ ಸಲೀಸ್ ನಾ.

2. ವಸ್ತುಚಿಂತನೆ ಚಲನೆ : ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್ ವಸ್ತು ಸಲೀಸ್ ಎಕಾ ಜಾಗ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಆನಿ ಎಕಾ ಜಾಗ್ಯಾಕ್ ಚಲನ್ ಜಾತಾತ್, ಫಕತ್ ವಿಕ್ರಾ ಸುಂಕ್ ಬಾಂದುಂಕ್ ಪಡ್ತಾ.

ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್ ವಸ್ತುಚಿಂತನೆ ಚಲನ್ ನಿರ್ಭಂದಿತ್ ಯಾ ಆಡ್ವಣೆಂತ್ ಭರ್ಲೆಂ ಆಸ್ತಾ. ಆಯಾತ್ ಯಾ ನಿಯಾಂತ್ ವಿಧಿ ಯಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಕಠೀಣ್ ಆಸ್ತಾ, ತಶೆಂಚ್ ಸುಂಕ್ ಯಾ ಹೆರ್ ನಿರ್ಭಂದ್ ಆಸಾತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್ ವಸ್ತುಚಿಂತನೆ ಚಲನ್ ಸಲೀಸ್ ನಾ.

3. ವೆವೆಗ್ಳೆ ಪಯ್ತೆ : ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್ ತ್ಯಾ ದೇಶಾಚೆಚ್ ಪಯ್ತೆ ವಾಪರ್ತಾತ್, ವ್ಯಾಪಾರಾಕ್ ಕಸಲಿಚ್ ಅಡ್ಕಳ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್ ದೋನ್ ಯಾ ಚಡ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂ ಮಧೆಂ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಜಾತಾನಾ ವೆವೆಗ್ಳಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚೆ ಪಯ್ತೆ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರಿಚೆ ಪಡ್ತಾತ್. ವೆವೆಗ್ಳಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಪಯ್ತಾಂಕ್ ವೆವೆಗ್ಳಿಂ ಮೊಲಾಂ ಆಸ್ತಾತ್, ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಸಲೀಸ್ ಜಾಯ್ನಾ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕಷ್ಟಾಂಚೆ ಜಾತಾ.

4. ಬಜಾರ್ (Market) : ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಎಕಾಚ್ ಬಜಾರಾಂತ್ ಜಾತಾ. ದೇಶಿ ಬಜಾರಾಂಚೆ ಲಕ್ಷಣಾಂ ಯಾ ನಡೆಂ ಚಡ್ಕರ್ನ್ ಎಕಚ್ ಲೇಕ್ ಆಸ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಸಲೀಸ್ ಚಲ್ತಾ.

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಬಜಾರ್ ವೆವೆಗ್ಳಿ ಆಸ್ತಾ. ವೆವೆಗ್ಳಾ ಬಜಾರಾಂಚೆ ಲಕ್ಷಣಾಂ ಆನಿ ನಡೆಂ ವೆಗ್ಳಿಂ ಆಸ್ತಾ. ತ್ಯಾ ವೆವೆಗ್ಳಾ ಲಕ್ಷಣಾಂಕ್ ನಡ್ತಾಕ್ ಸರಿ ಜಾವ್ನ್ ವಸ್ತುಚಿಂತನೆ ಉತ್ಪಾದನ್ ಜಾಯ್ನಾ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಸಲೀಸ್ ನೈಂ.

5. ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಡ್ವಣ್ : ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿ ಚಡ್ ಉಣೆಂ ಎಕ್ಚ್ ಆಸುನ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ಉಣೊ ಆಸ್ತಾ. ತ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಸಲೀಸ್ ಜಾತಾ.

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್, ವೆವೆಗ್ಳಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂ ಮಧೆಂ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಜಾತಾನಾ, ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿ ವೆವೆಗ್ಳಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ವ್ಯಾಪಾರಾಕ್ ಹರ್ಕತ್ ಜಾತಾ ಆನಿ ಆಡ್ವಣ್ ಜಾತಾ.

6. ನಿಯಂತ್ರಣ್ : ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಕ್ ಕಸಲೆಂಚ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಕರೆ ಸಂಸ್ಥೆ ನಾಂತ್.

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ವ್ಯಾಪಾರಾಕ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಕರುಂಕ್ (World Trade Organization) ಆಸಾ.

7. ಅಂತರ್ : ದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಎಕಾಚ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾ ಭಿತರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಅಂತರ್ ಭೋವ್ ಉಣೊ (ಹಾಕಾ ಅಪವಾದ್ ಆಸ್ತಾತ್). ತಶೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಪಯ್ಲಾಚೊ ಖರ್ಚ್ ಉಣೊ.

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತ್ ಅಂತರ್ ಭೋವ್ ಚಡ್ ಜಾತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಯ್ಲಾಚೊ ಖರ್ಚ್ ಚಡ್ ಆಸ್ತಾ.

5. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್

ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ಕಿತೆಂ?

ಲಾಭಾಚೊ ಉದ್ದೇಶ್ ದವರ್ನ್ ಪಯ್ತಾಂಚೊ ವೆವಾರ್ ಕರ್ಚಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಕ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಪಯ್ತೆ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಜಮವ್ಣೆ ರುಪಾರ್ ಘೆವ್ನ್, ಪಯ್ತಾಂಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸ್ಲಲ್ಯಾಂಕ್ ರೀಣ್ ಯಾ ಮುಂಗಡ್ ದಿಂವ್ಚಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಕ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಪಯ್ತಾತ್.

ಇಟಿಲಿಂತ್ ರಿಣಾಚೊ ವೆವಾರ್ ಕರ್ಚಿ ಸಂದರ್ಭಾರ್ 'ಬ್ಯಾಂಕೊ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ವಾಪರ್ತಾಲೆ. ರಿಣಾಚೊ ವೆವಾರ್ ಚಲೊಂವ್ಚೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥಾಕ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ಆಯ್ಲಾಂ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ : ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ್ ಹಾಕಾ ಆಪ್ಲೆಚ್ ರಿತಿನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ದಿತಾತ್.

ಕಯರೆನ್ ಕ್ರಾಸ್ ಏಕ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ್ ಹಾಚೆ ಪ್ರಕಾರ್ ರೀಣ್ ಆನಿ ಮುಂಗಡ್ ವೆವಾರ್ ಕರ್ಚೊ ಏಕ್ (ಮಧ್ಯವರ್ತಿ) ಸಂಸ್ಥೊ ಬ್ಯಾಂಕ್"

ಕ್ರೊದರಾಚೆ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ "ರಿಣಾಚ್ಯಾ ರುಪಾರ್ ವೆವಾರ್ ಕರ್ಚೊ ಏಕ್ ಕಾರ್ಖಾನೊ."

ಆಧುನಿಕ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಚೆಂ ಉಗಮ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತ್, ಸಾವ್ಕಾರ್ ಆನಿ ಉದ್ಯಮಿ ಥಾವ್ನ್ ಜಾಲೆಂ. ಅಶೆಂ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಗರ್ಜೆಕ್ ಪಾಂವ್ಚೊ ಏಕ್ ವಿಸ್ತಾರ್ ಸಂಸ್ಥೊ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆಂ ಬ್ಯಾಂಕ್.

ಬ್ಯಾಂಕ್, ಲೊಕಾಂನಿ ದವರ್ಲೊ ಜಮಾದುಡು ವಾಪರುನ್ ಆಪ್ಲೊ ವೆವಾರ್ ಕರ್ತಾ. ಲೋಕ್ ಆಪ್ಲೆ ಪಯ್ತೆ ಉರೊಂವ್ಚ್ಯಾಕ್, ತಶೆಂಚ್ ಸುರಕ್ಷತೆಚ್ಯಾ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ಜಮೊ ಕರ್ತಾತ್. ಅಶೆಂ ಜಮೊ ಜಾಲ್ಲೊ ದುಡು ರಿಣಾಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸ್ಲಲ್ಯಾಂಕ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ವಾಡಿಚೆರ್ ದಿತಾ. ದಾಕ್ಲೊ ಘೆಂವ್ಚೆ ತರ್ ಏಕ್ ನವೊ ಉದ್ಯಮಿ ಏಕ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಆರಂಭ್ ಕರ್ತಾ ತರ್ ತಾಕಾ ಪಯ್ತಾಂಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ. ತಾಕಾ ಪಯ್ತೆ ಕೊಣ್ಣೆಯಿ ಧರ್ ಮ್ಹಣ್ ದೀಂವ್ಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸಾನಾಂತ್. ಅಸಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಫಕತ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮಾತ್ ಗರ್ಜೆಕ್ ಪಾವ್ತಾ.

ಬ್ಯಾಂಕಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ಉದ್ಯಮಿಕ್ ಗರ್ಜ್ ಆಸ್ಲೆ ಪಯ್ತೆ ಮೆಳ್ತಾತ್ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಪಯ್ತಾಂಚೆರ್ ವಾಡ್ ಘೆತಾ. ಹ್ಯಾ ವಾಡಿಚೊ ಏಕ್ ಲ್ಹಾನ್ ವಾಂಟೊ ಜಮೊ ದವರ್ಲಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಪಯ್ತಾಂಕೀ ಮೆಳ್ತಾ. ಉರವ್ಣಿ ಖಾತ್ಯಾಕ್ ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ 3-5% ಭಿತರ್ ವಾಡ್ ಲೊಕಾಕ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕಾಚಿ ಕಾರ್ಯಾಂ: ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಜಮೊ ಕರ್ಚಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಥಾವ್ನ್ ಉಣೆಂ ವಾಡಿರ್ ದುಡು ಜಮ್ಚಾ ರಿತಿನ್ ಘೆವ್ನ್ ಗರ್ಜ್ ಆಸ್ಲಲ್ಯಾಂಕ್ ಚಡಿತ್ ವಾಡಿಚ್ಯಾ ರುಪಾರ್ ರೀಣ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಸಂಸ್ಥೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕಾಂ ಸಾರ್ಕಾರ್ ಭದ್ರತೆ ವಯ್ ಮೊಟ್ಟ್ಯಾ ತಶೆಂಚ್ ಲಾಂಬ್ ಕಾಳಾಚೆಂ ರೀಣ್ ದಿತಾತ್.

ಬ್ಯಾಂಕಾಚಿ ಪ್ರಮುಖ್ ಕಾರ್ಯಾಂ : 1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾಂ (Primary functions)

2. ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಕಾರ್ಯ (Secondary function)

1. ಪ್ರಾರ್ಥಮಿಕ ಕಾರ್ಯ :

- (i). ಜಮೊ ಸ್ವೀಕಾರ
- (ii). ರೀಣ್ ಆನಿ ಮುಂಗಡ ದಿಂವ್ವೆ
- (iii). ಉದರಿ ಸೃಷ್ಟಿ

ಲೋಕಾ ಥಾವ್ನ್ ದುಡು ಜಮ್ಯಾ ರುಪಾರ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ತಶೆಂಚ್ ಪಯ್ಯಾಂಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸ್ಲಲ್ಯಾಂಕ್ ರೀಣ್ ದಿಂವ್ವೆ ಹೆಂಚ್ ಪ್ರಾರ್ಥಮಿಕ ಕಾರ್ಯಂ.

(I) ಜಮೊ ಸ್ವೀಕಾರ : ಬ್ಯಾಂಕ್ ಲೋಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಜಮಾ ಘೆತಾ. ಲೋಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಗರ್ಜೆ ಪರ್ಮಾಣೆಂ ಆಸ್ಲೆ ಪಯ್ಲೆ ಬ್ಯಾಂಕಾಂತ್ ವಿವಿಧ್ ಖಾತ್ಯಾಂನಿ ಜಮೊ ಕರ್ತಾ. ಹೆ ಜಮೆ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ Deposit.

* ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೊ (Current A/C) : ಹ್ಯಾ ಖಾತಾಂತ್ ವ್ಹಡ್ ಸಂಖ್ಯಾನ್ ಪಯ್ಲೆ ಘಾಲೆತಾ. ಹೊ ಖಾತೊ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ವೆಳಾಕ್ ದವರ್ಚ್ಯಾ ದುಡ್ಡಾಕ್ ಲಾಗು ಜಾತಾ. ಹೊ ಖಾತೊ ಉದ್ಯಮಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾ ತಶೆಂಚ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ತಾತ್. ಹ್ಯಾ ಖಾತ್ಯಾಕ್ ವಾಡ್ ಮೆಳಾನಾ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್ ಹಾಂತ್ಲೆ ಪಯ್ಲೆ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರುಂಕ್ ಮೆಳಾನಾಂತ್.

* ಉರವ್ಣೆ ಖಾತೊ : (Savings Bank A/C) : ಹೊ ಖಾತೊ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನ್ಶಾ ಥಾವ್ನ್ ಗ್ರೆಸ್ತ್ ಮನ್ಶಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ವಾಪಾರ್ತಾತ್. ಹ್ಯಾ ಖಾತ್ಯಾಂತ್ ಲೋಕಾಂನಿ ಅಪ್ಲೆ ಉರಯ್ಲೆಲೆ ಪಯ್ಲೆ ಜಮೊ ಕರ್ಯೆತಾ. ಹ್ಯಾ ಖಾತ್ಯಾಂತ್ ಪಯ್ಲೆ ಜಮೊ ಕರುಂಕ್ ಕಸಲಿಚ್ ಗಡ್ ಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ನಾ. ಪೂಣ್ ಭಾಯ್ರ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಗಡ್ ಆಸಾ. ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಎಕಾ ದಿಸಾ ಇತ್ಲೆಚ್ ಪಯ್ಲೆ ಕಾಡುಂಕ್ ಗಡ್ ಆಸಾ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ಹ್ಯಾ ಜಮ್ಯಾಚೆರ್ 3-5% ವಾಡ್ ದಿತಾ.

* ದೀಗ್ ಕಾಳಾಚೆ ಖಾತೆ : (Fixed or Term Deposit) ಹ್ಯಾ ಖಾತ್ಯಾಂನಿ ಜಮಯಿಲ್ಲೊ ದುಡು ಏಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಳಾಪರ್ಯಾಂತ್ ದವರಿಚೆ ಪಡ್ತಾ. ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ ಏಕ್ ಮಹಿನ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ 10 ವರ್ಸಾ ಮ್ಹಣಾಸರ್. ಹೊ ದುಡು ತಾಚಿ ಆವ್ಡಿ ಸಂಪ್ಲ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂ ಕಾಡುಂಕ್ ಆವ್ಕಾಸ್ ನಾ. ಕಾಡ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ಪಡ್ಲಿ ತರ್ ದಂಡ್ ಭರ್ನ್ ಜಮೊ ಕಾಡುಂಕ್ ಜಾತಾ.

(II) ರೀಣ್ : ಬ್ಯಾಂಕ್ ಲೋಕಾಕ್ ರೀಣ್ ದೀವ್ನ್ ಲೋಕಾಚ್ಯಾ ಗರ್ಜೆಂಕ್ ಸ್ಪಂದನ್ ಕರ್ತಾ. ಬ್ಯಾಂಕಾ ಥಾವ್ನ್ ವಿವಿಧ್ ರಿತಿನ್ ರೀಣ್ ಲಾಬ್ತಾ. ತೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಅತೀ ಸ್ವೀಕರಣ್ (Overdraft) ನಗದ್ ರುಪಾರ್ ರೀಣ್ ಆನಿ ಭದ್ರತೆಚ್ಯಾ ವಯ್ರ್ ರೀಣ್. (Security Loan).

Overdraft ಅತೀ ಸ್ವೀಕರಣ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಖಾತ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಏಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀಣ್ ಘೆಂವ್ಚೆ ತಸಲಿ ವೆವಸ್ತಾ. ಹೆಂ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಆನಿ ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೊ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಮಾತ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ಹ್ಯಾ ರೀಣಾಂನಿ ವೆವೆಗ್ಳೆ ಪಂಗಡ್ ಆಸಾತ್. ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ ವೆವಹಾರಿಕ್ ರೀಣ್, ಶಿಕ್ಪಾ ರೀಣ್, ಘರಾಕ್ ರೀಣ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

(III) ಉದರಿ ಸೃಷ್ಟಿ (Credit Creation)

ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ಲೋಕ್ ಆಪ್ಲೊ ದುಡು ಜಮೊ ಕರ್ತಾ. ಹೊ ದುಡು ದುಸ್ತ್ರಾಂಕ್ ದೆವ್ಯಾ ಯಾ ರಿಣಾ ಮಾರಿಫಾತ್ ಮೆಳ್ತಾ. ತಾಚೆರ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಏಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಾಡ್ ಘೆತಾ. ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ಉದರಿ ಸೃಷ್ಟಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಿತಿನ್ ಜಾತಾ. ದಾಕ್ಲಾಕ್ ಮೆಲ್ವಿನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ವ್ಯಕ್ತಿ (A) ಬ್ಯಾಂಕಾಂತ್ 1000/- ರೀಣ್ ವಿಚಾರ್ತಾ. ತಾಕಾ 1000 ರುಪಯ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಹೆ ಪಯ್ಕೆ ತೊ ತಾಚೆ ಕಡೆನ್ ದವರಿನಾ. ಬಗರ್ ಆನ್ಯೆಕಾ (B) ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ಖಾತೆಂತ್ ತೊ ಜಮೊ ಕರ್ತಾ. ಹೊ ದುಡು (B) ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಕಾಶ್ ಮ್ಹಳ್ಳಾಕ್ ದಿತಾ. ಅಶೆಂ ಹಿ ಕ್ರಿಯಾ ಮುಂದರುನ್ ವೆತಾ. ಹಾಂತು ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್ ವಾಡಿ ಮುಖಾಂತ್ ಆದಾಯ್ ಜಾತಾ. ಹೆಂಚ್ ಉದರಿ ಸೃಷ್ಟಿ. ಅಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಎಕಾ ಬ್ಯಾಂಕಾಚೆ ರೀಣ್ ಆನ್ಯೆಕಾ ಬ್ಯಾಂಕಾಚೊ ಆದಾಯ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ತಾ. ಆನಿ ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್ ಲಾಭ್ ಮೆಳ್ತಾ.

2. ಮಾಧ್ಯಮಿಕ್ ಕಾರ್ಯಂ

ಬ್ಯಾಂಕಾಚೆ ವೆವಾರ್ ಫಕತ್ ಜಮೊ ಆನಿ ರಿಣಾಕ್ ಲಾಗು ಜಾಲ್ಲೆಂ ನ್ಹಯ್ ಬಗಾರ್ ಹೆರ್ ಸಬಾರ್ ಕಾರ್ಯಂ ತೆಂ ಚಲೊವ್ನ್ ವರ್ತಾ. ತಿಂ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ -

1. ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕ್ ಕಾರ್ಯಂ (Agency Services)
2. ಜೆರಾಲ್ ಕಾರ್ಯಂ (General utility Services)

ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾಂನಿ ಆಮಿ ಜಾಯ್ತಾ ರಿತಿಚಿಂ ಕಾಮಾಂ ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ಹಾತಿಂ ದಿತಾಂವ್. ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಮಿ ಚೆಕ್ ಜಮೊ ಕರ್ತಾ. ದುಸ್ತ್ರಾ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆಂ ಜಮೊ ಪಾವಿತ್ ಕರ್ತಾ, ಎಕಾ ವೆವಾರಾಂತ್ ಗ್ರಾಹಕಾಚ್ಯಾ ತರ್ಫೆನ್ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿ ಜಾವ್ನ್ ವಾವ್ರ್ ದಿತಾ.

ಜೆರಾಲ್ ಸೆವೆಂತ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ವಿವಿಧ್ ಸವ್ಲತಾಯೊ ದಿತಾತ್. ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ ಲೊಕರ್ (Locker) ಸವ್ಲತ್ತಿ, ವಿಮೊ (Insurance) ಆನಿ ಹೆರ್ ಸೆವಾ.

ಆಧುನಿಕ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಚೆ ಉಪಕರಣ್ (Instruments)

ಜಾಗತೀಕರಣ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಥಾವ್ನ್ ಜಾಗತಿಕ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವಾ Global Banking ಮ್ಹಣ್ಣೆ ಪರಿಕಲ್ಪನ್ ಮಹತ್ವ್ ಜೊಡ್ಲಾಂ. ಎಕಾ ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ಖಾತ್ಯಾದಾರಾನ್ ಸಂಸಾರಾಚ್ಯಾ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಬ್ಯಾಂಕಾಚೆ ಸೆವಾ ಘೆಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹ್ಯಾ ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್ ಜಾಗತಿಕ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ವಾಣಿಜ್ಯ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಂ ಆತಾಂ ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕರಣ್ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್. ಮಾಹೆತ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಾಚೆಂ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಪ್ರಯೋಜನ್ ಘೆವ್ನ್ ಗ್ರಾಹಕಾಂಕ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಆನಿ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಸೆವಾ ದಿತಾತ್. ಆನ್‌ಲೈನ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವೆವಸ್ತೆಕ್ ಮಾಹೆತ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲಾಂ.

ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ಆಸ್ತಿ ವಿವಿಧ್ ಉಪಕರಣಾಂ

* ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ (Electronic Banking)

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ 21ವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಸುರ್ವೆರ್ ಥಾವ್ನ್‌ಚ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಚಲ್ಲಾಂ. ಆನ್‌ಲೈನ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವಾ ಅಂತರ್ಜಾಳ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಇ-ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಆನಿ ಎ.ಟಿ.ಎಮ್. ಇತ್ಯಾದಿ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗಾಕ್ ಉದಾಹರಣ್.

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗಾ ಪರ್ಮಾಣೆಂ ಘರಾಚ್ ಬಸುನ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಚೊ ವೆವಾರ್

ಕರುಂಕ್ ಆವ್ಯಾಸ್ ಆಸಾ. ಅಂತರ್ಜಾಳ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗಾ ಥಾವ್ನ್ ಪಯ್ ವರ್ಗಾವಣ್ ಕರುಂಕ್ ಆವ್ಯಾಸ್ ಆಸಾ.

ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಆನಿ ವೈರ್ಲೆಸ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಆನಿ ಟೆಲಿಕಮುನಿಕೇಶನ್ ಪ್ರಗತಿ ಥಾವ್ನ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ಕಾಮಾಂನಿ ಸಬಾರ್ ಬದಲಾವಣ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಜಾಲ್ಯಾರಾಯಿ ಭಾರತಾಂತ್ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಚಡ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾಂವ್ಕನಾ. ಪೂಣ್ ಎಟಿಎಮ್ ವೆವಸ್ತಾ ಬಾರಿಚ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾಲಾಂ.

*** ಎಟಿಎಮ್ ವೆವಸ್ತಾ**

ಎಟಿಎಮ್ ಚೆಂ ವಿಸ್ತೃತ್ ರೂಪ್ “ಆಟೊಮೇಟೆಡ್ ಟೆಲ್ಲರ್ ಮೆಷಿನ್. ಎಟಿಎಮ್ ಸ್ವಯಮ್ ಚಾಲಿತ್ ಯಂತ್ರಾಂನಿ ದಿಸಾಚ್ಯಾ 24 ವೊರಾಂಯ್ ಪಯ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಸಾಧನ್. ಎಟಿಎಮ್. ಏಕ್ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಎಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿನ್ ತಾಚೆಂ ಎಟಿಎಮ್ ಕಾರ್ಡ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ಸ್ತನ್ ದುಡು ಘೆವ್ಯೆತಾ. ಎಟಿಎಮ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ಮನ್ಯಾಂಚಿ ಅಗತ್ಯತಾ ನಾಸ್ತಾಂ ಗ್ರಾಹಕಾಂಕ್ ವೆಗ್ಲಿಂ ಆನಿ ನಿಖರ್ ಜಾವ್ನ್ ಸೆವಾ ಒದಗ್ತಾ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ ಎಟಿಎಮ್ ಯಂತ್ರ ದವರ್ತಾತ್. ಎಟಿಎಮ್ ಹಾಕಾ ಪರ್ಸನಲ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಕರ್ತಾ. ಎಟಿಎಮ್ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ಪರ್ದೊ ಗ್ರಾಹಕಾಂಕ್ ಸೂಚನ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಕೀಪ್ಯಾಡ್, ಏಕ್ ಕ್ಯಾಷ್ ಡಿಸ್ಪೆಂಸರ್, ಏಕ್ ರಿಸೀಟ್ ಪ್ರಿಂಟರ್, ಏಕ್ ಜನರಲ್ ಪ್ರಿಂಟರ್, ಆನಿ ಕ್ಯಾಶ್ ಪ್ರೆಸೆಂಟರ್ ಆಸ್ತಾ. ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಆಟೊಮೇಟೆಡ್ ಟೆಲ್ಲರ್ ಮೆಷಿನ್ ಜಾತಾ.

ಬ್ಯಾಂಕ್ ತಾಚೆಂ ದಿಸಾಚೆಂ ಕಾರ್ಯೆಂ ಸಂಪಯ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಯಾಂನಿ ಎಟಿಎಮ್ ಥಾವ್ನ್ ಪಯ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಎಟಿಎಮ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾಲಾಂ.

*** ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ (Credit Card)**

ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಎಟಿಎಮ್ ಕಾರ್ಡ್ ಬರಿಂಚ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಹೆಂ ಕಾರ್ಡ್ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಮನ್ಯಾಕ್ ಮೆಳ್ಚೆ ತಸಲೆಂ ನ್ಹಯ್. ಹೆಂ ಫಕತ್ ಉದ್ಯಮಿಂಕ್ ಆನಿ ವ್ಹಡ್ ವ್ಹಡ್ ವೆವಾರ್ ಚಲಯ್ತಲ್ಯಾಂಕ್ ಲಾಭ್ಚೆ ಕಾರ್ಡ್. ಏಕ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಭೆಷ್ಚೆಂಚ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ದೀನಾ. ಎಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಪಳೆವ್ನ್ ಪಾತ್ಯೆಣೆಚ್ಯಾ ವಯ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ. ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಚಿ ವಿಶೇಷತಾಕಿ ತೆಂಗಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತಾಂತುಂ ಓವರ್ಡ್ರಾಪ್ಪ್ ಸವ್ಲತಾಯ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ಸವ್ಲತೆಂತ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ಖಾತ್ಯಾಂತ್ ಕಾಂಯ್ ದುಡು ನಾ ತರೀ ಏಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ದುಡು ರಿಣಾ ರುಪಾರ್ ಕಾಡ್ತಾ.

*** ಚೆಕ್**

ಚೆಕ್, ಏಕ್ ಭೋವ್ ಫಾಮಾದ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಚೆಂ ಉಪಕರಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಚೆಕ್ ಏಕ್ ಆಧಿಕೃತ್ ಪತ್ರ, ಜೆಂ ಬ್ಯಾಂಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಮುದ್ರಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾ. ಹಾಚೆರ್ ಸಂಖ್ಯಾ ರುಪಾರ್ ತಶೆಂಚ್ ಸಬ್ದಾಂ ರುಪಾರ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಜಾಯ್ ಪಯ್ ಬರೊವ್ನ್ ದಸ್ಕತ್ ಫಾಲ್ಯಾರ್ ಚೆಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾತಾ. ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ಖಾತ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಪಯ್ ಅನ್ಯೆಕ್ಲಾಕ್ ದೀಜೆ ತರ್ ಏಕ್ ಚೆಕ್ ಬರೊವ್ನ್ ದಿಲ್ಯಾರ್ ಪುರೊ. ತೆ ಪಯ್ ತಾಚ್ಯಾ ಖಾತ್ಯಾಂತ್ ದೋನ್ ದಿಸಾ ಬಿತರ್ ಜಮೊ ಜಾತಾತ್. ಆಜ್ ಕಾಲ್ ಅಂತರ್ಜಾಳ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಆಸ್ಲೆವರ್ವಿಂ ಚೆಕಾಚೊ ಮಹತ್ವ್ ಉಣೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲಾ.

ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್ (Central Bank)

ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮುಖ್ಯಾರ್ ಕಿಂತೆಂ?

ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯೊ ಸಗ್ಳೊ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಚಟುವಟಿಕೊ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಕರ್ಚೊ ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಹೆಂ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅರ್ಥ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಪಯ್ಲೆ ಕರ್ಚೆ, ಪಯ್ಲೆ ಚಲಾವಣ್ ಜಾಯ್ ಜಾತಾನಾ ಚಡೊಂವ್ಚೆಂ ಆನಿ ನಾಕಾ ಜಾತಾನಾ ದೆಂವೊಂವ್ಚೆ ಅಸಲೊ ಉನ್ನತ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಆಸುಲ್ಲೊ ಸಂಸ್ಥೆ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕತೆಚೆಂ ಸಂಕೇತ್. ಹೆಂ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಮೆಸ್ತ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಚಟುವಟಿಕೆಚೆಂ ಮೂಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಕಾಮ್ ಕರ್ತಾ.

“ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ” ಹೆಂ ಭಾರತಾಚೆಂ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್. ಹೆಂ ಬ್ಯಾಂಕ್ 1935 ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಕ್ ಆಯ್ಲೆಂ.

ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್ ಅರ್ಥ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ವಿವಿಧ್ ರಿತಿನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಕರ್ತಾತ್.

ಆರ್.ಪಿ. ಕೆಂಟ್ ಹಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕಾಂಚ್ಯಾ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ್ ಕಲ್ಯಾಣ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಪಯ್ಲಾಂಚೆ ವಿಸ್ತರಣ್ ನಾ ತರ್ ಸಂಕುಚನಾಚೆಂ ನಿರ್ವಹಣೆಚಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಆಸ್ಚೊ ಏಕ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್.

ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕಾಚಿ ಪ್ರಮುಖ್ ಕಾರ್ಯಿಂ

* ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಅಸಮತೋಲನ್ ದುಡ್ವಾಚ್ಯಾ ಚಲಾವಣೆಂತ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಕರ್ತಾ.

* ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್ ರೀಣ್ ದಿತಾ.

* ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೋಟ್ ಮುದ್ರಣ್ ಕರ್ನ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಚ್ಯಾ ದುಡ್ವಾಚ್ಯೊ ಗರ್ಜ್ಯೊ ಸುಧಾರ್ತಾ.

* ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ಕಾನೂನ್ ಕಾಯ್ದಾಕ್ ಸಂಬಂಧಿತ್ ಸಲಹಾ, ಸೂಚನಾಂ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ದೀವ್ನ್ ಆಡಳ್ತಿ ಸುಗಮ ಜಾಂವ್ಕ್ ಕುಮಕ್ ಕರ್ತಾ.

* ಬ್ಯಾಂಕಾಚೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ : ಆರ್.ಬಿ.ಐ ಸರ್ವ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕಾಚೆ ಸಂರಕ್ಷಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಕಾಮ್ ಕರ್ತಾ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್ ಆಪತ್ತ್ ಆಯ್ಲಾರ್ ಆರ್.ಬಿ.ಐ ಜಾಯ್ ಆಸ್ಚೊ ಸಹಕಾರ್ ದಿತಾ.

* ಜಮೊ ಯಾ ದುಡ್ವಾಚೊ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಕರ್ಚೊಂತ್ ಆರ್.ಬಿ.ಐ ಚೊ ಪಾತ್ರ್ ಬೋವ್ ಮಹತ್ವಾಚೊ. ಜರ್ ತರ್ ಎಕಾ ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ದುಡ್ವಾಚೆಂ ಚಲಾವಣ್ ಚಡ್ ಜಾತಾ ತೆದಾಳಾ ಲೋಕಾಂಲಾಗಿಂ ಖರ್ಚೊಂಚೊ ಸ್ವಭಾವ್ ಚಡ್ ಜಾತಾ. ಖರ್ಚ್ ಚಡ್ ಜಾತಾನಾ ಆಪಾಪಿಂಚ್ ವಸ್ತುಂಚೆಂ ಮೋಲ್ ಚಡ್ ಜಾತಾ. ಹಾಕಾ ಆಮಿ (ಹಣದುಬ್ಬರ) ಮ್ಹಾರ್ಗಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್. ಆರ್.ಬಿ.ಐ ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ಅಸಲ್ಯಾ ದುಡ್ವಾಚೆಂ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ವಾಪಾರುನ್ ರೀಣಾ ಮುಖಾಂತ್ ದುಡ್ವಾಚಿ ಚಲಾವಣ್ ಸಮತೋಲನಾಕ್ ಹಾಡ್ತಾ. ಹೆಂ ಸಬಾರ್ ಸಾಧನಾಂ ಮುಖಾಂತ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ.

ಆರ್.ಬಿ.ಐ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಹಾತೆರಾಂ

ಆರ್.ಬಿ.ಐ ಚಿಂ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಕಾರ್ಯಾಂನಿ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾ. ಹ್ಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣಾ ವರ್ವಿಂ ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ಸಮತೋಲನ್ ಆಸಾ ಕರ್ತಾ.

*** ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ಜಮ್ಯಾಂಚೆರ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ :**

ಹರ್ಯೆಕಾ ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ಏಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಗದ್ ಜಮೊ ದವರ್ಚೆಂ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಸೂಚನ್ RBI ಥಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಹಾಂತು ದೋನ್ ವರ್ಗ್ ಆಸಾತ್. (Cash Reserve Ratio) ನಿಗದಿತ್ ನಗದ್ ಸಂಗ್ರಹ್ ಹರ್ಯೆಕಾ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ದವರುಂಕ್ ಆಸಾ. ಆನಿ (Statutory Liquidity Ratio) ನಿಯಮಾನುಸಾರ್ ನಗದ್ ಸಂಗ್ರಹ್ ಏಕಾ ಬ್ಯಾಂಕಾಂತ್ ಚುಕಾನಾಸ್ತಾನಾ ದವರುಂಕ್ ಆಸಾ. ಹಾಚೊ ಉದ್ದೇಶ್ ಕಿತೆಂಗಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಬ್ಯಾಂಕಾ ಥಾವ್ನ್ ರಿಣಾ ರುಪಾರ್ ವೆಚೊ ದುಡು ಉಣೆಂ ಕರುಂಕ್, ತಶೆಂಚ್ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತೆಂತ್ ಹೊ ನಗದ್ ಜಮೊ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರುಂಕ್ ಅಸ್ಚಿ ಸವ್ಲತಾಯ್.

*** ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ವಾಡಿಚೆರ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್**

ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ಉದರಿ ಸೃಷ್ಟಿಚ್ಯಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಂತ್ ವಾಡಿಚೊ ಮಹತ್ವ್ ಬೋವ್ ಅಧಿಕ್. RBI ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ವಾಡಿಚೆರ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಜ್ಯಾರಿ ಕರ್ತಾ. ವಾಡ್ ಚಡಯ್ಲಾರ್ ರೀಣ್ ಉಣೆಂ ಜಾತಾ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಮೊಲಾಂಚ್ಯಾ ಚಡ್ಣೆಚೆರ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಯೆತಾ.

*** ದೆವ್ಯಾಚೆರ್ ದಡ್ ಯಾ ದೆವ್ಯಾಚೆರ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್**

ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ಜಮೊ ಜಾಲ್ಲೊ ದುಡು ರೀಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಭಾಯ್ರ್ ವೆತಾನಾ ಥಂಯ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಜಾತಾ. ರಿಣಾಚೆರ್ ದಬಾವ್ ದವರ್ಚೆಂ ಏಕ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಹಾತೆರ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಹೆಂ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ರಿಣಾಂತ್ಲೊ ಏಕ್ ವಾಂಟೊ ದಡ್ ಜಾವ್ನ್ ದವರುಂಕ್ ಆಸ್ತಾ. ಹಾಚೆವರ್ವಿಂ ವಿಚಾರ್ಲೊ ಪುರ್ತೊ ದುಡು ರೀಣ್ ಮೆಳಾನಾ, ಬಗರ್ ತ್ಯಾ ರಿಣಾಂತ್ಲೊ ಏಕ್ ವಾಂಟೊ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಜಪ್ತಿ ಕರ್ನ್ ದವರ್ತಾ.

*** ಉದರಿ ವಿತರಣಾಚೆರ್ ದಬಾವ್ (Credit Rations)**

ಬ್ಯಾಂಕಾಂನಿ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ರೀಣ್ ಯಾ ದೆವ್ಯಾಚೆರ್ RBI ಚೆಂ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಆಸಾ. ಹೆಂ ದೋನ್ ರಿತಿಂನಿ ಜಾತಾ. ಪಯ್ಲೆಂ ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ಭಂಡ್ವಾಳಾಚೆರ್ ದಬಾವ್ ದವರ್ಚೊ ದುಸ್ರೆಂ ಬ್ಯಾಂಕಾಚ್ಯಾ ರಿಣಾಚೆರ್ ದಬಾವ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಗರ್ಜೆಕ್ ಇತ್ಲೊಚ್ ಲೋನ್ ಯಾ ರೀಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಠರಾಂವ್ಚೆ.

*** ಉಗ್ತಾ ಬಾಜಾರಾಚೆರ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ (Open Market Operations)**

ಹೆಂ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಹಾತೆರ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಚೆರ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಪೂಣ್ ತಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಬಾಜಾರಾಚೆರ್ ಪಡ್ತಾ. ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ಮೋಲ್ ಚಡ್ ಜಾಲ್ಲೆ ವೆಳಾ, RBI ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕಾಂಕ್ ಥಾವ್ನ್ ಭದ್ರತಾ ಪತ್ರಾಂ ದೀವ್ನ್ ದುಡು ಜಮಾಯ್ತಾ.. ಅಶೆಂ ಕರ್ತಾನಾ ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ಆಸ್ಚೊ ದುಡು ಉಣೊ ಜಾತಾ ಆನಿ ಮೊಲಾಂ ದೆಂವ್ತಾತ್. ಮೋಲ್ ದೆಂವ್ಚೆ ವೆಳಾರ್ RBI ಜಮಯಿಲ್ಲೊ ದುಡು ಪಾಟಿಂ ಬ್ಯಾಂಕಾಕ್ ದಿತಾ. ದುಡು ದಿತಾನಾ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕಾಲಾಗಿಂ ಆಸ್ಚಿಂ ಭದ್ರತಾ ಪತ್ರಾಂ RBI ಪಾಟಿಂ ಘೆತಾ. ಅಶೆಂ ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ಮೊಲಾಂಚೆ ಸಮತೋಲನ್ ಸಾಂಬಾಳ್ತಾ.

6. ಬಜೆಟ್

ಬಜೆಟ್ (Budget) ಮುಕ್ತ ಸಬ್ ಫ್ರೆಂಚ್ಯಾಚ್ಯಾ 'ಬಗೆಟ್' (Bougette) ಮುಕ್ತ ಸಬ್ ಥಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲಾ. ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆನ್ 'ಬಗೆಟ್' ಮುಕ್ತ ಚಾಮ್ಡ್ಯಾ ಪೊತೆಂ ಯಾ ಪಯ್ಲಾಂ ಪೊತಿ ಮುಣ್ ಅರ್ಥ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಚ್ಯಾ ಖಜಾನ್ಯಾಚೊ ಅಧಿಕಾರಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚ್ಯಾ ದುಡ್ಡಾಕ್ ಸಂಬಂದಿತ್ ಪ್ರಸ್ತಾವನಾಂ ಚಾಮ್ಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪೊತಿಯೆಂತ್ ಫಾಲುನ್ 'ಹೌಸ್ ಆಫ್ ಕಾಮನ್ಸ್'ಕ್ ವ್ಹಾವಯ್ತಾಲೊ. ಬಜೆಟ್ ಯಾ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಮುಕ್ತಾಕ್ "ಫುಡ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚೆಂ ಅಂದಾಜ್ ಯೆವೆಂ (Revenue) ಆನಿ ದೆವೆಂ (Expenditure) ಪಯ್ಲಾ ಲೆಕಾರ್ ವಾರ್ಷಿಕ್ ಘೋಷಣ್ ಕರ್ಚೆಂ". ಇತ್ಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಆಸ್ತಾಂ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚೆಂ ಯೆವೆಂ ಆನಿ ದೆವ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಪರಿಷ್ಕರಣ್ (Review) ಕರುನ್ ಫುಡ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಕ್ ಕಿತೆಂ ಯೋಜನಾಂ, ಕಸಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂ ಹಾತಿಂ ಘೆಂವ್ಚಿಂ ಮುಕ್ತೆಂ ವಿಶಿಂ ಸೂಚನ್ ಯಾ ನಿರ್ದೇಶನ್ ದಿತಾತ್.

ಪಿ.ಇ. ಟೇಲರ್ ಬಜೆಟಾ ವಿಶಿಂ ಅಶೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾ "ಮುಕ್ತಾ ವರ್ಸಾ ವಿವಿಧ್ ಮುಳಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ಯೆವೆಂ, ತಶೆಂಚ್ ವಿವಿಧ್ ಚಟುವಟಿಕಾಂಚೆರ್ ಜಾಂವ್ಚೊ ಅಂದಾಜ್ ಖರ್ಚ್ ಯಾ ದೆವೆಂ ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಯೋಜನ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚೆಂ".

ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಹರ್ಯೆಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕುಟುಂಬ್, ಸಂಘ್ ಸಂಸ್ಥೆ, ಸ್ಥಳೀಯ್ ಸರ್ಕಾರ್, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ್ ಆನಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ್ ಕರ್ತಾತ್.

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚೊ ಉದ್ದೇಶ್

ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಆಯ್ಲೆಂ ಯೆವೆಂ ಆನಿ ಜಾಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ಖರ್ಚಾಚಿ ವರದಿ ತಶೆಂಚ್ ಫುಡ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಕ್ ಅಂದಾಜ್ ಯೆವೆಂ ತಶೆಂ ದೆವೆಂ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಕರ್ಚೊ ಬಜೆಟಾಚೊ /ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚೊ ಉದ್ದೇಶ್. ಹಾಚೆ ಸವೆಂ ಖರ್ಚ್ ಚಡ್ ಆಸುನ್ ಯೆವೆಂ ಉಣೆಂ ಪಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಖಂಚ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ಹಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಮಾ ಕರ್ಯೆತಾ? ತಶೆಂಚ್ ಯೆವೆಂ ಚಡ್ ಆಸುನ್ ಖರ್ಚ್ ಉಣೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಚಡಿತ್ ಆದಾಯ್ ಕಸೊ ವಾಂಟ್ಚೊ? ಹೆ ವಿಶಿಂ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಂತ್ ವಿವರ್ ದಿತಾತ್. ತಶೆಂಚ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ರೀಣ್ ಕರಿಚೆ ಪಡ್ಲ್ಯಾರ್, ತಸಲೊ ವಿವರ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಂತ್ ಲಾಬ್ತಾ.

ಸರ್ಕಾರಾಂತ್ ವೆವೆಗ್ಳೆ ಇಲಾಖೆ ಆಸುನ್, ಹರ್ಯೆಕಾ ಇಲಾಖ್ಯಾಕ್ ವೆವೆಗ್ಳೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಆಸ್ತಾ. ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಂತ್ ಹರ್ಯೆಕಾ ಇಲಾಖ್ಯಾಕ್ ಪಯ್ಲಾಂಚೆಂ ವಾಂಟಪ್ ಜಾತಾ. ಅಶೆಂ ವಾಂಟಪ್ ಜಾತಚ್, ಹರ್ಯೆಕಾ ಇಲಾಖ್ಯಾನ್, ತಾಕಾ ವಾಂಟುನ್ ಆಯ್ಲೆ ಪಯ್ಲೆ ಮಾತ್ರ್ ಖರ್ಚುಂಕ್ ಜಾತಾ. ಅಶೆಂ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಆಸ್ಚೆ ವರ್ವಿಂ ಶಾಸಕಾಂಗಾಕ್, ಕಾರ್ಯಾಂಗಾಚೆರ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಯೆತಾ.

ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಂತ್ ಫುಡ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚ್ಯಾ ಆದಾಯ್ ಖರ್ಚಾಚೊ ಅಂದಾಜ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಆಸ್ತಾಂ ಸರ್ಕಾರಾಚೆಂ ಸಮಾಜಿಕ್ ತಶೆಂ ಆರ್ಥಿಕ್ ಧೋರಣ್ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚೆ ನಮೂನೆ

ಸರ್ಕಾರಾಚಿ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ತೀನ್ ನಮೂನ್ಯಾರ್ ಆಸುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್. ಸಮತೋಲನ್ (Balanced) ಉರೊವ್ಣಿ (Surplus) ಆನಿ ಉಣವ್ (Deficit)

1. ಸಮತೋಲನ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ (Balanced Budget): ಹಾಂಗಾಸರ್ ಯೆವೆಂ ಆನಿ ದೆವೆಂ ಸಮಾಸಮ್ ಆಸ್ತಾ, ಜೊಡ್ಣೊ ಆದಾಯ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಖರ್ಚಾಕ್ ಸಮಾಸಮ್ ಜಾತಾ. ಪೂಣ್ ಅಸಲಿ ಸ್ಥಿತಿ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಉಬ್ಜಾನಾ.

ಹ್ಯಾ ರಿತಿಚ್ಯಾ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚೆ ದೋನ್ ಶೆಗುಣ್ (a) ಆರ್ಥಿಕ್ ಸ್ಥಿರತಾ ಆಸ್ತಾ. (b) ಲುಕ್ಸಾಣ್ ಹಾಡ್ಣೊ ಖರ್ಚ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ದೋನ್ ಪ್ರಮುಖ್ ದೋಷ್ (a) ಆರ್ಥಿಕ್ ಪ್ರಗತಿಕ್ ಅಡ್ಕಳ್ ಜಾತಾ ಆನಿ (b) ಲೋಕ್ ಕಲ್ಯಾಣ್ ಯೋಜನಾಂ ಯಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾ ಅನುಷ್ಠಾನ್ ಕರುಂಕ್ ಅಡ್ಕಳ್ ಜಾತಾ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚೊ ಘಡ್ಲಾರ್ ಆಡಮ್ ಸ್ಥಿತ್, ಸಮತೋಲನ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಬರಿ ಮ್ಹಣ್ತಾ, ಪೂಣ್ ಆಧುನಿಕ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ಚೆ.ಎಮ್.ಕೇನ್ಸ್ ಹಾಕಾ ವಿರೋದ್ ಕರ್ತಾ. ಪ್ರಗತಿ ಆನಿ ಲೋಕ್ ಕಲ್ಯಾಣ್ ಜಾಯ್ ತರ್ ಖರ್ಚ್ ಚಡ್ ಜಾಯ್ ಆನಿ ತ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಉದ್ಯೋಗ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಜಾತಾತ್, ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್ ನಿವಾರಣ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಣ್ತಾ.

2. ಉರೊವ್ಣಿ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ (Surplus Budget) : ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾನಾ ಸರ್ಕಾರಾಚೊ ಅಂದಾಜ್ ಆದಾಯ್, ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಅಂದಾಜ್ ಖರ್ಚ್ಯಾಚ್ಯಾಕಿ ಚಡ್ ಆಸ್ಲಾರ್, ತೆಂ ಉರೊವ್ (Surplus) ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಜಾತಾ.

ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಅಂದಾಜ್ ಖರ್ಚಾಚ್ಯಾಕಿ ಚಡಿತ್ ಆದಾಯ್ ಸರ್ಕಾರ್ ವಾಪರ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ, ಲೋಕಾಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂತ್ ಖರ್ಚಾಕ್ ಉಣೆಂ ಪಯ್ ಉರ್ತಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಜಾತಾ. ಅಶೆಂ ಜಾತಾನಾ ವಸ್ತು ಆನಿ ಸೆವಾ ವಿಕುನ್ ವಚನಾ, ತ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಉತ್ಪಾದಕ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಉಣೆಂ ಕರ್ತಾ. ಹಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್, ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್ ಉಬ್ಜೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ.

ಮೊಲಾಂ ಚಡ್ತಾನಾ ಉರೊವ್ಣಿ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಬರಿ ಮ್ಹಣ್ ತಶೆಂಚ್ ನಿರುದ್ಯೋಗ್ ಆನಿ ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್ ಆಸ್ತಾನಾ ಹಿ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಬರಿ ನ್ಹಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ತಜ್ಜಾಂಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್.

3. ಉಣವ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ (Deficit Budget) :

ಸರ್ಕಾರಾಚೊ ಅಂದಾಜ್ ಖರ್ಚ್, ಅಂದಾಜ್ ಯೆವ್ಯಾಚ್ಯಾಕಿ ಚಡ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಉಣವ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್.

ಆಜ್ ಕಾಲ್ ಚಡಾವತ್ ಸರ್ಕಾರ್ ಉಣವ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾತ್. ಲೋಕ್ ಕಲ್ಯಾಣ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂ ಆನಿ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯರೂಪಾಕ್ ಹಾಡುನ್ ಲೋಕಾಚೆಂ ಉದ್ಧಾರ್ ಕರಿಚೆ ತರ್ ಉಣವ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಉಪ್ಕಾರ್ತಾ.

ಉಣವ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚಿಂ ತೀನ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಗೂಣ್ ಆಸಾತ್ (a) ಆರ್ಥಿಕ್ ಪ್ರಗತಿಚೊ ವೇಗ್ ಚಡ್ತಾ (b) ಲೊಕಾಚೆಂ ಕಲ್ಯಾಣ್ ಜಾತಾ. (ಛಿ) ದೆಂವ್ಚಿ ಮೊಲಾಂ ರಾವಯ್ತಾ.

ತೀನ್ ಪ್ರಮುಖ್ ದೋಷ್ ದಿಸ್ತಾತ್ (a) ಸರ್ಕಾರ್ ಗರ್ಜೆ ಭಾಯ್ರ್ ಆನಿ ಲುಕ್ಸಾಣ್ ಕರ್ಚೊ ಖರ್ಚ್ ಕರ್ತಾ (b) ಆರ್ಥಿಕ್ ಆನಿ ರಾಜಕೀಯ್ ಅಸ್ಥಿರತಾ ಹಾಡುಂಕ್ ಸಕ್ತಾ (c) ವಿದೇಶಿ ಭಂಡ್ಲ್ಯಾಳ್ ಫಾಲ್ತಲ್ಯಾಚೊ ವಿಶ್ವಾಸ್ ಉಣೊ ಕರ್ತಾ.

ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಸರ್ಕಾರಾಂ ಉಣವ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಉದ್ದಾರಾಕ್, ಲೋಕ್ ಕಲ್ಯಾಣಾಕ್ ತಶೆಂ ಲೊಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಪರತ್ ಪೋಟ್ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾಕ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾತ್. ಭಾರತ್ ಸರ್ಕಾರ್ ಹ್ಯಾಚ್ ರುಪಾಚಿ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಮಂಡನ್ ಕರುನ್‌ಚ್ ಆಯ್ಲಾ.

ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚಿ ಪ್ರಮುಖ್ ಅಂಶ್ :

1. ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಅಂದಾಜ್ ಆದಾಯ್ ಆನಿ ಖರ್ಚಾಚೆಂ ಘೋಷಣ್.
2. ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಅಂದಾಜ್, ಎಕಾ ವರ್ಸಾಚ್ಯಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಆವೆಕ್ ಆಸ್ತಾ.
3. ಸರ್ಕಾರಾಚೆ ಉದ್ದೇಶ್ ಗಮನಾಕ್ ಘೆವ್ನ್ ಸರ್ಕಾರಾಚೊ ಖರ್ಚ್ ಆನಿ ಖರ್ಚಾಕ್ ಜಾಯ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾ ದುಡ್ಲಾಚೆಂ ಯೋಜನ್ ಕರ್ತಾತ್.
4. ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಾಕ್ ಯೆಜೆ ತರ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಂತ್ ಅನುಮೋದನ್ ಜಾವ್ನ್, ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷಾನ್ ದಸ್ಕತ್ ಕರಿಚೆ ಪಡ್ತಾ.

ಭಾರತಾಂತ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಕಶೆಂ ಕರ್ತಾತ್? :

ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಮಂಡನ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಬಾರ್ ಮಹಿನ್ಯಾಂ ಘುಡೆಂ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚಿ ತಯಾರಾಯ್ ಸುರು ಜಾತಾ. (i) ಆರ್ಥಿಕ್ ಮಂತ್ರಾಲಯ್, ನೀತಿ ಆಯೋಗ್ ಆನಿ ಖರ್ಚ್ ಕರ್ಚೊ ಮಂತ್ರಾಲಯಾಂ ಲಾಗಿಂ ವಿಚಾರ್ ವಿನಿಮಯ್ ಆರಂಬ್ ಜಾತಾ.

(ii) ಖರ್ಚ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಮಂತ್ರಾಲಯಾಂಕ್ (Ministries) ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ್ ದಿತಾತ್, ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಖರ್ಚ್ ಕರ್ಚೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ್ ಆಪ್ಲೆ ಮಾಂಗ್ (Demand) ವ್ಯಕ್ತ್ ಕರ್ತಾತ್.

(iii) ಆರ್ಥಿಕ್ ಮಂತ್ರಾಲಯಾಚ್ಯಾ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ವಿಭಾಗಾಕ್ (Budget Division) ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಆಸಾ.

(iv) ಸಪ್ಲೆಂಬರ್ ಮಹಿನ್ಯಾಂತ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ವಿಭಾಗ್ (Budget Division) ಕೇಂದ್ರ್ ಮಂತ್ರಾಲಯಾಂಕ್, ಕೇಂದ್ರ್ ಆಡಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂಕ್, ರಾಜ್ಯಾಂಕ್, ಸ್ವಾಯತ್ತತಾ ಸಂಸ್ಥಾಂಕ್, ವಿವಿಡ್ ಇಲಾಖ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಘಡ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚೆ ಅಂದಾಜ್ ಕಳಂವ್ಕ್ ಸಾಂಗ್ತಾತ್.

(v) ಸಕ್ಕಡ್ ಮಂತ್ರಾಲಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ತಶೆಂ ವಿಭಾಗಾ ಥಾವ್ನ್ ಮಾಂಗ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಮಂತ್ರಾಲಯಾಚೊ ಖರ್ಚ್ ವಿಭಾಗ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಮಂತ್ರಾಲಯಾಂ ಆನಿ ವಿಭಾಗಾಂ ಲಾಗಿ ವಿಸ್ತೃತ್ ವಿಚಾರ್ ವಿನಿಮಯ್ ಸುರು ಕರ್ತಾ.

(vi) ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆಪ್ಪಾರ್ ವಿಭಾಗ್ ಆನಿ ಆದಾಯ್ ವಿಭಾಗ್ (Department of Economic Affairs and Department of Revenue) ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಂತ್ ವಾಂಟೊ ಆಸ್ಚಾ ಸಕ್ಡಾಂಕ್ ಮ್ಹಣ್ಣೆ ರೈತ್, ವೆಪಾರಿಸ್ತ್, ಆರ್ಥಿಕ್ ತಜ್ಞ್ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಪರ್ಜಾ ಆನಿ FIIs (Foreign Institutional Investors) ಹಾಂಚೆ ಲಾಗಿ ವಿಚಾರ್ ವಿನಿಮಯ್ ಕರುನ್ ತಾಂಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಘೆತಾತ್.

(vii) ಸುಮಾರ್ ಜನವರಿಚ್ಯಾ ಆಕೇರಿಕ್ ಸಗ್ಳೆ ವಿಚಾರ್ ವಿನಿಮಯ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಪ್ತಾನಾ, ಆರ್ಥಿಕ್ ಮಂತ್ರಿ ತಿರ್ವ್ಯಾಚಿಂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಾಂ ಘೆತಾ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಲಾಗಿಂ ವಿಚಾರ್ ಕರುನ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚೊ ವಾವ್ರ್ ಸಂಪಯ್ತಾ.

ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಮಂಡನ್

ಸರ್ಕಾರ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಂತ್ ಮಂಡನ್ ಕರುಂಕ್ ದೀಸ್ ಆನಿ ವೇಳ್ ಠರಾವ್ನ್, ತಾಕಾ ಸ್ವೀಕರಾಚಿ ಪರ್ವಣ್ಣಿ ಮೆಳ್ತಚ್, ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷಾಚಿ ಅನುಮತಿ ಘೆಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಲೋಕ್‌ಸಭೆಚೊ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಜನರಲ್ ಮುಕಾರ್ ಸರ್ತಾ. ಲೋಕ್‌ಸಭೆಂತ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಮಂಡನ್ ಕರ್ಚೆ ಪಯ್ಲಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷಾಕ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಮಂತ್ರಿನ್ ಆನಿ ಪ್ರಧಾನ್ ಮಂತ್ರಿನ್ ಅನುಮೋದನ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚೆಂ ಸಾರಾಂಶ್ ವೊಪ್ಸುನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷಾಚಿ ಕಬ್ಲಾತ್ ಘೆತಾತ್.

ಆರ್ಥಿಕ್ ಮಂತ್ರಿ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಂತ್ ಮಂಡನ್ ಕರ್ಚೆ ಪಯ್ಲಿಂ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಳಿಕ್ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚೊ ಸಾರಾಂಶ್ ದಿತಾ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಮಂತ್ರಿ ಲೋಕ್‌ಸಭೆಂತ್ ಮಂಡನ್ ಕರ್ತಾ. ಹೆಂ ಮಂಡನ್ ಕರ್ತಾನಾ ಪ್ರಮುಖ್ ಪ್ರಸ್ತಾವನಾಂ ಆನಿ ಅಂದಾಜ್ ಘೋಷಣ್ ಕರ್ತಾ.

ಲೋಕ್‌ಸಭೆಂತ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಮಂತ್ರಿಚೆಂ ಭಾಷಣ್ ಜಾಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ರಾಜ್ಯಸಭೆಂತ್ ಹಿ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಕರ್ತಾತ್.

ಆರ್ಥಿಕ್ ಮಂತ್ರಿಚ್ಯಾ ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚ್ಯಾ ಭಾಷಣಾಂತ್ ದೋನ್ ಭಾಗ್ ಆಸಾತ್

(i) ರಾಷ್ಟ್ರಾಚಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ್ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಆನಿ ನೀತಿಚೆಂ ಘೋಷಣ್.

(ii) ತಿರ್ವ್ಯಾಂಚೆಂ ಪ್ರಸ್ತಾವನಾಂ.

ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಭಾಷಣ್ ಜಾಲ್ಯಾ ದಿಸಾ ಕಸಲಿಚ್ ಚರ್ಚಾ ಆಸನಾ.

ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚಿ ಮಾನ್ಯತಾ (How is the Budget Passed)

ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾಚೆರ್ ಚರ್ಚಾ ದೋನ್ ಹಂತಾರ್ ಚಲ್ತಾ

(ಅ) ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಚರ್ಚಾ : ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಂತ್ ಮಂಡನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ದಿಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್, ದೋನ್ ತೀನ್ ದಿಸಾಂಚಿ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಚರ್ಚಾ ಲೋಕ್‌ ಸಭೆಂತ್ ಚಲ್ತಾ. ಚರ್ಚಾ ಸಂಪ್ತಚ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಮಂತ್ರಿ ಆಪ್ಲಿ ಜಾಪ್ ದಿತಾ. ತಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪುಡ್ಲಾ ವರ್ಸಾಚ್ಯಾ ಸುವಿಲ್ಯಾ ಮಹಿನ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಖರ್ಚಾಕ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಚಿ ಮಂಜೂರಾತಿ ಘೆತಾತ್. ಹಾಕಾ 'ವೊಟ್ ಆನ್ ಎಕೌಂಟ್' (Vote on Account) ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್. ತಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಆವ್ಡೆಕ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್

ಅಧಿವೇಶನ್ ಮುಕಾರ್ ಘಾಲ್ತಾತ್.

(ಆ) ವಿಸ್ತೃತ ಚರ್ಚಾ : ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಅಧಿವೇಶನ್ ಮುಕಾರ್ ಘಾಲ್ಲೆಲೆ ಆವೆಂತ್, ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ವಾವ್ರಾ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿನ್ (Business Advisory Committee) ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲೆ ವೆಳಾ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಾರ್, ವಿವಿಡ್ ಸಮಿತಿ ಮುಕಾರ್, ವಿವಿಡ್ ಅನುದಾನಾಂಚೆ ಮಾಂಗ್ ಚರ್ಚೆಕ್ ಯೆತಾತ್ ಆನಿ ಅನುಮೋದಿತ್ ಜಾತಾತ್. ಅನುದಾನಾಚೆ ಮಾಂಗ್ ಚರ್ಚೆಕ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ವೆಳಿಂ, ಸಮಿತಿಚ್ಯಾ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ಸಾಂದ್ಯಾನ್ ಅನುದಾನಾಚ್ಯಾ ವಾಂಟ್ಕಾಂತ್ ಉಣೆಂ ಕರುಂಕ್ ಸಕಯ್ಲೆ ದಾಕಯಿಲ್ಲೆ ಉಣೆಂ ಕರ್ಚಿ ಸುಚೊವ್ಣಿ ವಾಪಾರ್ಚೆತಾ. (Cut Motion)

(ಅ) ಯೋಜನಾಕ್ ಅಸಮ್ಮತಿ ದಾಕವ್ನ್ (Disapproval of Policy Cut)

(ಆ) ಆರ್ಥಿಕ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ (Economy Cut)

(ಇ) ಸಾಂಕೇತಿಕ ಜಾವ್ನ್ ಉಣೆಂ ಕರ್ಚೆಂ (Token Cut)

'ಅನುದಾನಾಚೆರ್ ಮಾಂಗ್' ಹ್ಯಾ ಚರ್ಚೆಚ್ಯಾ ಆಕೇರಿಚ್ಯಾ ದಿಸಾ ಬಾಕಿ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಅನುದಾನಾಚ್ಯಾ ಮಾಂಗಾಂಚೆರ್ ಸ್ಪೀಕರ್ ಲೋಕಸಭೆಚ್ಯಾ ಸದಸ್ಯಾಂಚಿ ಕಬ್ಲಾತ್ (Vote) ಮಾಗ್ತಾ. ಅನುದಾನಾಚಿ ಮಾಂಗ್ ಜಾತಚ್, ವಿಂಗಡ್ ದವರಪ್ ಕಾಯ್ದಾ ಮಸೂದ್ (Appropriation Bill) ಲೋಕಸಭೆಂತ್ ಕಬ್ಲಾತೆಕ್ (Vote) ದವರ್ತಾತ್. ಕಬ್ಲಾತ್ ಮೆಳ್ತಚ್ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಸಂಘಟಿತ್ ಸಂಗ್ರಹ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ನಿಧಿ (Consolidated Fund of India) ಥಾವ್ನ್ ಖರ್ಚ್ ಕರುಂಕ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ವಿಂಗಡ್ ದವರಪ್ ಕಾಯ್ದಾ ಮಸೂದೆಕ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಂತ್ ಕಬ್ಲಾತ್ ಮೆಳ್ತಚ್ ದುಡ್ಡಾ ಕಾಯ್ದಾ ಮಸೂದೆಕ್ (Finance/Money Bill) ಕಬ್ಲಾತ್ ಘೆತಾತ್ (ವೋಟಾಕ್ ಘಾಲ್ತಾತ್). ಹ್ಯಾ ದುಡ್ಡಾ ಕಾಯ್ದಾ ಮಸೂದೆಕ್ ಅಕೇರಿಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷಾಚಿ ಕಬ್ಲಾತ್ ಘೆತಾತ್. ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ (Finance Bill) ಕಾಯ್ದಾ ಮಸೂದ್ 75 ದಿಸಾಂಚ್ಯಾ ಅವೆಂತ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಚ್ಯಾ ದೋನ್ಯಿ ಘರಾಂಥಾವ್ನ್ ಕಬ್ಲಾತ್ ಜೊಡುನ್ (ಲೋಕ್ಸಭಾ ಆನಿ ರಾಜ್ಯಸಭಾ) ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷಾಚಿ ಕಬ್ಲಾತ್ ಘೆತ್ಲೆ ಉಪ್ರಾಂತ್, ಯೆವ್ಯಾ ದೆವ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಚೆಂ ಕಾಮ್ ಸಂಪ್ತಾ.

7. ಭಾರತಾಚಿ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತಾ

ಪಯ್ಲಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಶೆಂಚ್ ವಸ್ತುಂಕ್ ಎಕಾ ಜಾಗ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾಕ್ ವಿವಿಧ್ ರಿತಿಂನಿ ಪಾವೊಂವ್ಚಿ ವೆವಸ್ತಾ.

ಪಯ್ಲಾ ಮುಖಾಂತ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಕಾಮಾಂ ತುರ್ತಾನ್ ಜಾತಾತ್ ತಶೆಂಚ್ ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ವೇಳ್ ಆನಿ ಖರ್ಚ್ ಉರ್ತಾ. ಹಿ ವೆವಸ್ತಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕಾಂಚ್ಯಾ ಹಿತಾ ಪಾಸತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆಚಿಂ ಮಹತ್ವ್

ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತಾ ಎಕಾ ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ಭೋವ್ ಗರ್ಜೆಚಿ. ಪಯ್ಲಾ ಆರ್ಥಿಕತೆಚಿ ಶಿರೊ ಕೇಂದ್ರ್ (Nerve Center) ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ಎಕಾ ದೇಶಾಂತ್ ಕೃಷಿ ಆನಿ ಉದ್ಯಮಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮನ್ಯಾಚ್ಯಾ ಹಾಡಾಂ ಆನಿ ಮಾಸಾಕ್ ಸರಿ ಕರಿಯೆತ್ ತರ್, ಪಯ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿರೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್. ಹರ್ಯೆಕ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂಕ್ ಸಂಬಂದ್ ಆಸ್ಚೊ ಆನಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ವಸ್ತುಂಚಿಂ ಚಲಾವಣ್ ಕರ್ಚೊ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಯ್ಲಾ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚಿ ಉದಗ್ರತಿ ತಾಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸಾ. ಏಕ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಕಾರ್ಯಾಂಕ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಮೆಳಂವ್ಚೊ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಯ್ಲಾ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ಭಾರತಾಚಿ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತಾ ಬೋವ್ ವ್ಹಡ್ ಆಸಾ. 2014-15ಂತ್ ಆರ್ಥಿಕತೆಚಿ ವಾಡಾವಳ್ 8% (ಪ್ರತಿಶತ್) ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆಚಿ ವಾಡಾವಳ್ 10% ಪ್ರತಿಶತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆ ಥಾವ್ನ್ ಬರೆಂಪಣ್ ತಶೆಂಚ್ ವಾಯ್ವ್ ದೊನ್ಯಿ ಆಸಾ. ಎಕಾ ವಾಟೆನ್, ಸರ್ವ್ ಅರ್ಥವೆವಸ್ತೆಚಿ ಕಾಮಾಂ ಪಯ್ಲಾ ಮುಖಾಂತ್ ಜಾತಾತ್ ತರ್, ಪ್ರದೂಷಣಾ (Pollution) ವರ್ವಿಂ ಮಾರೆಕಾರ್ ಧುಂವರ್ ಪ್ರಕೃತೆಂತ್ ವಿಸ್ತಾರ್ತಾ. ಹಾಚೆಂ ವರ್ವಿಂ ಪಯ್ಲಾ ಏಕ್ ಭಿರಾಂತೆಚಿ ವೆವಸ್ತಾ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾ. ತಶೆಂಚ್ ಪಯ್ಲಾಂತ್ ಅನಾಹುತಾಂ ಜಾಯ್ತಿ ಘಡ್ತಾತ್. ಪಯ್ಲಾಂತ್ ಸುರಕ್ಷಾ ಹಾಡ್ಚೆಂ ಅತೀ ಗರ್ಜೆಚೆಂ.

ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಸರ್ವ್ ನಮುನ್ಯಾಚೆ ಪಯ್ಲಾ ರಿತಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ತೆ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್.

ರಯ್ಲ್, ಮಾರೊಗ್, ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾ ಆನಿ ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾ

ರಯ್ಲ್ ಪಯ್ಲಾ

ರಯ್ಲ್ ಪಯ್ಲಾ ಭಾರತಾಂತ್ ಆರಂಭ್ ಜಾವ್ನ್ 160 ವರ್ಸಾಂ ಉತರ್ಲಿಂ. ರಯ್ಲ್ ಪಯ್ಲಾ ಭಾರತಾಂತ್ ಬೋವ್ ಮಹತ್ವಾಚೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಭಾರತಾಂತ್ ಚಡಾವತ್ ಮ್ಹಾಲ್ ಆನಿ ವಸ್ತುಂಚಿಂ ಪಯ್ಲಾ ರಯ್ಲ್ ಮುಖಾಂತ್ ಜಾತಾ. ರಯ್ಲ್ ವೆವಸ್ತಾ

ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಖಾನಾಂಕ್ ತಶೆಂಚ್ ನಗರಾಂಕ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಆಸ್ಚಿ ಏಕ್ ವೆವಸ್ತಾ.

ಭಾರತಾಚಿ ರಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತಾ ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣಾಂ ಪಯ್ಣಿ ಚವ್ತ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಾರ್ ಆಸಾ.

ಭಾರತಾಚೆಂ ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣ್ ವೆವಸ್ತಾ ಸರ್ಕಾರ್ ಚಲಯ್ತಾ ಆನಿ ಖಾಸ್ಗಿ ವೆವಸ್ತೆಕ್ ಲಾಗು ಜಾಯ್ನಾ. ಅಮ್ಚ್ಯಾ ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣಾಚಿ ವಾಟ್ 64,015 ಕಿ.ಮಿ. ಆಸಾ. 2013-14 ಠತ್ ರಯ್ಲಾರ್ 8,397 ಮಿಲಿಯಾ ಲೊಕಾಂನಿ ಪಯ್ಣ್ ಕೆಲಾಂ.

ಭಾರತ್ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಪಂಚ್‌ವಾರ್ಷಿಕ್ ಯೋಜನಾಂನಿ ಸಬಾರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಕಾರ್ಯಿಂ ಜ್ಯಾರಿ ಕೆಲ್ಯಾಂತ್, ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣಾಚೆರ್ ಸಬಾರ್ ಬದ್ಲಾವಣ್ಯೊ ಹಾಡ್ಲ್ಯಾತ್. ಹ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾಂಚಿ ಝಳಕ್ ಅಶಿ ಆಸಾ.

* ರಯ್ಲಾಂನಿ ಪಯ್ಣ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೊ ಸಂಖ್ಯೊ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ನವ್ಯಾ ರಯ್ಲಾ ಪಾಟ್ಕಾಂಚೆಂ ತಶೆಂಚ್ ರಯ್ಲಾಂಚೆಂ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾಲಾಂ.

* ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣಾಂತ್ ಲೊಕಾಕ್ ಜಾತಾ ತಿತ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಾ ದೀಂವ್ಕ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಮೆಟಾಂ ಕಾಡ್ಲ್ಯಾಂತ್.

* ಆದ್ಲೆಂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಸೊಡ್ನ್ ನವೆಂ ಹಾಡುಂಕ್ ಆನಿ ವಾಪರುಂಕ್ ಸಬಾರ್ ಮೆಟಾಂ ಕಾಡ್ಲ್ಯಾಂತ್. ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ G.P.S ಆನಿ ಅನಾಹುತಾಂ ಆಡಾಂವ್ಚೆಂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ (Anti Collision Devices)

* ರಯ್ಲಾ ಗಾಡಿಯಾಂಚ್ಯಾ ನಿರ್ವಹಣೆಕ್ (Maintenance) ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ವೆವಸ್ತಾ ಹಾಡ್ಲ್ಯಾತ್.

* ವಸ್ತು ಯಾ ಮ್ಹಾಲಾಂಚೊ ಪಯ್ಣ್ ಕರ್ಚೆಂ ಸುವಸ್ತಿತ್ ಕರುಂಕ್ ಕಾರ್ಖಾನಾಂನಿ ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣ್ ವೆವಸ್ತಾ ಪಾಂವ್ಚೆಂ ಬರಿ ಆನಿ ದಿಸಾನ್ ದೀಸ್ ಚಡೊನ್ ವೆಚ್ಯಾ ಪಯ್ಣಾರ್ಯಾಂಕ್ ಜಾಯ್ ಆಸ್ಚೊ ಸವ್ಲತಾಯೊ ದೀಂವ್ಕ್ ಮೆಟಾಂ ಕಾಡ್ಲ್ಯಾಂತ್.

ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣಾ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಆಸ್ಚಿಂ ಉಣೆಂಪಣಾಂ (Issues & Problems)

* ರಯ್ಲಾ ಮಾರ್ಗಾಕ್ ಜಾಯ್ ಅಸ್ಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಮಸ್ತ್ ಉಣಿ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾ. ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ದಾಖ್ಲ್ಯಾಂ ಪ್ರಕಾರ್, 1950 ಥಾವ್ನ್ 2013 ಮ್ಹಣಾಸರ್ ರಯ್ಲಾ ಮಾರೊಗ್ ಜಾಲ್ಲೆ ಫಕತ್ 23% ಮಾತ್. ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣಾಚಿ ಗರ್ಜ್ ದಿಸಾನ್ ದೀಸ್ ಚಡೊನ್ ಯೆತಾ ಪೂಣ್ ಹೊ ಪಯ್ಣ್ ಬಾರೀ ಸವ್ಕಾಸಾಯೆನ್ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲಾಂ.

* ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಮೆಟ್ರಾಕ್ ಭಾರತಾಚಿ ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣಾ ವೆವಸ್ತಾ ತುಲನ್ ಕೆಲಿ ತರ್ ಭಾರತ್ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ರಯ್ಲಾ ಥಾವ್ನ್ ಮೆಳ್ಚೊ ಆದಾಯ್ ಭೋವ್ ಉಣೊ. ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣಾಕ್ ಮೋಲ್ (Price) ಮಸ್ತ್ ಉಣೆಂ ಆಸ್ಲೆಂ ವರ್ವಿಂ ಅಶೆಂ ಜಾತಾ. ಸಾಗ್ಸಂಚ್ಯಾ ವಸ್ತುಂಕ್ ಮೋಲ್ (Fares) ಚಡೊವ್ನ್ ಚಡೊವ್ನ್ ಪಯ್ಣಾರ್ಯಾಂಕ್ ಮೋಲ್ ಉಣೆ ಕೆಲ್ಲೆಂ ವರ್ವಿಂ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಮಸ್ತ್ ನಷ್ಟ್ ಜಾತಾ.

* ಲೊಕಾಂಕ್ ತಶೆಂಚ್ ಮಾಲಾಚ್ಯಾ ಪಯ್ಣಾಚಿ ವೆವಸ್ತಾ ಕರುಂಕ್ ವಿವಿಂಗಡ್

ಸ್ಟೇಷನಾಂ (Railway Stations) ನಾಂತ್. ತಶೆಂಚ್ ಮ್ಹಾಲ್ ವರ್ಚಿಂ ರಯ್ಲಾಂ ವರುಂಕ್ ಆನಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕಾಂಚಿಂ ರಯ್ಲಾಂ ಎಕಾಚ್ ಮಾರ್ಗಾರ್ ವೆತಾನಾ ಗಳಾಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಮಸ್ತ್ ಕಷ್ಟ್ ಜಾತಾತ್.

* ಸರ್ಕಾರಾನ್ ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಲಾಕ್ ಸಬಾರ್ ಯೋಜನಾಂ ಮುಕಾರ್ ದವರ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಪೂಣ್ ತಾಂತ್ಲಿಂ ಸುಮಾರ್ ಯೋಜನಾಂ ಜ್ಯಾರಿ ಕರುಂಕ್ ನಾಂತ್. ಹಾಚೆ ವರ್ವಿಂ ಭಾರತಾಚೆಂ ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಲೆ ಉರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಚ್ಯಾಕಿ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಲಾಂ.

ರಸ್ತ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆ

ಭಾರತಾಂತ್ ರಸ್ತ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆ ಭೋವ್ ಪರ್ನಿ ವೆವಸ್ತಾ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ತಶೆಂಚ್ ಸರ್ವ್ ಪಯ್ಲೆ ಮಾಧ್ಯಮಾಂ ಪಯ್ಲಿಂ ರಸ್ತ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆ ಚಡಾನ್ ಚಡ್ ವಾಪರ್ಚೆಂ ಮಾಧ್ಯಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ರಸ್ತ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಂತ್ ಚ್ಯಾರ್ ವಿಭಾಗ್ ಆಸಾತ್.

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಮಾರೋಗ್ (National Highway)

ಹೆ ಮಾರೋಗ್ ಭೋವ್ ವ್ಹಡ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್. ತಶೆಂಚ್ ಸರ್ವ್ ನಗರಾಂಕ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಮೆಳಯ್ತಾತ್. ಹಾಂಚಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕೇಂದ್ರ್ ಸರ್ಕಾರ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಆಸಾ. ಭಾರತಾಂತ್ ಒಟ್ಟುಕ್ 76,116 ಕಿ.ಮೀ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಮಾರೋಗ್ ಆಸಾತ್.

2. ರಾಜ್ ರಸ್ತೊ (State Highway)

ಹೆ ರಸ್ತೆ ರಾಜ್ಯ್ ಸರ್ಕಾರಾ ಹಾತಿಂ ಆಸಾತ್. ಹೆ ಮಾರೋಗ್ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ಲಿ ಸರ್ವ್ ನಗರಾಂಕ್ ತಶೆಂ ಕಾರ್ಖಾನ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾಕ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ದಿತಾ. ಭಾರತಾಂತ್ ಒಟ್ಟುಕ್ 1,55,716 ಕಿ.ಮೀ ರಾಜ್ ಮಾರೋಗ್ ಆಸಾತ್.

3. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾರೋಗ್ (District Roads)

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾರೋಗ್ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ಜಿಲ್ಲಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮುಖ್ಯ್ ಜಾಗ್ಯಾಂಕ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಕರ್ನ್ ದಿಂವ್ಚೆ ರಸ್ತೆ. ಭಾರತಾಂತ್ ಒಟ್ಟುಕ್ 4,70,000 ಕಿ.ಮೀ. ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆ ಆಸಾತ್.

4. ಗ್ರಾಮೀಣ್ ರಸ್ತೆ (Rural)

ಹಳ್ಳಾಂನಿ ಆಸ್ಚೆ ಧಾಕ್ಟೆ ಮಾರೋಗ್ ಹಾಂಗಾ ಯೆತಾತ್. ಹೆ ರಸ್ತೆ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಕರ್ನ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಘೆತಾ. ಭಾರತಾಂತ್ ಒಟ್ಟುಕ್ 26,50,000 ಕಿ.ಮೀ ಗ್ರಾಮೀಣ್ ರಸ್ತೆ ಆಸಾತ್.

ಮಾರ್ಗಾಕ್ ಆನಿ ರಯ್ಲಾಕ್ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಖಿಯ್ಸಾರ್ ರಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತಾ ನಾ ಥಂಯ್ಸಾರ್ ಮಾರ್ಗಾಚಿ ವೆವಸ್ತಾ ಭೋವ್‌ಚ್ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾತಾ. ಪೊಂತಾ ಥಾವ್ನ್ ಪೊಂತಾ ಪರ್ಯಾನ್ ಮಾರೋಗ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಲೊಕಾಕ್ ಪಯ್ಲೆ ಕರುಂಕ್ ಸುಲಭ್ ಜಾತಾ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಮಾರ್ಗಾ ಪಯ್ಲೆ ಭಾರತಾಂತ್ ಸರ್ವ್ ಸಾಂದಿ ಮುಲ್ಯಾಂನಿ ಆಸ್ಚೆಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ಭಾರತಾಂತ್ ರಸ್ತ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಕ್ ಸಬಾರ್ ವೆವಸ್ತಾ ಕೆಲ್ಯಾಂತ್. ತಿಂ ಆಸಾತ್ -

1. National Highway Development Project. NHDP ಸರ್ವ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾ ಮಾರ್ಗಾಂಚೆಂ ಕಾಮ್ ಕರ್ತಾ.

2. Pradhan Manthri Bharath Jodo Pariyojana. PMBJP ಸರ್ವ್ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಾಂಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಮಾರ್ಗಾಂಚೊ ಸಂಪರ್ಕ್ ಕರ್ನ್ ದಿತಾ.

3. Pradhan Manthri Gram Sadak Yojana. PMGSY ಸರ್ವ್ ಗ್ರಾಮೀಣ್ ಮಾರ್ಗಾಂಚೆ ನಿರ್ವಹಣ್ ಕರ್ತಾ.

NHDP ಂತ್ ಎದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ 7 ಹಂತಾಂನಿ ಕಾಮ್ ಜಾಲಾಂ.

* ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಭಾರತಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಮುಖ್ ನಗರಾಂಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಮಾರ್ಗ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್.

* ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಮಾರ್ಗಾಕ್ ಸಹಾಯಕ್ ಮಾರೊಗ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್.

* ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಮಾರ್ಗಾಚೊ ಖರ್ಚ್ ಚಡ್ ಆಸ್ಲೆ ವರ್ವಿಂ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಹ್ಯಾ ಮಾರ್ಗಾಚೆಂ ನಿರ್ಮಾಣ್ ತಶೆಂಚ್ ದುರಸ್ತಿ ಖಾಸ್ಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂಕ್ ದಿಲಾಂ. ಹಾಕಾ ಸರ್ಕಾರ್ ಖಾಸ್ಗಿ ಸಾಂಗಾತ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್. (Public Private Partnership)

* ಖಾಸ್ಗಿ ಸಂಸ್ಥಾಂನಿ ಮಾರ್ಗಾಚೊ ಖರ್ಚ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಟೊಲ್ ಫಾಲ್ನ್ ಖರ್ಚ್ ಪಾಟಿಂ ಕಾಡ್ಲೊ. ಹೆಂ NHDP ಚ್ಯಾ ನವ್ಯಾ ಯೋಜನಾಂನಿ ಹಿ ರೀತ್ ವಾಪರ್ತಾತ್.

* ಪ್ರಧಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಗ್ರಾಮ್ ಸಡಕ್ ಯೆವ್ಜಣೆಖಾಲ್ ಹಳ್ಳಾಂನಿ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ರಸ್ತಾಂಕ್ ಡಾಮರೀಕರಣ್ ತಶೆಂಚ್ ತ್ಯಾ ಮಾರ್ಗಾಚೆ ದುರಸ್ತಿ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಆನಿ ಸುಧಾರಣ್ ಹಾಡುಂಕ್ ಸುಫಳ್ ಜಾಲಾಂ.

* ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತಶೆಂಚ್ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತಾಂಚೆಂ ನಿರ್ವಹಣ್ ಆನಿ ಸಾಂಬಾಳುಂಕ್ ಖರ್ಚ್ ಆಸಾ. ಹೊ ಖರ್ಚ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಏಕ್ ನವ್ಯಾ ಯೋಜನೆಂತ್ ಪಾಟಿಂ ಭರ್ತಿ ಕರುಂಕ್ ಕೇಂದ್ರೀಯ ರಸ್ತಾ ನಿಧಿ (Central Road Fund) ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲಾಂ. CRF ಖಾಲ್ High Speed Deisel ತಶೆಂಚ್ Petrol ಚೆರ್ ರು.2/- ಸುಂಕ್ ವಸೂಲ್ ಕರ್ತಾತ್.

ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ರಸ್ತಾ ಪಯ್ಣಾಂತ್ ಆಸ್ಚಿಂ ಉಣೆಂಪಣಾಂ

* ರಸ್ತಾ ಪಯ್ಣಾಂತ್ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಜಾಂವ್ಚೊ ಖರ್ಚ್ ಭೋವ್ ಅಧಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಹೊ ಖರ್ಚ್ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಪಾಟಿಂ ಮೆಳುಂಕ್ ಸುಮಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಲಾಗ್ತಾತ್. ತಶೆಂಚ್ ಖಾಸ್ಗಿ ಕಂಪೆಂನಿ ಬಾಂದ್ಲೆ ರಸ್ತೆ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ಕಾಳಾಕ್ ಬಾಳ್ವಾತಾತ್ ಆನಿ ದುರಸ್ತಿಚಿ ಗರ್ಜ್ ಅಧಿಕ್ ಆಸ್ತಾ. ಹಾಚೆ ವರ್ವಿಂ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಖರ್ಚಾಚೊ ಭೋರ್ ಚಡ್ ಆಸ್ತಾ.

* ರಸ್ತಾ ಪಯ್ಣಾಕ್ ಆನಿ ರಯ್ಲಾ ಪಯ್ಣಾಕ್ ಸಮನ್ವಯಾಚೆಂ ಉಣೆಂಪಣ್ ಆಸಾ. ರಯ್ಲಾರ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಮಹಾಮಾರೊಗ್ ಸ್ಪೆಷನಾ ಥಾವ್ನ್ ಮಸ್ತು ಪಯ್ಣ್ ಆಸ್ತಾ. ರೈಲಾ ಸ್ಪೆಷನ್ ಏಕ್‌ಕಡೆ ತರ್ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೊ ಯಾ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ್ ದುಸ್ತೆ ಕಡೆಚ್ ಆಸ್ತಾ. ರೈಲ್ ಆನಿ ಮಾರೊಗ್ ದೊನೀ ಎಕಾಮೆಕಾ ಪೂರಕ್ ಆಸಾಚೆ.

* ರಸ್ತಾಚೆ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಕೊಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ಖಾಸ್ಗಿ ಉದ್ಯಮಿಂನಿ. ಹೆ ಉದ್ಯಮಿ ಸರ್ಕಾರಾ ಥಾವ್ನ್ ಮೆಳ್‌ಲೊ ದುಡು ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಹೆರ್ ಗರ್ಜಾಂಕ್ ವಾಪರ್ತಾತ್. ಅಶೆಂ

ದುಡುಯಿ ವಿಬಾಡ್ ಜಾತಾ. ತಶೆಂಚ್ ತಾಣಿಂ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಮಾರ್ಗಾಚೆಂ ಮಟ್ವಯಿ ಉಣ್ಯಾಚೆಂ ಆಸಾ.

ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ರಸ್ತಾಂಚಿ ಏಕ್ ರುಳಕ್

ರಸ್ತೊ	ಲಾಂಬಾಯ್	ಪ್ರತಿಶತ್
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಮಾರೋಗ್	79,116 ಕಿ.ಮೀ	2.01%
ರಾಜ್ ರಸ್ತೊ	1,55,716 ಕಿ.ಮೀ	3.86%
ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೊ	4,70,000 ಕಿ.ಮೀ	14.18%
ಗ್ರಾಮೀಣ್ ರಸ್ತೆ	26,50,000 ಕಿ.ಮೀ	79.95%

(ಹಿ ಮಾಹೆತ್ 2014ಚಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.)

ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಣ್

ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಣ್ ಭಾರತಾಂತ್ ವಿಶೇಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಮ್ಹಾಲ್ ವ್ಹರುಂಕ್ ವಾಪರ್ತಾತ್. ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಣಾಂತ್ ದೋನ್ ವಿಭಾಗ್ ಕರ್ಯೆತ್.

1. ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಣ್ (Inland)
2. ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಣ್ (Shipping)

1. ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಣ್ (Inland)

ಭಾರತಾಂತ್ ಒಟ್ಟುಕ್ 14,500 ಕಿ.ಮೀ ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಣಾಚಿ ವಾಟ್ ಆಸಾ. 1986 Indian Waterway Authority of India (IWAI), ಭಾರತೀಯ್ ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಣಾಚೆಂ ಘಟಕ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾಲೆಂ. ಭಾರತಾ ಭಿತರ್ ಆಸ್ಚಿ ಸಗ್ಳಿ ಉದ್ಯಾ ವಾಟ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಫಕತ್ 5200 ಕಿ.ಮೀ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾತಾ. ಸಬಾರ್ ಉದ್ಯಾ ವಾಟೊ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಪಯ್ಣಾಕ್ ಜೊಕ್ತೊ ನ್ಹಯ್, ತಶೆಂಚ್ ಹೆರ್ ರಿತಿಚ್ಯೊ ಆಡ್ವಣ್ಯೊ ಆಸಾತ್. ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ ಉದ್ಯಾಚಿ ಗುಂಡಾಯ್, ಅಶೀರ್ ವಾಟ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಭಾರತಾಂತ್ ಒಟ್ಟುಕ್ 5 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಣ್ ವಾಟೊ ಆಸಾತ್.

2. ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಣ್ (Shipping)

ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಣಾಂತ್ ದೋನ್ ವಿಭಾಗ್ ಆಸಾತ್.

1. ಕರಾವಳಿ ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಣ್
2. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಣ್

1. ಕರಾವಳಿ ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಣ್ : ಭಾರತಾಂತ್ ಒಟ್ಟು 13 ಪ್ರಮುಖ್ ಬಂದರ್ ಆನಿ 200 ಧಾಕ್ಟೆ ಬಂದರ್ ಆಸಾತ್. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಕರಾವಳಿಚಿ ಲಾಂಬಾಯ್ 7515 ಕಿ.ಮೀ.

ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಣಾರ್ ಚಡಾವತ್ ಕೈಗಾರಿಕಾಂಚೊ ಮ್ಹಾಲ್ ವರ್ತಾತ್. ಭಾರತಾಂತ್ ಹೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ 90% ಆಸಾ.

2. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಣ್ : ಎಕಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾ ಧಾವ್ನ್ ಹೆರ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಕ್ ವಸ್ತು ಪಯ್ಣ್ ಕರುಂಕ್ ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಣಾಚೊ ಪಾತ್ರ್ ಭೋವ್ ಮಹತ್ವಾಚೊ ಆಸಾ.

ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಖಾನಾಂಕ್ ಜಾಯ್ ತಿತ್ಲೊ ವಸ್ತು ಹೆರ್ ದೇಶಾ ಥಾವ್ನ್ ಮೊಲಾಕ್ ಘೆವ್ನ್ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಪಯ್ಲೆ ಕರ್ಚೆತ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಮಾಧ್ಯಮ್ ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಲೆ. ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಲಾಂತ್ ವಸ್ತುಂಚೊ ಗಾತ್ ಚಡ್ ಆಸುನ್ ಭೋವ್ ಉಣ್ಯಾ ಖರ್ಚಾರ್ ಹಾಡ್ತಾ.

ಭಾರತಾಂತ್ ಆಸ್ಲೆ ಸರ್ವ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಬಂದ್ರಾಂ ಕೇಂದ್ರ್ ಸರ್ಕಾರಾ ಆಧೀನ್ ಯೆತಾತ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಬಂದರ್ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಆಡಳಿತಾಂತ್ ಆಸಾತ್. 2013-14 ತ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಬಂದ್ರಾಂನಿ ಜಾಲ್ಲೊ ವಯ್ವಾಟ್ 555 ಮಿಲಿಯಾ ಟನ್ ತಶೆಂಚ್ ದಾಕ್ಟಾ ಬಂದ್ರಾಂನಿ 420 ಮಿಲಿಯ ಟನ್.

ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಚೆರ್ ಆಸ್ಚೊ ಆಡ್ಕಳೊ

* ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಂತ್ ಸಬಾರ್ ರಿತಿಂಚಿ ಆಡ್ಕಳ್ ಆಸಾ. ಉದ್ಯಾ ವಾಟೆನ್ ಪಯ್ಲೆ ಕರ್ಚೆಂ ಸಬಾರ್ ಕಾರಣಾಂ ವರ್ವಿಂ ಭಿರಾಂತೆಚೆ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲಾಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ ಅಶೀರ್ ವಾಟ್, ಉದ್ಯಾಚೊ ಲೋಟ್, ವಾಟ್ ಚುಕ್ಕೆಂ, ಪ್ರಾಕ್ಯುತಿಕ್ ಅನಾಹುತಾಂ, ಇತ್ಯಾದಿ.

* ತಾರ್ವಾ ಪಯ್ಲಾಂಕ್ ತಾರ್ವಾಂಚೊ ಗಾತ್ ಭೋವ್ ವ್ಹಡ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಿಂ ಗುಂಡಾಂವ್ಕ್ ಆನಿ ಬಂದ್ರಾಂತ್ ವಸ್ತು ಖಾಲಿ ಕರುಂಕ್ ಮಸ್ತು ವೇಳ್ ಘೆತಾ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ವೆಳಾಚೊ ವಿಬಾಡ್ ಜಾತಾ. ಖಿಯ್ ವೇಳ್ ವಿಬಾಡ್ ಜಾತಾ ಥಂಯ್ ನಷ್ಟ್ ಜಾತಾ.

* ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಆದ್ಲೆಂ ತಂತ್ರ್ಜ್ಞಾನ್ ಆಸ್ಲೆ ವರ್ವಿಂ ಮಸ್ತು ಘೆಳಾಯ್ ಜಾತಾ. ಆನಿ ತಶೆಂಚ್ ದುರಸ್ತಿ ಖರ್ಚ್ ಭೋವ್ ಅಧಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆ

ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆ ಸರ್ವ್ ಪಯ್ಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಂ ಪಯ್ಲಿಂ ತುರ್ತಾನ್ ಪಾವ್ಯೆತ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಮಾಧ್ಯಮ್. ಭಾರತಾಂತ್ ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆ 1912-ತ್ ಆರಂಭ್ ಜಾಲೆಂ. ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆ ಲೋಕಾಕ್ ಪಯ್ಲಿ ವಾಟ್ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ಘಂಟ್ಯಾಂನಿ ಸಂಪೊಂವ್ಕ್ ಕುಮಕ್ ಕರ್ತಾ. ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆ ಉರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಂಕ್ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಮಾರ್ಗಾಯೆಚೆಂ ಆಸಾ.

ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಂತ್ ದೋನ್ ರಿತಿ ಆಸಾತ್.

1. ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆ
2. ಅಂತರ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆ

ಭಾರತಾಂತ್ 1972 ಇಸ್ವೆಂತ್ International Airport Authority of India (IAAI) ಚೆಂ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾಲೆಂ. ಹಾಚೆ ಹಾತಿಂ 4 ಅಂತರ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ವಿಮಾನ್ ನಿಲ್ದಾಣಾಂ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾಲಿಂ. ಮುಂಬಯ್, ಕೊಲ್ಕತಾ, ಡೆಲ್ಲಿ ಆನಿ ಚೆನ್ನೈ.

ಅಂತರ್ ದೇಶಿ ತಶೆಂಚ್ ಅಂತರ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಚೆ ವೆವ್ಹಾರ್ Airport Authority of India (AAI) ಪಳೆವ್ನ್ ಘೆತಾ.

ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಚೆರ್ ಜಾಯ್ತಿ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಹಾಡ್ಲ್ಯಾ ಲೋಕಾಚಿ ಸುರಕ್ಷಾ ಚಡೊಂವ್ಕ್ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೆಲಾಂ. ವಿಮಾನಾಂಚಿ ಮುಖ್ಯ ಅಸ್ಕತ್ಕಾಯ್ ಕಿತೆಂಗಿ ಮ್ಹಳ್ಳಾರ್ ಭೀಕರ್

ಅನಾಹುತಾಂ ನಿವಾರಣ್ ಕರೈಂ ಏಕ್ ಷ್ಠೆಂ ಸವಾಲ್.

ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಂತ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಫಕತ್ ಸರ್ಕಾರಾಚಿ ವಿಮಾನಾಂ ಆಸ್ಲಿಂ. ಪೂಣ್ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ಖಾಸ್ಗಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಂನಿ ವಿಮಾನಾಂ ಆರಂಭ್ ಕೆಲಿಂ. ಆಜ್ ಆಮಿ ಪಳೆಂವ್ಚೆ ತರ್ Public Private Partnership (PPP) ಸರ್ಕಾರ್ ಆನಿ ಖಾಸ್ಗಿ ಮೆಳಿನ್ ಸಬಾರ್ ಖಾಸ್ಗಿ ಸಂಸ್ಥೆ ವಿಮಾನಾಂ ಚಲಯ್ತಾತ್.

ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾ ಥಾವ್ನ್ ಮ್ಹಾಲ್ ಪಯ್ಲೆ ಜಾತಾ. ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ತಪಾಲ್ (Mail) ತಶೆಂಚ್ ಗರ್ಜೆಚೊ ಮ್ಹಾಲ್ ಹಾಕಾ ಕಾರ್ಗೊ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾಂವ್. ವಿಮಾನಾಂನಿ ಮ್ಹಾಲ್ ವರುಂಕ್ ಮಸ್ತ್ ಖರ್ಚ್ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಾರ್ಗೊಚೆಂ ಮಹತ್ವ್ ಎಕ್ದಮ್ ಉಣೆಂ.

ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಚೆಂ ಉಣೆಂಪಣಾಂ :

* ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಂತ್ ಲೊಕಾಕ್ ಸುರಕ್ಷಾ ಆಸ್ಚೆಂ ಭೋವ್ ಕಷ್ಟಾಂಚೆಂ ಸವಾಲ್. ಆಧುನಿಕ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ ಅನಾಹುತಾಂ ಜಾಂವ್ಚಿಂ ಚುಕಾನಾಂತ್. ಅಶೆಂ ಜಾಲ್ಲೆವರ್ವಿ ಲೊಕಾ ಥಂಯ್ ವಿಮಾನಾಂಚಿ ಭಿರಾಂತ್ ಆಸಾ.

* ವಿಮಾನ್ ಪಯ್ಲಾಚೆಂ ಮೊಲಾಂ (Fares) ಮಸ್ತ್ ಮಾರ್ಗಾಯೆಚೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹಾಚೊ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಫಕತ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಕರ್ತಾತ್. ವಸ್ತು ಆನಿ ಮ್ಹಾಲಾಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಜಾಂವ್ಚೆ ಭೋವ್ ಉಣೆಂ.

* ಪ್ರಾಕ್ಯೆತಿಕ್ ವಿಕೋಪಾಂಕ್ ಬಲಿ ಜಾವ್ನ್ ಸಬಾರ್ ವಿಮಾನಾಂ ಪಡ್ಲ್ಯಾಂತ್.

8. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚಿಂ ಸ್ವರೂಪ್ ಆನಿ ಲಕ್ಷಣಾಂ

ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲೊ ಶ್ರೇಷ್ಟ್, ವಿಶಾಲ್ ಗಣತಂತ್ರ ದೇಶ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಹೊಗ್ಗಿಕೆಕ್ ಪಾತ್ರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಭಾರತಾಕ್ ಸಂಸಾರಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಮಹತ್ವಾಚಿಂ ಸ್ಥಾನ್ ಆಸಾ. ಯಥೇಶ್ಟ್ ನ್ಹಂಯೊ, ಖನಿಜ್, ಪರ್ದತ್ ಆನಿ ಉತ್ತಮ್ ಪರಿಸರ್ ಆಸ್ಲೆಂ ಭಾರತ್ ಸಹಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಏಕ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ದೇಶ್. ಆಲಿಪ್ತ್ ಚಳ್ಳೆಚ್ಯಾ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಾರ್ ಆಸ್ಚಿ ಭಾರತಾಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಚೊ ಮುಖೆಲಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಮಾನಾಕ್ ಪಾತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ರಿತಿನ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ರಿತಿನ್, ರಾಜಕೀಯ್ ರಿತಿನ್ ಸಂಸಾರಾಚೆಂ ಗುಮಾನ್ ಜೊಡುಂಕ್ ಪಾವ್ಲಾಂ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚ್ಯಾ ದಿಶೆನ್ ಘಟ್ ಜಾವ್ನ್ ಚಲ್ಚೊ ಆಮ್ಚೊ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಬಾರ್ ಸಮಸ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಸುಳಿಯೆಂತ್ ಸಾಂಪಡ್ಲ್ಯಾರೀ ಎಕ್ವಟ್‌ಪಣ್ ಆಪ್ಣಾಂವ್ಕ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕರ್ನ್ ಆಸಾ.

32,87,268 ಚದರ್ ಕಿ.ಮಿ. ವಿಸ್ತೀರ್ಣ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಭಾರತ್ ಸಂಸಾರಾಚೊ ಸಾತ್ಲೊ ವ್ಹಡ್ಲೊ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಹಾಂತುಂ ಸುಮಾರ್ 121 ಕೊರೊಡ್ ಜಣಾಸಂಕೊ ಆಸುನ್ ಭಾರತ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಾರ್ ಆಸಾ. ದಕ್ಷಿಣ್ ಥಾವ್ನ್ ಉತ್ತರ್ 3214 ಕಿ.ಮಿ. ಆನಿ ಪೂರ್ವ್ ಥಾವ್ನ್ ಪಶ್ಚಿಮ್ 2933 ಕಿ.ಮಿ. ಅಂತರ್ ಆಸ್ಚಿ ಭಾರತಾಕ್ 7517 ಕಿ.ಮಿ. ಲಾಂಬಾಯೆಚಿ ದರ್ಯಾವೆಳ್ ಆಸಾ. ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡಾಂತ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಪಾತ್ರ್ ಫಾವೊ ಜಾಲ್ಲೊ ಭಾರತ್ ಭೌಗೋಳಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಜೊಕ್ತ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಆಸಾ. 8.4 ಆನಿ 37.6 ಉತ್ತರ್ ಅಕ್ಷಾಂಶ್ ಆನಿ 68.7 ಆನಿ 97.27 ಪೂರ್ವ್ ರೇಖಾಂಶ್ ಮಧೆಂ ಆಸ್ಚೊ ಭಾರತ್ ಉತ್ತರಾರ್ಧ್ ಗೊಳಾಂತ್ ಆಸಾ.

ಸಮಶೀತೋಷ್ಣ್ ಹವೊ ಆಸ್ಲೆಲ್ಲೊ ಭಾರತ್ ಅಪಾರ್ ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ಆನಿ ಮನ್ಯಾ ಸಂಪತ್ತೆಂತ್ ದುಬ್ಳ್ಯಾ ಲೊಕಾಂನಿ ಆಸ್ಚೊ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವರ್ಣನೆಕ್ ಪಾತ್ರ್ ಜಾಲಾ. ಭಾರತ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಉಸ್ಕಾರ್ ಆಸ್ಚಿ ಗಂಭೀರ್ ಸಮಸ್ಯಾ ಮದ್ಗತಾಯಿ ಆಪ್ಲೆ ಜಿವಂತ್ಪಣ್ ಪಾಚಾರುನ್ ಆಸಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ದೇಶಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚಿ ಝಳಕ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಗರ್ಜೆಚಿ ಆನಿ ಮಹತ್ವಾಚಿ ಥಾರ್ತಾ.

1. ಭಾರತೀಯ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚಿಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಲಕ್ಷಣಾಂ : ಭಾರತ್ ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಏಕ್ ಸಂಪದ್ಭರಿತ್ ದೇಶ್. ವೆಗಾನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚ್ಯಾ ಮೆಟಾಂನಿ ಚಲುನ್ ಆಸ್ಚೊ ಭಾರತ್ ಏಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ್ ದೇಶ್. ಸಬಾರ್ ಸಮಸ್ಯಾಂನಿ ಭರ್ಲೆಲ್ಲೊ, ಸಬಾರ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಪಿಡೆಂಕ್ ಶಿಕಾಲ್ಲೆಲ್ಲೊ ಭಾರತ್ ದುಬ್ಳ್ಯಾ ಲೊಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಭರ್ಲೆಲ್ಲೊ ಏಕ್ ಸಂಪದ್ಭರಿತ್ ದೇಶ್. ಸಂಸಾರಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಸ್ಥಾನ್ ಆಪ್ಣಾಯಿಲ್ಲಿ ಭಾರತಾಚಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತಾ ಆಪ್ಲಿಚ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ಲಕ್ಷಣಾಂ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಹಿಂ ಸರ್ವ್ ಸಾಕ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಭಾರತ್ ಪಾಟಿಂ ಉರುಂಕ್ ಕಾರಣಾ ಆನಿ ಅಭಿವೃದ್ಧೆಕ್ ಆಸ್ಚೊ ಆಡ್ಕಳಿ ಕಸಲ್ಚೊ ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಅರ್ಥ್ ಜಾತಾ.

* ದೆಂವ್ಲಿ ಕೃಷಿಚಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತಾ :

ಭಾರತ್ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ್ ದೇಶ್. ಹಾಂಗಾ ಕೃಷಿ ಪ್ರಮುಖ್ ವೃತ್ತಿ. ಪ್ರತಿಶತ್ 55

ಚಾಕೀ ಚಡಿತ್ ಲೋಕಾನ್ (2011 ಚ್ಯಾ ಜನಗಣತಿ) ಕೃಷಿ ವೃತ್ತಿ ಆಪ್ಣಾಯ್ಲ್ಯಾ. ಸುಮಾರ್ 6 ಧಾಕ್ಟಾಂಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ಯೋಜನಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಯೇ ಪ್ರತಿಶತ್ 55 ಲೋಕ್ ಕೃಷಿಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸಾತ್. ಪೂಣ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ದೇಶಾಂನಿ ಹಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮಸ್ತ್ ವೆಗ್ಳಿ ಆಸಾ. ಅಮೇರಿಕಾಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 1, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 1, ಜಪಾನಾಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 5 ಮಾತ್ ಲೋಕ್ ಕೃಷಿಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸಾ. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಉದ್ಯೋಗಾಚ್ಯಾ ನಿರ್ಮಾಣಾಂತ್ ಕೃಷಿ ಕೇತ್ರಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಉಣೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಸುನ್ ತೆಂ 1950-51ಂತ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 50 ಆಧಾರ್ ದಿತಾಲಿಂ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚೊ ಫಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಚೊ ಆಧಾರ್ ಫಕತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 12 ಕ್ ದೆಂವ್ಲೊ ದಿಸ್ತಾ. ದೆಕುನ್ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಪ್ರಮುಖ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ದಿಸ್ತಾ.

ವಾಡ್ಲೆಲ್ಯಾ ದೇಶಾಂತ್ ಕೃಷಿಚೆರ್ ಅವಲಂಬನ್ ಉಣೆಂ ಆಸ್ಲಾರೀ ತಾಣೆಂ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಾಂತ್ ಸ್ವಾವಲಂಬನ್ ಜೊಡ್ಲಾಂ. ಜಪಾನಾಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 1 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್ ಕೃಷಿ ಥಾವ್ನ್ ಯೆತಾ ತರ್ ಫ್ರಾನ್ಸಾಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 3, ಜರ್ಮನಿಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 1, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 1, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್ ಕೃಷಿ ಥಾವ್ನ್ ಯೆತಾ.

ಭಾರತಾಂತ್ ಕೃಷಿ ಪ್ರಮುಖ್ ಕಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಸ್ಲಾನ್ ಖಾಣ್ ಉತ್ಪಾದನಾಂತ್ ಸ್ವಾವಲಂಬನ್ ಆಪ್ಣಾಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲಾಂ. 1950-51 ತ್ ಖಾಣ್ ಉತ್ಪಾದನ್ 90.8 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಆಸ್ಲೆಂ. 2013-14 ವೆಳಾರ್ ತೆಂ 266 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಜಾಲೆಂ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ವೆಗಾನ್ ವಾಡ್ಲ್ಯಾ ಜಣಾಸಂಖ್ಯಾ ನಿಮ್ಮಿಂ ಹೆಂ ಖಾಣಾ ಉತ್ಪಾದನ್ ಪಾವಾನಾ ಜಾಲಾಂ. ಭಾರತಾಂತ್ ಥೊಡಿಂ ಖಾಣಾಂ ರೇಶನ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮಾರಿಫಾತ್ ವಾಂಟ್ಚೆ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಭಾರತಾ ಥಾವ್ನ್ ನಿಯಾಂತ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ವಸ್ತುಂ ಪಯ್ಲಿ ಕೃಷಿಕ್ ಸಂಬಂಧಿತ್ ಆನಿ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು ಚಡ್ ಆಸಾತ್.

*** ಚಡ್ಲೊ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ್ ಆದಾಯ್ :**

ಸಂಸಾರಾಚ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ದೇಶಾಕ್ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಭಾರತಾಂತ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ್ ಆದಾಯ್ ಮಸ್ತ್ ಉಣೊ ಆಸಾ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತೆಂ ಕ್ರಮೇಣ್ ಚಡ್ಚೆಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಉದಾ: 1990-91ಂತ್ ರುಪಯ್ 264 ಮಾತ್ ಆಸ್ಲೊ ತಲಾದಾಯ್ 2014-2015 ವೆಳಾರ್ 88,533 ರುಪ್ಯಾಂಕ್ ಚಡ್ಲೊ. ಡೊಲರಾಂತ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಎಕ್ಲ್ಯಾಚೊ ಆದಾಯ್ 2012 ತ್ 1530 ಡೊಲರ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೇಶ್ ನಾರ್ವೆಚೆ 98,860, ಅಮೇರಿಕಾಚೆ 50,120 ಡೊಲರ್, ಜರ್ಮನಿ 44,010 ಡೊಲರ್, ಜಪಾನಾಚೆ 47,870 ಡೊಲರ್, ಚೈನಾ 5740 ಡೊಲರ್ ತಿಲ್ಲೆಂ. ಹೆಂ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ್ ಆದಾಯಾಚ್ಯಾಕಿ ಚಡ್ ಆಸ್ಲೆಂ ಕಳಿತ್ ಜಾತಾ. ಜಾಂಬಿಯಾ, ಇಥಿಯೋಪಿಯಾ, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ್, ರೈಬರೆ ಹೆ ಸರ್ವ್ ದೇಶ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾಕಿ ಉಣೆಂ ತಲಾದಾಯ್ ಆಸ್ಲೆ ದೇಶ್. ಅಮೇರಿಕಾಚೆ ತಲಾದಾಯ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ತಲಾದಾಯಾಚ್ಯಾಕಿ 33 ವಾಂಟೆ ಚಡ್ ಆಸಾ. ದೇಶಾಂತ್ 22 ಪ್ರತಿಶತ್ಚ್ಯಾಕಿ ಚಡ್ ಲೋಕ್ ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆಚ್ಯಾ ಗಿಟಾ ಸಕಯ್ಲೆ ಆಸುನ್ ಭುಕೆನ್ ವಳ್ಳೆಂ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾ. ತರೀ ಭಾರತ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಅತ್ಯಂತ ವೆಗಾನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚ್ಯಾ ವಾಟೆರ್ ಆಸ್ಲೊ ದೇಶ್ ಮ್ಹಣ್ತೆತಾ.

*** ಉಣಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚಿ ಜಣಾಸಂಖ್ಯಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್ :**

ಭಾರತಾಂತ್ ಜಣಾಸಂಖ್ಯೆ ವಾಡ್ಚಿ ಸರಾಯ್ ಹ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಉಣಿ ಜಾಲ್ಯಾ.

ಭಾರತಾಕ್ ಜಣಾಸಂಖ್ಯಾಚ್ಯಾ ಗಾತ್ರಾಂತ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ದುಸ್ರೆಂ ಸ್ಥಾನ್ ಮೆಳ್ಳಾಂ. ಪಯ್ಲೆಂ ಸ್ಥಾನ್ ಚೈನಾಕ್. 2001 ಚ್ಯಾ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ್ ಭಾರತಾಚೊ ಜಣಾಸಂಖ್ಯೊ 102.86 ಕರೋಡ್ ಆಸ್ಲೊ ಆತಾಂ 121 ಕರೋಡಾಚಾಕೀ ಚಡ್ ಆಸಾ. 1.5 ಸೆಕೆಂಡಾಕ್ ಏಕ್ ಭುರ್ಗೆಂ ಜಲ್ಮುಂಚ್ಯಾ ಭಾರತಾಚಿ ವಾರ್ಷಿಕ್ ಜಣಾಸಂಖ್ಯೊ ಚಡ್ಡಿ ಸರಾಯ್ 2001 ತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 1.93 ಆನಿ 2006-07 ತ್ 1.57 ಆಸಾ. ಎಕಾ ಕಾಳಾರ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 2 ಚ್ಯಾಕೀ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ಚಡಿತ್ ದರಿರ್ ವಾಡೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ಜಣಾಸಂಖ್ಯೊ ಆತಾಂ ಉಣೊ ಜಾಂವ್ಚೆ ಪರಿಂ ದಿಸ್ತಾ. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೇಶಾಂತ್ ವರ್ಸಾಕ್ ಸುಮಾರ್ 1.57 ಕರೋಡಾ ತಿತ್ಲೊ ಜಣಾಸಂಖ್ಯೊ ಚಡುನ್ ಆಮಿ 1.5 ವರ್ಸಾಕ್ ಏಕ್ ಪಾವ್ಪಿ ಆಸ್ತೇಲಿಯಾ ಆನಿ 10 ವರ್ಸಾಕ್ ಏಕ್ ಪಾವ್ಪಿ ಬ್ರೆಜಿಲ್ ರಚ್ತಿ ಆಸಾಂವ್. ಭುಂಯ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 2.4 ತಿತ್ಲೆಂ ಮಾತ್ರ ಆಸ್ಚೊ ಭಾರತ್, ಸಂಸಾರಾಚ್ಯಾ ಒಟ್ಟುಕ್ ಜಣಾಸಂಖ್ಯಾಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 17 ಚ್ಯಾಕೀ ಚಡ್ ವಾಂಟೊ ಘೆವ್ನ್ ಆಸಾ.

1961 ತ್ ಭಾರತ್ ಫಕತ್ 45.9 ಕರೋಡ್ ಜಣಾಸಂಖ್ಯೊ ಘೆವ್ನ್ ಆಸ್ಲೊ. ಚಡುನ್ ಆಸ್ಚೊ ಜಣಾಸಂಖ್ಯೊ, ಜಣಾಸಂಖ್ಯಾ ಸ್ಪೋಟಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಲಾಭ್ ಗಿಳುನ್ ಆಸಾ. ದಿಸಾನ್ ದೀಸ್ ಚಡ್ಲ್ಯಾ ಜಣಾಸಂಖ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಭುಂಯ್, ಸಂತಾನ್ ವೆವಸ್ತಾ, ಸಂಪನ್ಮೂಳಾಂ ವಯ್ ದಬಾವ್ ಚಡ್ತಿ ಆಸಾ. ಬೆಕಾರ್ಪಣ್, ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್, ಖಾಣಾ ಸಮಸ್ಯೊ, ಉಣೆ ಉರೊವ್ಣಿ, ದುಖ್ ಆನಿ ವಳ್ಳಳೆ ಹಿಂ ಸರ್ವ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಬ್ಜಾವ್ನ್, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಡಾಯ್ತಾ. ಹೆಂ ಮಾತ್ರ ನ್ಹಯ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಒಟ್ಟುಕ್ ಜಣಾಸಂಖ್ಯಾಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ ಕಾರ್ಯನಿರತ್ ಜನ ಸಂಖ್ಯೊ ಫಕತ್ 39.3 (2001-ತ್) ಮಾತ್ರ ಆಸುನ್ ಹೆಂ ವಾಡ್ಲಲ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 67.3 ತಿತ್ಲೆ ಆಸಾ. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಳ್ತಾಗೀ ಭಾರತಾಂತ್ ಅವಲಂಬಿತ್ ಜಣಾಸಂಖ್ಯೊ ಪ್ರತಿಶತ್ 60.3 ತಿತ್ಲೊ ಆಸಾ.

* ಆದಾಯಾಂತ್ ಅಸಮಾನತಾ ಆನಿ ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್ :

ಭಾರತಾಂತ್ ಆದಾಯ್ ಆನಿ ಸಂಪತ್ತಿ ವಾಂಟ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಅಸಮಾನತಾ ಆಸಾ. ಆದಾಯಾಂತ್ ಅಸಮಾನತಾ ಆದಾಯ್ ಆನಿ ಸಂಪತ್ತಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಕಾರಣ್. ಹಾಚ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಚೊ ಆನಿ ನಾತ್ಲೆಲ್ಯಾಂಚೊ, ದುಬ್ಳಿಂ ಆನಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ವರ್ಗ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಎಕಾ ಕುಶಿನ್ ಟಾಟಾ, ಬಿರ್ಲಾ, ಅಂಬಾನಿ, ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆನೈಕಾ ಕುಶಿನ್ ಎಕಾ ವೆಳಾಚ್ಯಾ ಖಾಣಾಕ್ ಗತ್ ನಾತ್ಲೆಲ್ಲೊ ಲಾಕೊಂ ನಿರ್ಗತಿಕ್ ಲೋಕ್ ಆಸಾ. ಆದಾಯ್ ಅಸಮಾನತಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಆನೈಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಸಮಸ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್. 1980-85 ಚ್ಯಾ ಸವ್ಯಾ ಪಂಚ್ ವಾರ್ಷಿಕ್ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ 1979-1980 ಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 48.44 ತಿತ್ಲೆಂ ಆಸ್ಲೆ. ಯೋಜನ್ ಆಯೋಗಾ ಪ್ರಕಾರ್ 1987-88 ಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಹೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 29.9 ಕ್ ದೆಂವ್ಲೆ. ಯೋಜನ್ ಆಯೋಗಾಚ್ಯಾ 2011-12 ಅಂಕ್ಯಾ ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಭಾರತಾಂತ್ ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆಚ್ಯಾ ಗಿಟಾ ಸಕಯ್ಲ್ ಆಸ್ಚೊ ಜಣಾಂಚೊ ಸಂಖ್ಯೊ ಪ್ರತಿಶತ್ 21.9. ವಿಶೇಸ್ ತಜ್ಞ್ ಪಂಗಡ್ಚ್ಯಾ ವರ್ದೆ (ತೆಂಡೂಲ್ಕರ್ ವರ್ದಿ) ಪ್ರಕಾರ್ ಭಾರತಾಂತ್ ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆಚ್ಯಾ ಗಿಟಾ ಸಕಯ್ಲ್ ಆಸ್ಚೊ ಲೊಕಾ ಪ್ರಮಾಣ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 37ಚ್ಯಾಕೀ ಚಡ್ ಆಸಾ. ತಾಂಚ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಭಾರತಾಂತ್

35 ಕರೋಡಾಚ್ಯಾಕೀ ಚಡ್ ಜಣ್ ದಿಸಾಕ್ ಎಕಾ ಜೆವ್ಣಾಕ್ ಗತ್ ನಾತ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್.

* ಬೆಕಾರ್ಪಣ್ :

ಭಾರತಾಂತ್ 1950-51-ಂತ್ 3.3 ದಶಲಾಕ್ ಜಣ್, 1989-ಂತ್ 14 ದಶಲಾಕ್ ಜಣ್ ಆನಿ 2011-12-ಂತ್ 24.7 ದಶಲಾಕ್ ಜಣ್ ಬೆಕಾರಿ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆ ಮ್ಹಣ್ ಅಂದಾಜ್ ಕೆಲಾ. 2011ಚ್ಯಾ ಜನಗಣತೆಚ್ಯಾ ಅಂಕಿಅಂಶಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ 113 ದಶಲಾಕ್ ಜಣಾಂ ಕಾಮ್ ನಾತ್ಲಿಂ. ಯೋಜನ್ ಆಯೋಗಾಚ್ಯಾ ಅಂದಾಜಿ ಪರ್ಮಾಣೆ ಆಟ್ಯಾ ಯೋಜನಾಚ್ಯಾ ಆಕೇರಿಕ್ ಉಗ್ತೆಂ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್ ಪ್ರಮಾಣ್ 1.87 ಕರೋಡ್. ಪೂಣ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಆಂಕ್ಡೆ ಥೊಡೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಚ್ ಒಪ್ಪನಾಂತ್. ತಾಂಚೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಕನಿಷ್ಟ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ 5 ಕರೋಡ್ ಜಣ್ ಬೆಕಾರ್ ಆಸಾತ್. ಭಾರತಾಂತ್ ಪ್ರಮುಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್, ಅಪೂರ್ಣ್ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್, ಲಿಪ್ಲೆಲೆಂ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್ ಮ್ಹಳೆಂ 3 ರೀತಿಚೆಂ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್ ಆಸಾ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಮೀತ್ ಮಿರ್ವಲೆಂ ಅವಲಂಬನ್ ಆಸುನ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಜಣಾಂಚೆ ಸೀಮಾಂತ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಶೂನ್ಯ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ತಾಂಕಾಂ ಲಿಪ್ಲೆಲೆ ಬೆಕಾರಿ ಮ್ಹಣ್ ಆಪಯ್ತಾತ್. ಥೊಡಿಂ ಜಣಾಂ ಫಕತ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಆವ್ಡೆಂತ್ ಕಾಮಾರ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಆನಿ ಥೊಡಿಂ ಸಗ್ಳೆಂ ವರಸ್ ವಿವಿಧ್ ಕಾರಣಾಂನಿ ಬೆಕಾರ್ ಆಸ್ತಾತ್. ಭಾರತಾನ್ ಫುಡ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಮುಖ್ ಸಮಸ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿಂ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್ ಭೋವ್ ವ್ಹಡ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಆಸುನ್ ಹೆ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿವ್ರಾಂವ್ಕ್ ಸರ್ಕಾರ್ ಸಬಾರ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂ ಹಾತಿಂ ಘೆತಾ. ದೆಶಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಕೈಗಾರಿಕ್ ವಾಡಾವಳೆಕ್ ಸವ್ಕಾಸಾಯ್, ಅವಾಸ್ತವಿಕ್, ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಶಿಕ್ಪಾ ರೀತ್, ಜಣಾಸಂಖ್ಯಾಚಿ ವೆಗಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್, ಮನ್ಯಾ ಸಕತ್, ಯೋಜನಾಂಚೊ ಅಭಾವ್ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಮೆಳುನ್ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್ ಸಮಸ್ಯೆ ವ್ಹಡ್ಲ್ಯಾ ಆಕಾಂತಾಂತ್ ವಾಡೊನ್ ಆಸಾ.

* ಸುಧಾರಿತ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಸಂಚಯನ್ ದರ್

ಹ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಸಂಚಯನ್ ದರ್ ಸುಧಾರಣ್ ಆಸಾ. ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚೆಂ ಜೀವ್ ಆಸ್ಲೆಪರಿಂ. ಭಾರತಾಂತ್ ಎಕ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ಆದಾಯ್ ಕ್ರಮೇಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಚಡುನ್ ಆಸಾ. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಉರೊವ್ಪಾಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ ಚಡೊನ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ಕಾರಣಾ ಥಾವ್ನ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಸಂಚಯನ್ಯೀ ಚಡೊನ್ ಆಸಾ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಒಟ್ಟು ಉರೊವ್ಪೆಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ (ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ್ ಉತ್ಪನ್ನಾಚ್ಯಾ) 1950-51 ಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 10.4 ತಿತ್ತೆಂ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ 2013-14ಂತ್ ತೆಂ ಪ್ರತಿಶತ್ 31 ತಿತ್ತೆಂ. ದೇಶೀಯ್ ಒಟ್ಟು ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಸಂಚಯನ್ 1950-51ಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 8.7 ತಿತ್ತೆ, 1990-91-ಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 30.01 ತಿತ್ತೆಂ ಆನಿ 2013-14-ಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 32.3 ತಿತ್ತೆ ಆಸ್ಲೆ. ಪೂಣ್ ವಾಡ್ಲೆಲೆ ದೇಶ್ ಅಮೇರಿಕಾ, ಜಪಾನ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ದೇಶಾಂನಿ ಉರೊವ್ಪೆಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ ಆನಿ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಸಂಚಯನ್ಯೀ ಚಡ್ ಆಸಾ.

* ತಾಂತ್ರಿಕತೆಂತ್ ಸುಧಾರಣ್ :

ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕಾ, ಪಯ್ಣಾ ವೆವಸ್ತಾ, ಗಣಿ, ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾ ಥಂಯ್ ಆಮಿ ವಾಪರಿಂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಾಂ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಆಸಾತ್. ಪ್ರತಿಶತ್ 58 ಜಣಾಂಕ್ ಕಾಮ್ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಆಮಿ ಆತಾಂಯ್ ಪರ್ನಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಾಂ ವಾಪಾರುನ್

ಆಸಾಂವ್. ವ್ಹಡ್ಲ್ಯಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಂನಿ ಇಂಧನ್, ಆನಿ ಸಂಪರ್ಕ್ ಹ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಆಮಿ ಬರೆಂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ ವಾಪಾರುನ್ ಆಸಾಂವ್. ಭಾರತಾಂತ್ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ಸಂಶೋಧನ್ ಆನಿ ಅವಿಷ್ಕಾರ್ ಉಣ್ಯಾ ಸಂಖ್ಯಾನ್ ಆಸುನ್ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ರಿತಿನ್ ಭಾರತ್ ಸುಧಾರುನ್ ಆಸಾ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ವಿವಿಧ್ ಸಾಧನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಭಾರತ್ ಆಜ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಗುಮಾನಾಕ್ ಪಾತ್ರ್ ಜಾಲಾ. ವಿಜ್ಞಾನ್ ಆನಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್, ಅಣುಶೋಧನ್, ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ್ ಸಂಶೋಧನ್, ಗಣಕ್ ಯಂತ್ರ್ ಆನಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರೋನಿಕ್ಸ್, ಮಾಹೆತ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಭಾರತಾನ್ ವಿಶೇಸ್ ಪ್ರಗತಿ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾ.

* ಉದ್ಯಮಾಂಚಿ ವಾಡಾವಳ್ :

ಭಾರತ್ ಸಾಹಸಿ ಉದ್ಯಮಿಂಚೊ ಅಭಾವ್ ಫುಡ್ ಕರೊ ದೇಶ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ದೇಶಾಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಥಂಯ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಸಾಹಸ್ ಆನಿ ಚತುರ್ ಉದ್ಯಮಿಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸಾ. ಯೋಜನ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ನ್ ತಿಂ ವೆವಸ್ಥಿತ್ ರಿತಿನ್ ಕಾರ್ಯಾ ರುಪಾರ್ ಘಾಲ್ಚೆಂ ಉದ್ಯಮಿಚೆಂ ಕರ್ತವ್ಯ್. ಅಮೇರಿಕ, ಜಪಾನ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ದೇಶಾಂನಿ ಚತುರ್ ಉದ್ಯಮಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾ. ಹ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಭಾರತಾಂತ್ ತಸಲ್ಯಾ ಉದ್ಯಮಿಂಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ವ್ಹಡ್ ಮಾಪಾನ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ. ಹ್ಯಾ ಪರಿಸ್ಥಿತೆಕ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೇಶಾಂತ್ ಆಸ್ಚಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಲ್ಹಾನ್ ಮಟ್ವಾಕ್ ಕಾರಣ್. ಉದ್ಯಮಿಂಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳೆ ಥಾವ್ನ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೇಶಾಂತ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಾಡಾವಳ್ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾಲಾ.

* ವಾಪಾರಿನಾತ್ಲ್ಯಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂಚಿ ಅಸ್ಥಿತ್ವ್ :

ಭಾರತ್ ಸಮೃದ್ಧ್ ಜಾವ್ನ್ ಲಾಬ್ಚ್ಯಾ ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಭರ್ಲೊ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ದೇಶ್. ಹಾಂಗಾ ಸಬಾರ್ ಖಿನಿಜಾಂ, ಭರೊನ್ ವ್ಹಾಳ್ಚೊ ನ್ಹಂಯೊಂ, ರಾನ್, ಭುಂಯ್ ಹಿಂ ಸರ್ವ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂ ಧಾರಾಳ್ ಆಸಾತ್. ಪೂಣ್ ಭಂಡ್ವಾಳಾಚೊ ಅಭಾವ್ ಆನಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಚ್ಯಾ ಸವ್ಯಾಸಾಯೆಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳೆ ಥಾವ್ನ್ ಹಿಂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂ ವಾಪಾರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ತಶೆಂಚ್ ಉರ್ಲ್ಯಾಂತ್. ದೆಕುನ್ ಭಾರತ್ ಆನಿಕ್ಯಿ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತು ಚಡಿತ್ ಮಾಪಾನ್ ರಫ್ತ್ ಕರೊ ದೇಶ್ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್ಲಾ.

* ದೊಡಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ಸ್ಥಿತಿ :

ಭಾರತ್ ಏಕ್ ದೊಡ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚೊ ದೇಶ್. ಹಾಂಗಾ ವಿಕಾಸ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ಕೈಗಾರಿಕ್ ವಿಭಾಗ್ ಆನಿ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಲೊ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ್ ಕೃಷಿ ವಿಭಾಗ್ ಆಸಾತ್. ಕೃಷಿಂತ್ ಪುರ್ವಿಲಿ ಕೃಷಿ ಆನಿ ಆಧುನಿಕ್ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತೊ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಆಸಾತ್. ಹ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಕೈಗಾರಿಕ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಆಧುನಿಕ್ ಆನಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ವಿಧಾನ್ ವಾಪರ್ತಾತ್.

* ಪಯ್ಲ್ಯೆ ಆನಿ ಸಂಪರ್ಕ್ ವೆವಸ್ತೆಂಚೊ ಅಭಾವ್ :

ಭಾರತ್ ಹಳ್ಳ್ಯಾಂನಿ ಭರ್ಲೊ ದೇಶ್. ದೇಶಾಂತ್ ಸುಮಾರ್ 6.5 ಲಾಕ್ ಹಳ್ಳೊ ಆಸಾತ್. ಭಾರತಾಂತ್ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಸಂಪರ್ಕ್ ವೆವಸ್ತಾ ಸಾರ್ಕೆ ರಿತಿನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಭೋವ್ ವ್ಹಡ್ ರಸ್ತ್ಯಾ ಸಂಪರ್ಕ್ ಆಸ್ಲಾರೀ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ದೇಶಾಂಕ್ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಭಾರತಾಂತ್ ರಸ್ತೊ, ಪಯ್ಲ್ಯೆ ಆನಿ ಸಂಪರ್ಕ್ ವೆವಸ್ತಾ

ಮಸ್ತ್ ಉಣಿ ಆಸಾ. ಪಯ್ಲಾ ಸಂಪರ್ಕ್ ವಿಧಾನಾಂ ಜೊಕ್ಟಾ ರಿತಿನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾಂತ್. ದೆಕುನ್ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ಆನಿ ಪಯ್ಲಾರ್ಯಾಂಚಿ ಸಾಗ್ಸೊಣಿ ಸಮಾ ಜಾಯ್ನಾ.

*** ಮಿಶ್ರಿತ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತಾ**

ಹೆಂ ಭಂಡ್ವಾಳ್‌ಶಾಹಿ ಆನಿ ಸಮಾಜ್‌ವಾದಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚಿ ಬರ್ಯಾ ಗುಣಾಚಿ ಮಿಶ್ರಿತ್ ಮಾಂಡಾವಳ್. ಭಾರತಾಂತ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ವಿಭಾಗ್, ಖಾಸ್ಗಿ ವಿಭಾಗ್, ಆನಿ ಸಂಘಟಕ್ ವಿಭಾಗ್ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಆಸಾತ್. ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ವಿಭಾಗಾಂತ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಪ್ರಮುಖ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕಾಚ್ಯಾ ಹಿತದಿಶ್ಟಿಂತ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ವಾಪಾರ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಾರ್ ಖಾಸ್ಗಿ ವಿಭಾಗಾಂತ್ ಲಾಭ್ ಹಾಡ್ಚ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕರ್ತೆ ಆಸಾಂವ್. ಅಶೆಂ ಭಾರತ್ ಏಕ್ ಮಿಶ್ರಿತ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತಾ ಜಾವ್ನಾಸುನ್ ಹಾಂಗಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ಆನಿ ಖಾಸ್ಗಿ ವಿಭಾಗ್ ಸಾಂಗಾತಾ ವಾವುರ್ತಾತ್

*** ಕಾಮೆಲ್ಯಾಂಚಿ ಉಣಿ ಸಾಮರ್ಥಿ :**

ಭಾರತಾಂತ್ ಕಾಮೆಲಿ ಅಸಮರ್ಥ್ ಯಾ ಉಣೆಂ ಸಮರ್ಥ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ತಸಲೆ. ಭಾರತಾಂತ್ ಶಿಕ್ಷಣ್ ತರ್ಬೆತಿ, ಅವಿಷ್ಕಾರ್ ಚಡಿತ್ ಮಾಪಾನ್ ನಾ. ಭಲಾಯ್ಕಿ, ನಿತಳಾಯೆಚಿ ವೆವಸ್ತಾ ಅಲಭ್ಯಾ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಭಾರತಾಂತ್ 2011 ಚಾ ಜನಗಣತಿಚ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 74 ತಿಶ್ಲೆ ಲೋಕ್ ಮಾತ್ರ ಶಿಕ್ಷಿತ್. ತೆಂಚ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ದೆಶಾಂನಿ ಶಿಕ್ಷಾಚೆಂ ದರ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 95 ಚ್ಯಾ ಕೀ ಚಡ್. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಂಚಿ ಸಾಮರ್ಥಿ ಆನಿ ಉತ್ಪಾದನ್ ಸಾಮರ್ಥಿ ಮಸ್ತ್ ಉಣಿ. ಶಿಕ್ಷಾ ವಯ್ ಸರ್ಕಾರ್ ಒಟ್ಟುಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಉತ್ಪನ್ನಾಚ್ಯಾ ಪ್ರತಿಶತ್ 3 ಚ್ಯಾಕೀ ಉಣೊ ದುಡು ಖರ್ಚುನ್ ಆಸಾ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ತರ್ಬೆತಿ ಖಾತಿರ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 10 ಚ್ಯಾಕೀ ಚಡ್ ದುಡು ಖರ್ಚಿತಾತ್. ಭಾರತಾಚೊ ಹುನ್ನಾಣೆಚೊ ಹವಾಮಾನ್, ಹಾಂಗಾಚಿ ಜಾತ್ ಪದ್ಧತ್, ಅಂಧ್‌ವಿಶ್ವಾಸ್ ಆನಿ ರಿವಾಜಿ, ಪೌಷ್ಟಿಕ್ ಖಾಣಾಚೊ ಅಭಾವ್, ಬರೆಂ ಶಿಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ತರ್ಬೆತಿಚೊ ಅಭಾವ್ ಹ್ಯೊ ಸರ್ವ್ ಗಜಾಲಿ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಅಸಮರ್ಥ್ ಕಾರಣ್.

*** ಅಸಮರ್ಥ್ ಆಡಳ್ತೆಂ :**

ಭಾರತಾಚಿ ಆಡಳ್ತಾ ವೆವಸ್ತಾ ಸಮರ್ಥ್ ಜಾವ್ನ್ ನಾ. ಸ್ವಜನ್ ಪಕ್ಷಪಾತ್, ಲೊಂಚ್ ಘೆಂವ್ಚೊ, ಭೃಷ್ಟಾಚಾರ್ ಸಮಸೊ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆಡಳ್ತಾ ವೆವಸ್ತೆಚಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಆಡಳ್ತಾಚೆರ್ ಬಳಿಷ್ಟ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ನಾ. ದೆಕುನ್ ಹಾಂಗಾ ಲಾಭ್ಚಿಂ ಧಾರಾಳ್ ಮನ್ಯಾ ಆನಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂ ಸಮರ್ಪಕ್ ರಿತಿನ್ ವಾಪರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ದೇಶಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ ಯೇವ್ನ್ ಇತ್ತಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಭಾರತಾಂತ್ ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್, ಬೆಕಾರ್ಪಣ್, ಜಾತಿವಾದ್, ಆದಾಯ್, ಅಸಮಾನತಾ ಹಿಂ ಸರ್ವ್ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆನಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ಸಮಸೆ ಉರೊಂಕ್ ಆನಿ ವಾಡೊಂಕ್ ಅಸಮರ್ತ್ ಆನಿ ಭೃಷ್ಟ್ ಆಡಳ್ತೆಂ ಕಾರಣ್. ಉಣೆಪಣಾನ್ ಭರ್‌ಲ್ಲೊ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಜೊಕ್ಟಾ ರಿತಿನ್ ವಾಪರಿನಾತ್‌ಲ್ಲಾನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚಿಂ ಕಾರ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ಜಾಯ್ನಾಂತ್. ಭೃಷ್ಟಾಚಾರ್ ಭಾರತೀಯಾಚ್ಯಾ ರಕ್ತಾಂತ್ ಆಸಾಗೀ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ದುಬಾವ್ ಉಬ್ಜೊಂಚ್ಯಾ

ತಿತ್ಲಾ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಆಸಾ. ಆನಿ ಹೆಂ ಪಾರ್ಥನಿಯಮ್ ಮಾದರಿಂತ್ ವಾಡೊನ್ ಆಸಾ.

*** ಪರಿಸರ್ ನಾಸ್**

ಭಾರತ್ ತಸಲ್ಯಾ ದೇಶಾಕ್ ತಾಚ್ಯಾ ಭೂಪ್ರದೇಶಾಚ್ಯಾ ಪ್ರತಿಶತ್ 33 ತಿತ್ತೆಂ ರಾನ್ ಜಾಯ್ ಪಡ್ತಾ. ಪೂಣ್ ಆಮ್ಚೆ ಥಂಯ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ರಾನಾಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ ಫಕತ್ 22% ಮಾತ್. ಹೆಂ ಸರ್ಕಾರಾಚೆಂ ಲೇಕ್. ಪೂಣ್ ನೀಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ ಫಕತ್ 19% ಮಾತ್. ಸಮ್ಜಣೆವಿಣೆಂ ರಾನಾ ಕಾತ್ರಾಪ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಪರಿಸರ್ ಅಸಮತೋಲನಾಚೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಚಡ್ಲ್ಯಾತ್. ಹೈ ನಿಮ್ಮಿಂ ಹೆರ್ ಸಮಸ್ಯಾಂಕ್ ವಾಟ್ ಉಗ್ತಿ ಜಾಲ್ಯಾ. ಆಧುನಿಕ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಚ್ಯಾ ವಾಡ್ಡೆವರ್ವಿಂ ವಾರೆಂ-ಉದಕ್-ಸಬ್ದ ಮಾಲಿನ್ಯ ಚಡ್ಲಾಂ. ಆವ್, ಆನಿ ಬರ್ಗೊಳ್ ಪುನರಾವರ್ತಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್.

*** ಆರ್ಥಿಕ್ ಸಂಸ್ಥಾಂಚೊ ಆಭಾವ :**

ಆರ್ಥಿಕ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಚೆ ಬ್ಯಾಂಕ್, ವಿಮಾ ಕಂಪ್ಲಿ, ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ್, ದುಡ್ವಾಚೆ ಸಂಸ್ಥೆ, ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಹಿಂ ಸರ್ವ್ ಚಡಿತ್ ಮಾಪಾನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾಂತ್. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಸಬಾರ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಕ್ ಮೆಳುನ್ ಆಸ್ಚೊ ಭಂಡ್ವಾಳಾಚೊ ಪ್ರಮಾಣ್ ಉಣೊ ಜಾವ್ನ್ ತಾಂಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಣಿ ಜಾಲ್ಯಾ. ಹಳ್ಳಾಂನಿ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾನಾ ಲೊಕಾ ಥಂಯ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಹವ್ಯಾಸ್ ವಾಡೊಂಕ್ ನಾ.

*** ಆರ್ಥಿಕ್ ಆನಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಪಾಟಿಂ ಪಡಾಪ್.**

ಭಾರತ್ ಕೈಗಾರಿಕ್ ಸಾರ್ಕೆ ರಿತಿನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಯ್ನಾತ್ಲೊ ದೇಶ್ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್ಲಾ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಚಿ ಚಡ್ ಪ್ರಗತಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ಕೃಷಿ ಆನಿಕ್ಯಾ ಪಾಟಿಂ ಆಸಾ. ಪಯ್ಲೆ, ಸಂಪರ್ಕ್, ದುಡ್ವಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಸೆವಾ ದಿಂವ್ಚೆ ಕೇಂದ್ರ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಮೌಲ್ಯೋತ್ಪಾದಕ್ ಚಟುವಟಿಕೊ ಅನಿಕ್ಯಾ ಸಾರ್ಕೆ ರಿತಿನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾಂತ್. ಸಾಮಾಜಿಕ್ ರಿತಿನ್ ಭಾರತ್ ಪಾಟಿ ಪಡುಂಕ್ ಸಬಾರ್ ಕಾರಣಾಂ ಆಸಾತ್. ಜಾತ್ ಪದ್ಧತ್ ಅನಿಕ್ಯಾ ಗುಂಡಾಯೆಂತ್ ರೊಂಬ್ಲ್ಯಾ. ಅವಿಭಕ್ತ್ ಕುಟುಂಬ್ ಪದ್ಧತಿ, ಬಾಪಾಯ್ಚ್ಯಾ ಆಸ್ತಿಂತ್ ಹಕ್ಕ್, ಅಸ್ಪರ್ಶತಾ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಅನಿಕ್ಯಾ ಮುಕಾರುನ್ ಆಸಾತ್.

*** ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆಚೆಂ ವಿಕಾಳ್ ವೃತ್ತ್**

ಭಾರತಾಂತ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತಾ ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆಚ್ಯಾ ವಿಕಾಳ್ ವೃತ್ತಾಂತ್ ಶಿರ್ಕುನ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾ. “ಪರಸ್ಪರ್ ಕ್ರಿಯಾ ಆನಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ತಾಂಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮುಖಾಂತ್ ಎಕಾ ದೇಶಾಕ್ ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆಚ್ಯಾ ಪರಿಗತೆಂತ್ ವಾಡ್ಚೆಬರಿಂ ಕರ್ಚಿಂ ಥೊಡಿಂ ದಬಾವಾಚೆ ಶಿಂಕ್ಡೆಂತ್ಲೆಂ ವಿಕಾಳ್ ವೃತ್ತ್” ಮ್ಹಣ್ ರಾಗ್ನಾರ್ ನರ್ನ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಭಂಡ್ವಾಳಾಚೆ ಸಮಸ್ಯೆ, ಉಣೆಂ ತಲಾದಾಯ್, ಸಕಯ್ಲೆಂ ಜೀವನ್ ಮಟ್ಕ್, ಇಲ್ಲಿ ಉರೊವ್ಣಿ, ಉಣೊ ಭಂಡ್ವಾಳ್, ಉಣೆಂ ಉತ್ಪಾದನ್, ಉಣಿ ಗರ್ಜ್ ಹಿಂ ಸರ್ವ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚಿಂ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಲಕ್ಷಣಾಂ.

*** ಭಾರತ್ ಏಕ್ ವಿಕಾಸ್ ಜಾಂವ್ಚೊ ದೇಶ್**

ಭಾರತಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ರಾಜ್ವಟ್ಕೆಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಸ್ಥಗಿತ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಫುಡ್ ಕೆಲ್ಲಿ.

ಪೂರ್ಣ ಹ್ಯಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಉಪ್ರಾಂತ್ರ್ಯ ದಿಸಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಪರಿಸ್ಥಿತೆಂತ್ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಹಾಡುಂಕ್ ವೆವಸ್ಥಿತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂ ಆಸಾ ಕರ್ನ್ 1951 ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕಾರ್ಯರುಪಾಕ್ ಹಾಡ್ಲಾಂತ್. ಆರ್ಥಿಕ್ ಯೋಜನಾಂ ಮುಖಾಂತ್ ಭಾರತಾಚೆ ಆರ್ಥಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ನವಿ ದಿಶಾ ದಾಕಯ್ಲಾ. ಆರ್ಥಿಕ್ ಯೋಜನಾಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಸಾಡೆ ಸ ಧಾಕ್ಡ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಆವ್ಡೆಂತ್ ಭಾರತಾನ್ ಯಶಸ್ವಿ ಜೊಡ್ಲಾ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ್ ಆನಿ ತಲಾದಾಯ್ ಚಡ್ಲಾ. ಸಬಾರ್ ಕೈಗಾರಿಕೊ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್ ಆನಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚಿ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜೊಡ್ಚೆಂ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕೆಲಾಂ. ಅಶೆಂ ಪ್ರಗತೆಚ್ಯಾ ವಾಟೆರ್ ಆಸ್ಚೊ ಭಾರತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶೀಲ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಜಾಲಾ. ಹೆ ಥೊಡೆ ದಾಕ್ಲೆ -

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯಾಂತ್ ವಾಡಾವಳ್ :

ಭಾರತಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ತವಳ್ ಸಬಾರ್ ಸಮಸ್ಯಾಂಕ್ ಘಡ್ ಕರಿಚೆ ಪಡ್ಲೆ. ದೇಶಾಚ್ಯಾ ವಿಭಜನಾ ಥಾವ್ನ್ ಸಮಸ್ಯಾ, ಮ್ಹಾರ್ಗಾಯ್, ಖಾಣಾ ಸಮಸ್ಯೊ, ಬೆಕಾರ್ಪಣ್, ಗರ್ಜೆಚ್ಯಾ ಸವ್ಲತಾಯೆಂಚೊ ಅಭಾವ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ದೋನ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಖಂಚ್ಯಾಯ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ಗುಮಾನ್ ದೀಂವ್ಕ್ ನಾ. 1951-52 ಥಾವ್ನ್ ಪಂಚ ವಾರ್ಷಿಕ್ ಯೋಜನ್ ಕಾರ್ಯ ರುಪಾರ್ ಘಾಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಭಾರತಾಂತ್ ನೀಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೊ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಜಾಲ್ಯೊ. ವೆವಸ್ಥಿತ್ ಆನಿ ವ್ಹಡ್ ಮಾಪಾಚೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಾವ್ರಾಚ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಭಾರತಾಚೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ್ ವರ್ಸಾನ್ ವರಸ್ ಚಡತ್ ಗೆಲೆಂ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯಾಚೆಂ ಚಡಾಪ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಪ್ಚೆಂ ಸಾಧನ್ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾಂತ್ ದುಸ್ರೆ ಉತರ್ ನಾ.

ಪಟ್ಟಿ 1.1 : ನಿವ್ವಳ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ್, ಉತ್ಪಾದನಾಂಗ್ ಮೊಲಾಂತ್

ಆರ್ಥಿಕ್ ವರಸ್	ನಿವ್ವಳ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ್ (ಕರೋಡ್ ರು. ಆತಾಂಚ್ಯಾ ಮೊಲಾಂತ್)
1950-1951	9829
1960-1961	17062
1970-1971	44550
1980-1981	138565
1990-1991	526017
2000-2001	1947788
2012-2013	8841733
2013-2014 (a)	10056523
2014-2015 (b)	11217079

(ಆಧಾರ್ - ಆರ್ಥಿಕ್ ಸಮೀಕ್ಷಾ 2014-15, a - ನೂತನ್ ಶ್ರೇಣಿ ಅಂದಾಜ್, b - ಪೂರ್ವ ಅಂದಾಜ್.)

ವಯ್ಲಾ ಪಟ್ಟಿ 1.1 ತ್ ದಾಕಯಿಲ್ಲೆಪರಿಂ ಭಾರತಾಚೊ ನಿವ್ವಳ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್ 1950-51 ತ್ ರೂ 9829 ಕರೋಡ್ ಆಸ್ಲೊ.1990-91 ಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ರು. 526017 ಕರೋಡಾಕ್ ಆನಿ 2014-15 ಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ರು.1,12,17,079 ಕರೋಡಾಕ್ ಚಡ್ಲೊ. ಭಾರತಾಚೆಂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್ ಆದಾಯ್ ಆದ್ಲ್ಯಾ 64 ವರ್ಸಾಂನಿ ವಿಶೇಸ್ ರಿತಿನ್ ಚಡ್ಲಾಂ. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ್ ವಾಡಾವಳ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಹಾಕಾ ಪ್ರಮುಖ್ ಕಾರಣ್.

2. ಹರ್ಯೆಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆಂ ಆದಾಯ್ ಚಡಪ್ :

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್ ಒಟ್ಟು ಜಣಾಸಂಖ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ವಿಂಗಡ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಹರ್ಯೆಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚೊ ಆದಾಯ್ ಲಾಬ್ತಾ. ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹರ್ಯೆಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚೊ ಆದಾಯ್ ವಿವಿಡ್ ಲೊಕಾಚೊ ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ್. ಹೆಂ ಆದಾಯ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಗತಿಚೆಂ ನೀಚ್ ಚಿತ್ರಣ್ ದಿತಾ. ಭಾರತಾಚೊ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್ ದೀಸ್ ಗೆಲ್ಲೆಪರಿ ಚಡ್ಲಾರಿ ತ್ಯಾಚ್ ಮಾಪಾನ್ ಜಣಾಸಂಖ್ಯೊ ಚಡ್ಲಾನ್ ಹರ್ಯೆಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚೊ ಆದಾಯ್ ಚಡಿತ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ವಾಡುಂಕ್ ನಾತ್ಲೆಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಪೂಣ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಹರ್ಯೆಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚೊ ಆದಾಯ್ ಚಡಿತ್ ಮಾಪಾನ್ ಚಡ್ಲಾ. 1950-1951 ಇಸ್ವೆಂತ್ ರು. 274 ಆಸ್ಲೆ 2014-2015 -ತ್ ರು. 88533 ಚಡ್ಲಾತ್. ಹರ್ಯೆಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಚೊ ಆದಾಯ್ ವಿಶೇಸ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಚಡನಾತ್ಲಾರಿ ಚಡ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಕರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾ.

3. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನಾಂತ್ ಚಡಾಪ್ :

ದೇಶಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ ಆಯಿಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಬಾರ್ ಭಾರತ್ ಖಾಣಾಚ್ಯಾ ಆಭಾವಾಚೊ ಸಮಸ್ಯೊ ಫಡ್ ಕರ್ನ್ ಆಸ್ಲೊ. ಪೂಣ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಬದಲಾವಣೆಚ್ಯಾ ಕಾರಣಾ ಥಾವ್ನ್ ಖಾಣಾ ವಸ್ತುಂಚೆಂ ಉತ್ಪಾದನ್ ವಿಸೇಸ್ ಮಾಪಾನ್ ಚಡ್ಲಾಂ. ಭೂಸುಧಾರಣ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ್, ಕ್ರಮಬದ್ಧ ನಿರೂಪಣ್, ಉದ್ಯಾ ಯೋಜನಾಚೆ ಕಾರ್ಯಗತ್, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ರಿತಿನ್ ಕೃಷಿ ಕ್ರಮಾಂಚೆಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ್, ಸುಧಾರಿತ್ ಭಿಯಾಳೊ ಉಪ್ಯೋಗ್, ಪಾಚ್ಚಿ ಕ್ರಾಂತಿ, ವ್ಯಾಪಕ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ರಾಸಾಯನಿಕ್ ಸಾರೆಂ ಆನಿ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ್ ತಶೆಂ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಾಂಚೊ ಉಪ್ಯೋಗ್, ಬರಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್, ಸರ್ಕಾರಾಚೆಂ ನಿರಂತರ್ ಉತ್ತೇಜನ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಅಂಶಾಂನಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನ್ ಚಡ್ಲೆಪರಿಂ ಕೆಲಾಂ. ಭಾರತಾಚೆಂ ಖಾಣಾ ಉತ್ಪಾದನ್ 1950-51 -ತ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ 50.8 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ನಾ ಥಾವ್ನ್ 2014-15ಚ್ಯಾ ವೆಳಾಕ್ 257 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ನಾಂಕ್ ಚಡುನ್ ಭಾರತಾನ್ ಖಾಣಾ ಉತ್ಪಾದನಾಚ್ಯಾ ವಿಷಯಾಂತ್ ಚಡ್ ಉಣೆಂ ಸ್ವಾವಲಂಬನ್ ಜೊಡ್ಲಾಂ.

4. ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಫಾಲ್ಟಾಂತ್ ಚಡಾಪ್ :

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಫಾಲ್ಟಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಂತ್ ವಿಶೇಸ್ ಚಡಾಪ್ ದಿಸುನ್ ಆಯ್ಲಾಂ. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಆಡಲ್ಟಾ ಕಾಳಾರ್ ನಿರ್ಲಕ್ಷೆಕ್ ಒಳಗ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಭಾರತಾಚಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಬಾರ್ ಸಮಸ್ತೆ ಪರಿಹಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನ್ ಕಾರ್ಯಗತ್ ಕೆಲೆಂ. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಯೋಜನಾ ಥಾವ್ನ್ ಯೋಜನಾಕ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಫಾಲ್ಟೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ ಚಡಾತ್ ಗೆಲೆಂ. ಪಯ್ಲಾ ಪಾಂಚ್‌ವಾರ್ಷಿಕ್ ಯೆವ್ಜಣೆಂತ್ ಸರ್ಕಾರಿ ವಿಭಾಗಾಂತ್ (1951-1956) ರು. 1960

ಕರೊಡ್ ಆಸ್ಲೆ, ಬಾರಾವ್ಯಾ ಯೆವ್ಜಣೆಂತ್ (2012-2017) ರು. 76,69,807 ಕರೊಡ್ ರುಪ್ಯಾಂಕ್ ಪಾವ್ಲಾಂ.

ಅಶೆಂ ಸಬಾರ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಯೋಜನಾಂಕ್ ಸರ್ಕಾರಿ ವಿಭಾಗಾಂತ್ ಚಡಿತ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಘಾಲ್ತಾತ್. ತ್ಯಾಚ್ ರಿತಿನ್ ಖಾಸ್ಗಿ ವಿಭಾಗಾಂತ್ಯಿ ಚಡ್ ಉಣೆಂ ಇತ್ಲ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ವಾಪರ್ತಾತ್. ಹಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ವಿವಿಧ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ವಿಶೇಸ್ ರಿತಿಚಿ ಪ್ರಗತಿ ಜಾಲ್ಯಾ.

5. ಕಯ್ಗಾರಿಕ್ ಉತ್ಪಾದನಾಂತ್ ಚಡಾಪ್ :

ಭಾರತಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಕೈಗಾರಿಕ್ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಸ್ತ್ ಪಾಟಿಂ ಉರುಲ್ಲೆಂ. ತಾಂತುಂ ಭಂಡ್ವಾಳ್, ವಸ್ತುಂಚಿ, ಮುಳಾವ್ಯಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಂಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾತ್ಲಿ. ತೆದಾಳಾ ಫಕತ್ ಅನುಭೋಗಿ ವಸ್ತು ಉತ್ಪಾದನ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಆಸ್ಲೆ ಮಾತ್ ನ್ಹಯ್ ಕೈಗಾರಿಕ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಘಾಲ್ಚೆಂ ಭಾರಿ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆ. ಪೂಣ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಭಾರತ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಯೋಜನಾಂ ಜಾರ್ಯೆಕ್ ಹಾಡುನ್ ಸಬಾರ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಚೆಂ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲೆಂ. ತಾಂತುಂ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ್ ಯೋಜನಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕೈಗಾರಿಕಾಚೆಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ವಿಶೇಸ್ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಾ ದಿಲಿ. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಕೈಗಾರಿಕಾ ರಚ್ಣೆಂತ್ ವ್ಯಾಪಕ್ ರಿತಿಚಿ ಬದ್ಲಾವಣ್ ದಿಸ್ಲಿ. ಭಾರತಾಂತ್ ಆಜ್ ಲೊಂಕಡ್ ಆನಿ ಸ್ಪೀಲ್, ಭಾರೀ ರಾಸಾಯನಿಕ್, ರಾಸಾಯನಿಕ್ ಸಾರೆಂ, ಜಯ್ತ್ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಾಂ, ಮೆಷಿನ್ ಟೂಲ್ಸ್, ಲೋಕೊಮೋಟಿವ್ಸ್, ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣಾಂ, ಆಲ್ಯೂಮಿನಿಯಮ್, ಸಿಮೆಂಟ್, ಏರ್ಕ್ರಾಫ್ಟ್, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ಸ್, ಕಾಗದ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಫ್ಲಡ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಾಚ್ಯೊ ಕೈಗಾರಿಕೊ ಮಾತ್ ನ್ಹಯ್ ಲ್ಹಾನ್ ಆನಿ ಘರ್-ಕೈಗಾರಿಕಾಚೆಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲ್ಯಾ. ಭಾರತಾನ್ ಸಬಾರ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಸ್ತುಂಚ್ಯಾ ಉತ್ಪಾದನಾಂತ್ ಸ್ವಾವಲಂಬನ್ ಜೊಡ್ಲಾಂ. ಮಾತ್ ನ್ಹಯ್ ಜಾಯ್ ತಿತ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ವಿದೇಶ್ ವಿನಿಮಯ್ ಜೊಡುನ್ ಆಸಾ. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಭೋವ್ ಚಡಿತ್ ಕೈಗಾರಿಕೊ ಆಸ್ಚ್ಯಾ 10 ರಾಷ್ಟ್ರಾಂ ಪಯ್ಕಿಂ ಭಾರತ್ ಏಕ್. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯಾಕ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಚೊ ಆಧಾರ್ ವಿಶೇಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಚಡ್ಲಾ ಮಾತ್ ನ್ಹಯ್ ಮಿಲಿಯಾಂತರ್ ಲೊಕಾಕ್ ಕಾಮಾಂ ಲಾಬ್ಲ್ಯಾಂತ್.

6. ರಚನಾತ್ಮಕ್ ಬದ್ಲಾವಣ್ :

ಭಾರತಾಂತ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ಅಂಶಾಂತ್ ವಿಶೇಸ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಕೃಷಿಚೆಂ ಮಹತ್ವ್ ದಿಸಾನ್ ದೀಸ್ ಉಣೆ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಕೈಗಾರಿಕೊ ಆನಿ ಆಧಾರ್ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ವಿಭಾಗಾಂತ್ ಚಡಿತ್ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಾ ಜೊಡುನ್ ಆಸಾ. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚ್ಯಾ ಮೂಳ್ ರಚ್ಣೆಂತ್ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಸಾಡೆ ಸ ದಶಕಾಂಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ಯೆವ್ಜಣೆಂಕ್ ಪ್ರತಿಫಳ್ ಜಾವ್ನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯಾಕ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ್ ವಿಭಾಗಾಂತ್ 1950-1981ಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 56 ಆಧಾರ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಲೆ ತೊ 2014ಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 14ಕ್ ದೆಂವ್ಲಾ. ಹಾಕಾ ವಿರೋಧ್ ಜಾವ್ನ್ ಜಾವ್ನ್ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ್ ವಿಭಾಗಾಚೊ ಆಧಾರ್ 1981-91ಂತ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 16 ಆಸುನ್

2014-09 ಪ್ರತಿಶತ್ 60 ಆಸ್ಲೆ. ಹೆ ಆಂಕ್ಲೆ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಜಾಲ್ಲಿ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ಬದಲಾವಣ್ ದಾಕಯ್ತಾ.

7. ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಮೌಲ್ಯೋತ್ಪಾದಕ್ ಭಂಡ್ವಾಳಾಚೆಂ ಚಡಾಪ್

ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಮೌಲ್ಯೋತ್ಪಾದಕ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಪೊಂವ್ಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾ ಸವ್ಲತಾಯೊ, ಉದ್ಯಾ ವೆವಸ್ತಾ, ಇಂಧನ್ ಉತ್ಪಾದನ್, ಶಿಕ್ಷಣ್, ಭಲಾಯ್ಕಿ ಆನಿ ನಿರ್ಮಳಾಯೆಚಿ ಸವ್ಲತಾಯೊ, ತರೈತಿ, ಸಂಶೋಧನ್ ಹಿಂ ಸರ್ವ್ ವಿಶೇಸ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್ ಆನಿ ಚಡ್ಲಾಂತ್. ಹ್ಯಾ ಸವ್ಲತಾಯೆಂಚೆಂ ಚಡಾಪ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಪೂರಕ್ ಅಂಶ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾವುರ್ತಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಲೊಕಾಚೆಂ ಜಿವಿತಾ ಮಟ್ವ್ ವಾಡಯ್ತಾ. ಭಾರತಾಂತ್ ರಸ್ತೊ, ರಯ್ಲ್, ವಾರೆಂ ಆನಿ ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಜಾಯ್ತಿ ಪ್ರಗತಿ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾ ಸುಮಾರ್ 63,466 ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ತಿತ್ಲ್ಯಾ ಲಾಂಬಾಯಾಚೆ ರಯ್ಲಾ ಪಾಟೆಂ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಭಾರತಾಚೆಂ ರಯ್ಲಾಚಾಳ್ ಏಶ್ಯಾ ಖಂಡಾಂತ್ ಭಾರಿ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಆನಿ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ತಿಸ್ತೆ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಹೊಗ್ಗಿಕೆಕ್ ಪಾತ್ರ್ ಜಾಲಾಂ. ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ 48.65 ಲಾಕ್ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ಲಾಂಬಾಯೆಚೆ ವಿವಿಧ್ ರಿತಿಚೆ ರಸ್ತೊ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ರಸ್ತಾಂಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್ಚ್ ಭಾರಿ ಚಡ್. ವಾರ್ಯಾ ಪಯ್ಲ್ ಆನಿ ಉದ್ಯಾ ಪಯ್ಲಾಂತ್ಯಾಂಚಿ ಭಾರತಾನ್ ಜಾಯ್ತಿ ಪ್ರಗತಿ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾ.

1950-51ಂತ್ ಫಕತ್ 5.1ಬಿಲಿಯನ್ ಕಿಲೋವ್ಯಾಟ್ ವೀಜ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕರ್ಚಿ ಭಾರತಾನ್ 2014-15 ಕ್ 846 ಬಿಲಿಯನ್ ಕಿಲೋವ್ಯಾಟ್ ವೀಜ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕೆಲಾಂ. ಭಾರತಾಂತ್ ಉದ್ಯಾ ಕೃಷಿ ಭಿತರ್ ಆಸ್ಲೆ ಪ್ರದೇಶ್ 1950-51 ತ್ ಫಕತ್ 2.26 ಕರೋಡ್ ಹೆಕ್ಟರಾ ತಿತ್ಲೆ ಆಸ್ಲಾರ್, 2013-14 ಕ್ 6.3 ಕರೋಡ್ ಹೆಕ್ಟರಾಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಆಯೋಜಿತ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಕ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂಚ್ಯಾ ಪರಿಣಾಮಾನ್ ಸಾಕ್ಷರತಾಚೊಪ್ರಮಾಣ್ 1950-51 -ತ್ ಆಸ್ಲೆ ಪ್ರತಿಶತ್ 16.67 ಥಾವ್ನ್ 2011 ವೆಳಾಕ್ 74.4ಕ್ ಚಡ್ಲೊ. ತ್ಯಾಚ್ ರಿತಿನ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಭಲಾಯ್ಕೆಚಿ ಆನಿ ನಿರ್ಮಳಾಯೆಚಿ ಸವ್ಲತಾಯೊಯ್ ವಿಶೇಸ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಚಡೊನ್ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಭಲಾಯ್ಕೆಚೆಂ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾಲಾಂ. ಮರ್ರಾಂ ಪ್ರಮಾಣ್ 1951-09 ಹಜಾರಾಕ್ 49 ಆಸುನ್, 2102-13ಕ್ ದೆಂವ್ಲಾಂ. ವ್ಯಾಪಕ್ ಭಲಾಯ್ಕೆ ಆನಿ ನಿರ್ಮಳಾಚೆಂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಲೊಕಾಚೆಂ ಆವ್ಕ್ 1951-60-09ತ್ 41.3 ವರ್ರಾಂ ಆಸ್ಲೆಂ 2006-12 ಚ್ಯಾ ಆವ್ಡೆಕ್ ದಾದ್ಲ್ಯಾಂಚೆಂ 65.4 ಆನಿ ಸ್ತ್ರಿಯಾಚೆಂ 68.8 ವರ್ರಾಂಕ್ ಚಡ್ಲಾ ಆನಿ ಪ್ರತಿಶತ್ 67 ತಿತ್ಲೆಂ ಆಸಾ.

8. ಜೀವನ್ ಮಟ್ಟಾಂತ್ ಸುಧಾರಣ್

ಭಾರತಾಚಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಚೆಂ ಸುಧಾರಣ್ ಥಾವ್ನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್ ಆನಿ ಹರೈಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆಂ ಆದಾಯ್ ಚಡ್ಲಾ. ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೊ ಆನಿ ಉರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಚಡ್ಲಾಂ. ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಮೌಲ್ಯೋತ್ಪಾದಕ್ ಭಂಡ್ವಾಳಾಚ್ಯಾ ನಿರ್ಮೊಣ್ಯಾಂತ್ ಪ್ರಗತಿ ಉಬ್ಜಾಲ್ಯಾ. ದೇಶಾಚೆಂ ಉತ್ಪಾದನ್, ಆದಾಯ್ ಆನಿ ಕಾಮಾ ಚಡ್ಲಾಂತ್. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಜಿವಿತಾ ಮಟ್ಟಾಂತ್ ಸುಧಾರಣ್ ಉಬ್ಜಾಲಾಂ. ಲೊಕಾಕ್ ಬರ್ಯಾ ಗುಣಾಮೊಲಾಚೊ ವಸ್ತು ಲಾಬೊನ್ ಆಸಾತ್. ಲೊಕಾಕ್ ಶಿಕ್ಷಣ್, ತರೈತಿ, ಭಲಾಯ್ಕಿ, ನಿರ್ಮಳಾಯ್, ವಸ್ತಿ, ರಸ್ತೊ, ಪಯ್ಲ್ ಹ್ಯೊ ಸರ್ವ್ ಸವ್ಲತಾಯೊ ಮೆಳುನ್

ಆಸಾತ್. ಹಾಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಲೋಕಾಚೆ ಜೀವನ್ ಮಟ್ವ್ ದಿಸಾನ್ ದೀಸ್ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಹೆಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚೆಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಲಕ್ಷಣ್.

9. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಆನಿ ದುಡ್ಡಾಚ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ವಾಡಾವಳ್

ಸ್ವಾತಂತ್ರಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಆನಿ ದುಡ್ಡಾಚ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಚಡಿತ್ ಪ್ರಗತಿ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ಬದಲಾವಣ್ ಉಬ್ಜಾಲ್ಯಾ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಸಾಡೆ ಪಾಂಚ್ ಧಾಕ್ಡ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಯೋಜನಾವೆಂತ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಆನಿ ದುಡ್ಡಾ ಮಾರ್ಕೆಟಿಚೆ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾಲಾಂ. ವಿಶೇಸ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ದುಡ್ಡಾ ಸಂಸ್ಥಾಂಚೆ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲಾಂ. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೆವಾ ವಿಸ್ತಾರಿಲ್ಯಾ ಆನಿ ಹಳ್ಳೆಚ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ಯೀ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೆವಾ ಮೆಳ್ಳೆ ಬರಿಂ ಕೆಲ್ಯಾ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್, ವಿಶೇಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥಾಂಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳೆ ನಿಮ್ಮಿ ದೇಶೀಯ್ ಬ್ಯಾಂಕಾಂಚಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತಾ ವಿಶೇಸ್ ರಿಶಿನ್ ಉಣಿ ಜಾಲ್ಯಾ. 1969-ಂತ್ 14 ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕಾಂ ಆನಿ 1980-ಂತ್ 6 ಪ್ರಮುಖ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕಾಂಚೆಂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ್ ಕೆಲೆಂ. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಶೇರ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂತ್ ಜಾಯ್ತಿ ಪ್ರಗತಿ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ವಾಡಾವಳೆಚ್ಯಾ ಕಾರಣಾಂನಿ ಕೃಷಿ ಆನಿ ಘರ್ ಕೈಗಾರಿಕೊ, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಂಚಾರ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಗಜಾಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜೊಡುನ್ ಆಸಾತ್.

10. ವಿಜ್ಞಾನ್ ಆನಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಾಚಿಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ವಿಜ್ಞಾನ್ ಆನಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಾಚ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ಯೀ ಭಾರತಾನ್ ಅದ್ಭುತ್ ಪ್ರಗತಿ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾ. ಅಣು ಅವಿಷ್ಕಾರ್, ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ್ ಅವಿಷ್ಕಾರ್, ತಾಂತ್ರಿಕ್ ವಾಡಾವಳ್ ಆನಿ ಆನಿಕೆಯಿ ಸಬಾರ್ ಧಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂನಿ ಪ್ರಗತಿ ಜೊಡ್ಲ್ಯಾ. ಉಪಗ್ರಹಾಂ ಉಬೊಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಚ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ಥೊಡ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಪಯ್ಕಿ ಭಾರತ್ಯಿ ಏಕ್. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಆನಿ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಭಾರತ್ ಸಂಸಾರಾಚಾ ಗುಮಾನಾಕ್ ಪಾತ್ರ್ ಜಾಲಾಂ. ಗಣಕ್ ಯಂತ್ರಾಂಚೆಂ ಅವಿಷ್ಕಾರ್ ಆನಿ ಉತ್ಪಾದನಾಂತ್ ಜಾಯ್ತಿ ಪ್ರಗತಿ ಜೊಡ್ಲೊ ಭಾರತ್ ಹ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ಯೀ ಚಡ್ ಪ್ರಗತಿ ಜೊಡ್ಚ್ಯಾ ಕುಶಿನ್ ಚಲುನ್ ಆಸಾ.

11. ಲೋಕಾಚಿ ಜಾಗೃತಿ

ಭಾರತಾಂತ್ ಲೋಕ್ ಜಾಗೃತ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ತಾಂತುಂ ವಿಶೇಸ್ ಜಾವ್ನ್ ರಾಂದ್ಪಾ ಕುಡಾಚ್ಯಾ ಚ್ಯಾರ್ ವೊಣದಿಂ ಭಿತರ್ ಬಂಧಿತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಸ್ತ್ರೀಯೊ ಚಡ್ ಜಾಗೃತ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. ರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಂತ್ ಪಾತ್ರ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಲೋಕ್ ಘುಡೆಂ ಯೆವ್ನ್ ಆಸಾ. ಅಶೆಂ ಲೋಕಾಚಿ ಜಾಗೃತಿ ಭಾರತ್ ವಾಡೊನ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ದಾಕಯ್ತಾ.

ವಯ್ಲ್ಯಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಮ್ಜುಂಚೆಂ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಭಾರತಾಚಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತಾ ಆನಿಕೆಯಿ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಲ್ಯಾರಿ ತೆಂ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ಮಟ್ವಾಚ್ಯಾ ಸಮತೋಲನ್ ಜಾಳಾಂತ್ ಶಿರ್ಕುನ್ ಪಡುಂಕ್ ನಾ ತೆಂ ಕಳಿತ್ ಜಾತಾ. ತಾಂತುಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ಬದಲಾವಣ್ಯೊ ಭಂಡ್ವಾಳ್, ವಸ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಂಚಿ ವಾಡಾವಳ್, ಮುಳಾವ್ಯಾ ಸವ್ಲತಾಯೆಂಚೆಂ ಸಂಸ್ಥಾಪನ್, ಸಾರ್ವಜನಿಕ್ ರಂಗಾಚಿ ಪ್ರಗತಿ, ದುಡ್ಡಾಚಿ ಆನಿ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತ್ ಪರಿವರ್ತನ್ ಹ್ಯೊ ಸರ್ವ್ ಗಜಾಲಿ ಭಾರತ್ ಏಕ್ ವಾಡೊನ್

ಯೆಂವ್ಚೊ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮ್ಹಣ್ ಪಾತ್ಯೆಂವ್ಚೆ ಬರಿಂ ಕೆಲಾ. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತಾಂತ್ ಎಕಾ ರಿತಿಚೆಂ ಚಲನಾತ್ಮಕ್ ಗುಣಾಲಕ್ಷಣ್ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಹೆಂ ಭವಿಷ್ಯಾಚಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಘಟ್ ಕರ್ಚೆ ತಿಲ್ಲೆಂ ಸಕ್ತೆವಂತ್.

3. ಭಾರತಾಚೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಆಡ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ಸಂಗಿ

ಭಾರತಾಚೊ ತಲಾದಾಯ್ 1,530 ಡೊಲರಾ ಸಕಯ್ಲ್ ಆಸಾ. ಲೊಕಾಚೆ ಜೀವನ್ ಮಟ್ಚೆ ಉಣೆಂ ಆಸಾ ಮಾತ್ರ ನ್ಹಯ್ ವಿವಿಧ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂನಿ ಭಾರತ್ ಪಾಟಿಂ ಆಸಾ. ಭಾರತ್ ಪಾಟಿಂ ಆಸ್ತಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಂವ್ಚೊ ಸಂಗಿ ಜಾಣಾ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಗರ್ಜೆಚೆಂ. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಸಬಾರ್ ಸಂಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಅಡ್ಚೆ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್. ಹಿ ಕಾರಣಾಂ ಆರ್ಥಿಕ್, ಸಾಮಾಜಿಕ್, ರಾಜಕೀಯ್ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಂಗಿ ಮ್ಹಣ್ ವಿಂಗಡನ್ ಕರ್ಚೆತ್. ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ದೇಶಾಚೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಂತ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಆನಿ ಆರ್ಥಿಕೇತರ್ ಸಂಗಿ ಆಟಾಪುನ್ ಆಸ್ತಾತ್. ಹ್ಯೊ ಸಂಗಿ ಅನುಕೂಲ್ ಜಾಯ್ನಾಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಣಿ ಜಾತಾ.

ಭಾರತಾಚಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಾಟಿಂ ಉರೊಂಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಸಂಗಿ ಹಾಂಗಾಸರ್ ದಾಕಯ್ಲ್ಯಾತ್.

ಆರ್ಥಿಕ್ ಸಂಗಿ : 1. ಕೃಷಿಚೆರ್ ಮೀತ್ ಮಿರ್ವಲ್ಲೆಂ ಅವಲಂಬನ್ 2. ಆದ್ಲಾ ಕಾಳಾಚಿ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ 3. ಮೀತ್ ಮಿರ್ವಲ್ಲೊ ಜಣಾಸಂಕೊ 4. ಭಂಡ್ವಾಳಾಚೊ ಅಭಾವ್ 5. ತಾಂತ್ರಿಕತೆಚೊ ಅಭಾವ್ 6. ಸಾಹಸಿಕ್ ಉದ್ಯಮಿಂಚೊ ಅಭಾವ್ 7. ದುಡ್ವಾ ಸಂಸ್ಥಾಂಚೆ ಉಣೆಂಪಣ್ 8. ಅಸಮರ್ತ ಕಾಮೆಲಿ 9. ಸಂಪರ್ಕ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಂಚೊ ಅಭಾವ್ 10. ಸಂಪನ್ಮೂಳಾಂಚೆಂ ಅಸಮರ್ಪಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ 11. ಆದಾಯಾಂತ್ ಅಸಮಾನತಾ 12. ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್ ಆನಿ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್ 13. ಅಸಮರ್ತ ಆಡಳ್ತೆಂ

ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಗಿ : 1. ಜಾತ್ ಪದ್ಧತ್ 2. ಅವಿಭಕ್ತ್ ಕುಟುಂಬ್ 3. ಅನುವಂಶೀಯತಾ 4. ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯ್ 5. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ್ ಕಾಜಾರ್ 6. ಅನಕ್ಷರತಾ 7. ಭಯೋ ತ್ಪಾದನ್ 8. ನಿರಾಶ್ರಿತಾಂಚೊ ಸಮಸ್ಯೊ 9. ಅಧಿಕಾರಾಚಿ ಆಶಾ

ರಾಜಕೀಯ್ ಸಂಗಿ : 1. ದೀಗ್ ಕಾಳಾಚೆಂ ಪರ್ದೆಶಿ ಆಡಳ್ತೆಂ 2. ದೇಶಾಚೆಂ ವಿಭಜನ್ 3. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ್ 4. ಸ್ವಜನ್ ಪಕ್ಷಪಾತ್ 5. ರಾಜಕೀಯ್ ಸ್ಪರ್ಧ್ 6. ಸಮರ್ತ ಮುಖೆಲ್ಯಾಂಚೊ ಅಭಾವ್

ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಂಗಿ : 1. ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿ 2. ಅಂಧ್ವಪಣ್ 3. ಬೆವಿಶ್ವಾಸ್ಪಣ್ 4. ಅವೈಚಾರಿಕತಾ 5. ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತ್ 6. ಪಲಾಯನ್ ವಾದ್ 7. ಶೋಷಣ್

1. ಆರ್ಥಿಕ್ ಸಂಗಿ :

i) ಕೃಷಿಚೆರ್ ಮೀತ್ ಮಿರ್ವಲ್ಲೆಂ ಅವಲಂಬನ್ : ಭಾರತಾಂತ್ 55 % ಚ್ಯಾಂಕೀ ಚಡ್ ಕೃಷಿಕ್ ಆನಿಕ್ಯೊ ಕೃಷಿಚೆರ್ ಅವಲಂಬುನ್ ಆಸಾತ್. ಕೃಷೆಂತ್ ಗರ್ಜೆಚ್ಯಾಕೀ ಚಡ್ ಜಣ್ ವಾಂಟೆಲಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹೆಂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ್ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್ ಆನಿ ಲಿಪ್ಲಲ್ಲ್ಯಾ ಬೆಕಾರ್ಪಣಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲಾ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ದೇಶಾಂನಿ ಕೃಷಿ ವಯ್ತ್ ಅವಲಂಬನ್ 5% ಕೀ ಉಣೆಂ ಆಸಾ. ಕೃಷಿ ವಯ್ತ್ ಮಸ್ತ್ ಅವಲಂಬನ್ ಆಸ್ಚೊ ದೇಶ್ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಚೆಂ ಸಾಮಾನ್ಯ್.

ii). ಆದ್ದೂ ಕಾಳಾಚಿ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಭಾರತಾಂತ್ ಕೃಷಿಚ್ ಮುಖ್ಯ್ ಕಾಮ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತೆ ಮಸ್ತ್ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಲಾಂ. ಆದ್ದೂ ಕಾಳಾಚೊ ಕೃಷಿ ಸಾಮಾಗ್ರ್ಯೊ ಆತಾಂಯೀ ವಾಪಾರುನ್ ಆಸಾತ್. ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ್, ಆಧುನಿಕ್ ಉಪಕರಣ್ ಆನಿ ರಾಸಾಯನಿಕ್ ಸಾರೆಂ, ಈಟಾಚೊ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಅನಿಕೀ ವ್ಯಾಪಕ್ ರಿತಿನ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಭುಂಯ್ಚಿ ವಾಂಟಿ ಮಸ್ತ್ ಲ್ಹಾನ್ ಜಾವ್ನ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಸಾಗೊಳೆಕ್ ಅನುಕೂಲ್ ಕಾರಿ ನ್ಹಯ್. ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಕಾರಣಾಂನಿ ಕೃಷಿ ಆನಿಕಿಯಿ ಪಾಟಿಂ ಆಸಾ ಆನಿ ಕೃಷಿಕ್ ದುಬೈಂ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್ಲಾತ್.

iii). ಮಿತ್ ಮಿರ್ಚೆಲ್ಲೊ ಜಣಸಂಖೊ : ಭಾರತಾಂತ್ ಜಣಾಸಂಕೊ ಮೀತ್ ಮಿರ್ಚೊನ್ ವಾಡೊನ್ ಆಸಾ, ಸುಮಾರ್ 121 ಕರೋಡ್ ಜಣಾಸಂಕೊ ಆಸ್ಚೊ ಭಾರತ್ ಜಣಸಂಕ್ಯಾ ಗಾತ್ರಾಂತ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್. ದುಸ್ರೆ ಸ್ಥಾನ್ ಘೆವ್ನ್ ಆಸಾ. ವಾಡೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ಜಣಾಸಂಕೊ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಆಡ್ಕಳ್. ವೆಗಾನ್ ವಾಡೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ಜಣಾಸಂಕೊ ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್, ನಿರುದ್ಯೋಗ್, ಖಾಣಾಚ್ಯೊ ಸಮಸ್ಯೊ ಹೆ ಸರ್ವ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಬೆ ಕರ್ನ್ ಸರ್ಕಾರಾಚೊ ಚಡಿತ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಖಾಲಿ ಕರ್ತಾ.

iv). ಭಂಡ್ವಾಚೊ ಅಭಾವ್ : ಭಾರತ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಅಭಾವ್ ಪುಡ್ ಕರ್ಚೊ ದೇಶ್. ಭಾರತಾಚೊ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಆದಾಯ್ ಆನಿ ತಲಾದಾಯ್ ಮಸ್ತ್ ಉಣೆಂ ಆಸಾ. ತಾಂತುಂ ಥಾವ್ನ್ ಚಡಿತ್ ಮಾಪಾನ್ ಉರೊವ್ಚಿ ಜಾಯ್ನಾ. ಹ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಸಂಚಯನ್ ಮಸ್ತ್ ಉಣೆಂ ಜಾಲಾ. ಭಂಡ್ವಾಚೊ ಅಭಾವ್ ಭಾರತಾಚೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಆಡ್ ಆಸಾ.

v). ತಾಂತ್ರಿಕತೆಚೊ ಅಭಾವ್ : ಉತ್ತಮ್ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಚೆ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚೆಂ ಯಂತ್ರ್, ಪೂಣ್ ಭಾರತಾಂತ್ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ಜಾಣ್ವಾಯೆಚೊ ಅಭಾವ್ ಆಸಾ. ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕರಣ್ ಆಸಲ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾಂನಿ ಆಮಿ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ್ ತಂತ್ರ್ಜ್ಞಾನ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಂತ್ ಚಲ್ಲ್ಯಾಂವ್. ಆನಿಕಿಯೀ ಆದ್ದೂ ಕಾಳಾಚ್ಯಾ ಪರ್ಯಾನ್ ತಂತ್ರ್ಜ್ಞಾನಾಚ್ಯಾ ಕುಮ್ಹೆನ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಮುಖಾರ್ಸುನ್ ಆಸಾಂವ್. ದೆಕುನ್ ಭಾರತ್ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಲಾಂ.

vi). ಸಾಹಸಿ ಉದ್ಯಮಿಂಚೊ ಅಭಾವ್ : ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ದೇಶಾಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಥಂಯ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಸಮರ್ತ್ ಬುದ್ಧಂತ್ ಆನಿ ಜಯ್ತೆವಂತ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಂಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸಾ. ಪೂಣ್ ಭಾರತಾಂತ್ ತಸಲ್ಯಾ ಉದ್ಯಮಿಂಚೊ ಅಭಾವ್ ಆಸಾ. ಉತ್ಪಾದನಾಂತ್ ಯೆಂವ್ಚೆ ಕಷ್ಟ್ ಪುಡ್ ಕರ್ನ್ ಉತ್ಪಾದನ್ ಕರುಂಕ್ ಉದ್ಯಮಿ ಮುಕಾರ್ ಯೆನಾಂತ್.

vii). ದುಡ್ವಾ ಸಂಸ್ಥಾಂಚೆಂ ಉಣೆಂಪಣ್ : ಭಾರತಾಂತ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಆನಿ ದುಡ್ವಾ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಆನಿಕಿಯಿ ಬಲಿಶ್ಚ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಡೊಂಕ್ ನಾ. ಬ್ಯಾಂಕ್, ಬ್ಯಾಂಕೇತರ್ ದುಡ್ವಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಚಡಿತ್ ಮಾಪಾನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾಂತ್. ದುಡ್ವಾಚ್ಯಾ ಅಭಾವಾನಿಮ್ತಿಂ ಲೊಕಾಥಂಯ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗಾಚಿ ಸವಯ್ ವಾಡೊಂಕ್ ನಾ. ಹಳ್ಳಾಂನಿ ಭರ್ಲಲ್ಯಾ ಭಾರತಾಂತ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸವ್ಲತಾಯೊ ಸರ್ವ್ ಸುವಾತೆನಿ ಪಾವೊಂಕ್ ನಾಂತ್.

viii). ಅಸಮರ್ತ್ ಕಾಮೆಲಿ : ಭಾರತಾಂತ್ ತಾಲೆಂತ್ವಂತ್ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಂಚೊ ಅಭಾವ್ ಆಸಾ. ಬರೆಂ ಶಿಕಪ್ ಆನಿ ತರ್ಬೆತಿಚ್ಯಾ ಅಭಾವಾನಿಮ್ತಿಂ ಕಾಮೆಲಿ ಚಡ್

ಸಮರ್ತ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾಂತ್. ಉಣೆಂ ಜೀವನ್ ಮಟ್ಲ್ಯಾ ಪೌಷ್ಟಿಕ್ ಖಾಣಾಚೊ ಅಭಾವ್, ಹಿ ಸರ್ವ್ ಅಂಶಾಂ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಅಸಮರ್ತ್ಪಣಾಕ್ ಕಾರಣ್. ಅನ್ಭವಿ ಆನಿ ತಾಲೆಂತ್ವಂತ್ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಂಚೆಂ ಉಣೆಂಪಣ್ ಸೊಸ್ಪ್ಜಿ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ದೇಶಾಕ್ ವಾಡೊಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ix). ಸಂಪರ್ಕ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಂಚೊ ಅಭಾವ್ : ಉತ್ತಮ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಚಿ ವೆವಸ್ತಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಪೂಣ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಚಿ ವೆವಸ್ತಾ ಜೊಕ್ತ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ಹಾಚೆಂ ಥಾವ್ನ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂ, ವಸ್ತು, ಲೋಕಾಚೆಂ ಪಯ್ಲ್ ಸಾರ್ಕಾನ್ ಜಾಯ್ನಾ.

x). ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂಚೊ ಅಸಮರ್ಪಕ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ : ಭಾರತ್ ಪ್ರಕೃತೆಚೆಂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂ ಭರ್ಪೂರ್ ಆಸ್ಚೊ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ದೇಶ್. ಹಾಂಗಾ ವಿವಿಡ್ ಖನಿಜ್, ಲೋಹಾಂ, ನ್ಹಂಯೊ, ರಾನ್ ಆನಿ ಭುಂಯ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂ ಧಾರಾಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಮೆಳ್ತಾತ್ ಪೂಣ್ ಹ್ಯಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಚೆಂ ಭರ್ಪೂರ್ ಉಪ್ಯೋಗ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ಆತಾಂಯ್ ಭಾರತ್ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತು ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ದೇಶಾ ಥಾವ್ನ್ ಹಾಡಯ್ತಾ.

xi). ಆದಾಯಾಂತ್ ಅಸಮಾನತಾ : ಭಾರತಾಂತ್ ಸಂಪತ್ತಿ ಸಮಾನ್ ರಿತಿನ್ ವಾಂಟುಂಕ್ ನಾ. ತೆಂ ಫಕತ್ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ಯಾಚ್ ಹಾತಿಂ ಕೇಂದ್ರಿಕ್ಯತ್ ಜಾಲಾಂ. ದೆಕುನ್ ಉರೊವ್ಣಿ ಆನಿ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಫಾಲ್ಟೆಂಚ್ ಆಡ್ವಣೆಚೆಂ ಜಾಲಾ. ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಫಾಲ್ಟೆ ತಾಂಚೆ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಕರುಂಕ್ ಮುಕಾರ್ ಯೆನಾತ್.

xii). ದುಬ್ಳಿಕಾಯ್ ಆನಿ ಬೆಕಾರ್ಪಣ್ : ದುಬ್ಳಿಂ ಆನಿ ಬೆಕಾರಿ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಜಡಾಯ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಸರ್ಕಾರ್ ತಾಚ್ಯಾ ಆದಾಯಾಚೊ ಚಡ್ ವಾಂಟೊ ಹ್ಯಾ ಜಣಾಂಚ್ಯಾ ಬರೆಂಪಣಾ ಖಾತಿರ್ ಖರ್ಚತಾ. ಹಾಚೆಂ ಥಾವ್ನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಕ್ ಭಂಡ್ವಾಳಾಚೊ ಅಭಾವ್ ಜಾತಾ. ದುಬ್ಳಿಕಾಯೆನ್ ಆಸ್ಲಿ ಆನಿ ಬೆಕಾರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಂತ್ ಆಸಕ್ತೆನ್ ವಾಂಟೊ ಘೆನಾಂತ್.

xiii). ಅಸಮರ್ತ್ ಆಡಳ್ತೆಂ : ಭೃಷ್ಟಾಚಾರ್, ಲೊಂಚ್, ಸ್ವಜನ್ಪಕ್ವಪಾತ್ ಹೆ ಸಮಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚೆಂ ದುಸ್ಮಾನ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. ಖಿಂಚೆಂಯ್ ಯೋಜನ್ ಯಶಸ್ವಿ ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಸಮರ್ಥ್ ಆಡಲ್ತಾಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ. ಪೂಣ್ ಭಾರತಾಂತ್ ತಶೆಂ ನಾ. ರಾಜಕೀಯ್ ಭೃಷ್ಟಾಚಾರ್, ಅಧಿಕಾರಾಚಿ ಆಶಾ, ಅಧಿಕಾರಿಂಚೊ ನಿರುತ್ಸಾಹ್, ಅನ್ಯೆತಿಕ್ ಚಟುವಟಿಕೆನಿಮ್ತಿಂ ಭಾರತಾಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಣಿ ಜಾಲ್ಯಾ. ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗಾಂತ್ ನೈತಿಕ್ ಮೊಲಾಂ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ದೆಂವ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಯೋಜನಾಂಚೊ ದುಡು ಗಳೊನ್ ವೆತಾ.

2. ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಗಿ :

ಬರೆಂ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಪರಿಸರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಚೆಂ ಮೂಳ್ ಮಂತ್ ಆಸ್ಲೆಪರಿಂ. ಪೂಣ್ ದುರದೃಷ್ಟಾನ್ ಭಾರತಾಚೆಂ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಪರಿಸರ್ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಧೋರಣ್ ಆಸ್ಲೊ ಜಾವ್ನಾಸುನ್ ದೇಶ್ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಜ್ಯಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲಾಂ. ಬರೊ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಪರಿಸರ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾ ದೇಶಾಂಚೊ ಲೋಕ್ ಹುಮೆದಿನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ದೇಶಾಚ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಭಾರತಾಚೆಂ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಪರಿಸರ್

ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ಮಾಪಾಂತ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರೀ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ.

i). ಜಾತ್ ಪದ್ಧತ್ : ಜಾತ್ ಪದ್ಧತ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಕಾಳಾ ಥಾವ್ನ್ ವಾಡೊನ್ ಯೇವ್ನ್ ಆತಾಂಯ್ ಗುಂಡಾಯೆಥಾವ್ನ್ ರೊಂಬುನ್ ಮಸ್ತ್ ಬಲಿಶ್ಚ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಜಾತ್ ಪದ್ಧತ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆ ವಯ್ರ್ ಸಬಾರ್ ಸಮಸ್ತ್ಯಾಂಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಕಾಮಾಂವಯ್ರ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಜಾತ್ಪದ್ಧತ್ ಮ್ಹಿನತೆಕ್ ಮೋಲ್ ದೀನಾ. ಸಮಾಜೆಂತ್ ವಯ್ಲೊ ಸಕಯ್ಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಭೊಗಾಪ್ ರೊಂಬ್ಲಾಂ. ವಿವಿಧ್ ವರ್ಗಾಂ ಮದೆಂ ವೊಣದ್ ಉಭಿ ಕೆಲ್ಯಾ. ಜಾತಿಂ ಮದೆಂ, ಆನಿ ವಿವಿಧ್ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಂ ಮದೆಂ ರಾಗ್ ಆನಿ ರುಗ್ಡೆಂ, ಜಾತಿ ಖಾತಿರ್ ಗಲಾಟೊ ಉಬ್ಜುನ್ ಭಾರತಾಚೊ ಎಕ್ವಟ್ ನಾಸ್ ಕೆಲಾ. ಜಾತ್ ವೆವಸ್ತಾ ಭಾರತಾಚಿ ಸಾಂಕ್ರಮಿಕ್ ಪಿಡಾ ಜಾವ್ನ್ ಆಸುನ್ ಹಜಾರಾಂನಿ ಜಾತಿ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಭಾರತಾಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಣಿ ಜಾಲ್ಯಾ. ವಿವಿಧ್ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಂ ಮದೆಂ ಸಮಸ್ತೆ ನಿರ್ಮುಂಚಿ ಜಾತ್ ವೆವಸ್ತಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಪೂರಕ್ ನಾ. ಜಾತ್ ವೆವಸ್ತಾ ಅಂಧ್ರಪಣ್ ವಾಡೊಂವ್ಚ್ಯಾ ಸವೆಂ ದೇಶಾಂತ್ ಜಾತೀಯತೆಚೆಂ ವಿಕಾಳ್ ಭಿಂ ವೊಂಪುನ್ ಆಸಾ.

ii). ಅವಿಭಕ್ತ್ ಕುಟ್ಮಾಂ : ಎಕಾ ಪಾಕ್ಯಾ ಪಂದಾ ಸಬಾರ್ ಪಿಳ್ಗೊ ಸಾಂಗಾತಾ ಜಿಯೆಲ್ಯಾರ್ ತಾಕಾ ಅವಿಭಕ್ತ್ ಕುಟ್ಮ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಹಿ ಪದ್ಧತಿ ಕುಟ್ಮಾಚ್ಯಾ ಸಾಂದ್ಯಾಂ ಥಂಯ್ ಆಳ್ವಾಯ್ ಆನಿ ಕಾಮ್‌ಚೊರಿಕ್ ವಾಟ್ ಕರ್ನ್ ದಿತಾ. ಆನಿ ಹೆಂ ಬೆಕಾರ್ವಣ್ ಆನಿ ಲಿಪೊನ್ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಬೆಕಾರ್ವಣಾಕ್ ವಾಟ್ ಕರ್ನ್ ದಿತಾ. ಹ್ಯಾ ಪದ್ಧತಿ ಥಾವ್ನ್ ಉರೊವ್ಣಿ ಆನಿ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಸಂಚಯನ್ ನಾಸ್ ಜಾತಾ. ಉದ್ಯೋಗಿಕ್ ಚಲನಾಸಕ್ತೆಕ್ ಬಂದಡ್ ಫಾಲ್ತಾ. ಸಾಂಗಾತಾ ಜಿಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾ ಪದ್ಧತೆಂತ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ ಅಡ್ಕಳ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಕ್ಲಾ. ಪೂಣ್ ಹ್ಯಾ ಪದ್ಧತೆಂತ್ ಲಾಭಾಯಿ ಆಸಾ. ಸಾಂಗಾತಾ ರಾಂವ್ಚೆಂ ಕುಟ್ಮ ಆಸ್ತ್ ವಾಂಟೆ ಜಾಂವ್ಚೆ ಆಡಾಯ್ತಾ ಆನಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ರಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ಭದ್ರತಿ ದಿತಾ.

iii). ಅನುವಂಶಿಯತಾ ಆನಿ ವಾರೆಸ್ವಾರಾಚಿಂ ಹಕ್ಕಾಂ : ಅನುವಂಶಿಯತಾ ಆನಿ ವಾರೆಸ್ವಾರಾಚಿಂ ಹಕ್ಕಾಂ ಆನಿ ಕಾನುನಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಬಾಪಾಯ್ಚ್ಯಾ ಆಸ್ತಿಂತ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಹಕ್ಕ್ ಆಸಾ ಆನಿ ಬಾಪಾಯ್ಚಿ ಆಸ್ತ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾ ಮದೆಂ ವಾಂಟುತ್. ಅನುವಂಶಿಯತಾ ಆನಿ ವಾರೆಸ್ವಾರಾಚಿಂ ಹಕ್ಕಾಂ ದೇಶಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕತೆಕ್ ಏಕ್ ಶಿರಾಪ್. ಹ್ಯಾ ಕಾನುನಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಬಾಪಾಯ್ಚಿ ಆಸ್ತ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾ ಮದೆಂ ವಾಂಟುನ್ ಭುಂಯ್‌ಸುವಾತ್ ಲ್ಹಾನ್ ಜಾವ್ನ್ ಆರ್ಥಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಲಾಭ್ ಕರ್ಚೆಂ ಹೊಗ್ಡಾಯ್ತಾ. ಮಾತ್ ನ್ಹಯ್ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ್ ಬೇಸಾಯ್ ರೀತ್ ವಾಪರುಂಕ್ ಕಷ್ಟ್ ಜಾತಾತ್. ಭುರ್ಗ್ಯಾ ಥಂಯ್ ಸೃಜನ್‌ಶೀಲತಾ ನಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ತಿಂ ಕಷ್ಟ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಮುಖಾರ್ ಯೆನಾಂತ್. ಕುಡ್ಲೆ ಕುಡ್ಲೆ ಭುಂಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಭಂಡ್ವಾಳ್ ಸಂಚಯನ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಯ್ನಾ.

iv). ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯ್ : ಭಾರತೀಯ್ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಕಾರ್ಯಾಚರಣಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ್, ಫೆಸ್ತಾಂ ಪರ್ಬೊ, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆಚರಣಾಂ, ಕಾಜಾರ್, ದೋತ್ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಸಬಾರ್ ಸಮಸ್ತ್ಯಾಂಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲಾ. ಪಯ್ಕಾಂಚೊ ವಿಬಾಡ್, ಸಂಪನ್ಮೂಲಾಂಚೊ ವಿಬಾಡ್, ನಾಸಮಾಧಾನ್, ನಾಸೊಸ್ಥಿಕಾಯ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ವಾಯ್ಪಾಂಕ್ ವಾಟ್ ಕರ್ನ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂನಿ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ

ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸೆಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಉಣಿ ಕೆಲ್ಯಾ.

v). ತುರ್ತುಚಿಂ ಆನಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ್ ಕಾಜಾರ್ : ಭಾರತಾಂತ್ ತುರ್ತ್ ಆನಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ್ ಕಾಜಾರ್ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಯೆರ್ ಆಸಾ. ಜಲ್ಮಲ್ಲ್ಯಾ ಸಕ್ಡಾಂನಿ ಕಾಜಾರ್ ಜಾಯ್ಚಿ, ಚಲ್ಯಾಕ್ ಏಕ್ ಚಲಿ, ಚಲಿಯೆಕ್ ಏಕ್ ಚಲೊ, ಕಾಜಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಭುರ್ಗಿ ನಾತ್ಲ್ಯಾರ್ ಸುಟ್ಕಾ ನಾ ಮ್ಹಳೆ ಚಿಂತಪ್ ಗುಂಡಾಯೆ ಥಾವ್ನ್ ರೊಂಬ್ಲಾಂ. ಭುರ್ಗ್ಯಾಪಣಾರ್ ಕಾಜಾರ್ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಯೆರ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾ ಭಾರತಾಂತ್ ಲೊಕಾಚೊ ಸಂಕೊ ಮೀತ್ ಮಿರೊನ್ ವಾಡ್ಲಾ ಆಸುನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಣಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ಕಾರಣ್.

vi). ಅನಕ್ಷರತಾ ಆನಿ ಅಜ್ಞಾನ್ : ಭಾರತಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯೇವ್ನ್ ಸತ್ತರ್ ವರ್ಸಾಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಅನಕ್ಷರತಾ ಆನಿ ಅಜ್ಞಾನ್ ಆನಿಕೆಯಿ ಆಸಾತ್. 65 % ತಿತ್ಲೊ ಮಾತ್ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಜೊಡ್ಲೊ ಭಾರತ್ ಅಶಿಕ್ಲಿ ಆಸ್ಲೊ ವ್ಹಡ್ ದೇಶ್.

3. ರಾಜಕೀಯ್ ಸಂಗಿ :

ರಾಜಕೀಯಾಂತ್ ಬಲಿಷ್ಟ್ ನಾತ್ಲ್ಯಾ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ದೇಶಾಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜೊಡುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಆರ್ಥಿಕ್ ಸ್ವರೂಪ್ ನಿರ್ಧಾರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ರಾಜಕೀಯ್ ಸಂಗಿ ಮಸ್ತ್ ಗರ್ಜೆಚ್ಯೊ. ಭಾರತ್ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಂವ್ಚೊ ಪ್ರಮುಖ್ ರಾಜಕೀಯ್ ಸಂಗಿ-

1. ದೀಗ್ ಕಾಳಾಚಿಂ ಪರ್ದೆಶಿಂ ಆಡಳಿಂ 2. ದೇಶಾಚಿ ವಿಭಜನ್ 3. ರುಗ್ಡೆಂ 4. ನಿಸ್ವಾರ್ಥ್ ರಾಜಕೀಯ್ ಮುಖೆಲ್ಯಾಂಚೊ ಅಭಾವ್ 5. ನಿರಾಶ್ರಿತಾಂಚೊ ಆಪ್ 6. ಭಯೋತ್ಪಾದಕ್ ಚಟುವಟಿಕೊ 7. ರಾಜಕೀಯ್ ಸ್ವಾರ್ಥ್ 8. ಅಧಿಕಾರಾಚೆರ್ ವ್ಯಾಮೋಹ್ 9. ಕೇಂದ್ರ್ ರಾಜ್ಯ್ ಸಂಬಂಧ್ ಭಿಗ್ಡಾವ್ಣಿ 10. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಾಚೊ ದುರುಪಯೋಗ್ 11. ಯುವಸಕ್ತೆಂಚೊ ದುರುಪಯೋಗ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್.

4. ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಂಗಿ :

ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಆಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಆಸ್ಚೊ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪಾತ್ಯೆಣ್ಯೊ ಆನಿ ರಿವಾಜ್ಯೊ ಭಾರತಾಚೆ ಪ್ರಗತೆಕ್ ಅಪಾಯಾಚ್ಯೊ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಆಸ್ಲ್ಯಾ ಭಾರತಾಂತ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ದಿಸ್ಪಡ್ಲ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಂತ್ ಘಡ್ಲ್ಯಾ ಹರ್ಯೆಕಾ ಘಡಿತಾಂಕ್ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಜಲ್ಮಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕರ್ಮಾಂಚೊ ಫಳ್ ಮ್ಹಣ್ ಚಿಂತಾತ್. ಭಾರತಾಚಿ ಪರ್ಜಾ ಚಡ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಲಾಯನವಾದಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸುನ್ ತಿಂ ಚಡ್ ನಾದಿಸ್ತ್ಯಾ ಸಕ್ತೆಂತ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ದವರ್ತಾತ್. ವಿವಿಧ್ ಧರ್ಮಾಚ್ಯಾ ಆನಿ ಜಾತಿಚ್ಯಾ ಕಾರಣಾಂನಿ ಎಕ್ವಟ್ ನಾ ಜಾಲಾ. ದೇವಾಚ್ಯಾ ಆನಿ ಧರ್ಮಾಚ್ಯಾ ನಾಂವಾನ್ ಡೊಂಗಿ ಚಡ್ಲ್ಯಾತ್. ಕುರ್ಡಿ ಪಾತ್ಯೆಣಿ, ಕುರ್ಡಿ ಶೃದ್ಧಾ, ಅವೈಚಾರಿಕತಾ ದೇಶಾಚಿಂ ಮೊಲಾಧಿಕ್ ಸಂಪನ್ಮೂಳಾಂ ನಾಸ್ ಕರ್ತಾತ್. ಪ್ರಗತಿಪರ್ ಮನೊಭಾವಾಚ್ಯಾ ಉಣೆಂಪಣಾನ್ ದೇಶಾಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಣಿ ಜಾಲ್ಯಾ.

4. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸೆಚಿ ಸಂರಚನ್

ಭಾರತ್ ಏಕ್ ವಿಸ್ತಾರ್ ರಾಷ್ಟ್ರ್. ಸಂಸಾರಾಂತ್ ವಿಶೇಸ್ ಸ್ಥಾನ್ ಘೆವ್ನ್ ಆಸ್ಚೊ ಭಾರತ್ ಆಜ್ ಸರ್ವಾಂಚ್ಯಾ ಗುಮಾನಾಕ್ ಪಾತ್ರ್ ಜಾಲಾ. ಭಾರತಾಚಿ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸಾ ವ್ಹಡ್ಲಿ ಆಸ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚೆ 3 ವಿಭಾಗ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್.

1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ್ ವಿಭಾಗ್

2. ದುಸ್ಮೊ ವಿಭಾಗ್

3. ತಿಸ್ಮೊ ವಿಭಾಗ್

1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ್ ವಿಭಾಗ್ : ಕೃಷಿ, ಗೊರಾಂ ಪೊಸಾಪ್, ದುದಾಕ್ ಸಂಬಂಧಿತ್ ವೆವಾರ್ ಗಣಿ, ರಾನ್, ತೋಟ್, ಮಾಸೈ ಪಾಗಪ್, ಹಿಂ ಕಾಮಾಂ ಮಸ್ತು ಪರ್ನಿಂ ಆನಿ ಮನ್ಯಾ ಪಿಳ್ಗೆಚಿಂ ಸುರ್ವಿಲಿಂ ಕಾಮಾಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಿಂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ್ ಯಾ ಮೂಳ್ ಕಾಮಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಕಾಕ್ ಧರ್ಲ್ಯಾಂತ್. ಪ್ರಾಥಮಿಕ್ ಕಾಮಾಂತ್ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಮುಖ್ ಪಾತ್ರ್ ಘೆತಾ.

2. ದುಸ್ಮೊ ವಿಭಾಗ್ : ಹ್ಯಾ ವಿಭಾಗಾಂತ್ ಮುಖ್ಯ ಜಾವ್ನ್ ಕೈಗಾರಿಕೊ ಆನಿ ತಯಾರೆಚಿಂ ಕಾಮಾಂ ಆಸಾತ್. ಕೈಗಾರಿಕೆಂತ್ ಮುಖ್ಯ ಜಾವ್ನ್ ಲ್ಲಾನ್ ಆನಿ ಗುಡ್ಡುಲ್ ಕೈಗಾರಿಕೊ, ಮಧ್ಯಮ್ ಪ್ರಮಾಣಾಚೆ ಕೈಗಾರಿಕೊ ಆನಿ ಫ್ಹಡ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಾಚ್ಯೊ ಕೈಗಾರಿಕೊ ಆಸ್ಚಿತ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಆಸಾತ್. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ವೆವಸ್ತೆಂತ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ್, ಖಾಸ್ಗಿ ಆನಿ ಜೋಡ್ ಮುಖೆಲ್ಪಣಾರ್ ಕೈಗಾರಿಕೊ ಆಸಾತ್. ಹಾಚ್ಯಾ ಸವೆಂ ಸಹಕಾರಿ ಉದ್ಯಮಯಿ ಆಸಾ.

3. ತಿಸ್ಮೊ ವಿಭಾಗ್ : ಹಾಕಾ ಸೆವಾ ವಿಭಾಗ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಪಯ್ತಾತ್. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹ್ಯಾ ವಲಯಾಂತ್ ಮುಖ್ಯ ಜಾವ್ನ್ ಸೆವಾ ಕೈಗಾರಿಕೊ ಆಸಾತ್. ಪ್ರಮುಖ್ ಸೆವೆಚ್ಯೊ ಚಟುವಟಿಕೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವ್ಯಾಪಾರ್, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಪಯ್ಲ್ಯ್ ಆನಿ ಸಂಪರ್ಕ್, ವಿಮಾ, ದಾಸ್ತಾನ್ ಮಾಳಿಯೊ, ಪಯ್ಲೆ, ಇಂಧನ್, ತಶೆಂಚ್ ದಾಕ್ತೆರ್, ಇಂಜಿನಿಯರ್, ವಕೀಲ್, ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯಮಿ, ಸಮಾಜ್ ಸೆವಕ್, ಶಿಕ್ಷಕ್, ಶಿಕ್ಷಣ್, ತರ್ಬಿತಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆತಾಂಚ್ಯಾ ಆಂಕ್ಡ್ಯಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ್ ಉತ್ಪನ್ನಾಕ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ್ ವಿಭಾಗ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 14, ದುಸ್ಮೊ ವಿಭಾಗ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 26 ಆನಿ ತಿಸ್ಮೊ ವಿಭಾಗ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 60 ತಿತ್ಲೊ ಆಧಾರ್ ದಿತಾ. ಭಾರತಾಂತ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ್ ವಿಭಾಗ್ ಮಸ್ತ್ ಮಹತ್ವಾಚೊ ಆಸುನ್ ಪ್ರತಿಶತ್ 55 ತಿತ್ಲೊ ಲೊಕ್ ಹಾಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸಾತ್.

ಪುಸ್ತಕ ಸೂಚಿ

- * H.L. Ahuja (2006) "Modern Economics"
New Delhi - Chand Publications.
- * Jhingan M.L (2005) "Monetary Economics"
New Delhi, S.Chand &Co.
- * M.L Seth (2002) "Monetary Economics"
Lakshmi Narain Agarwal Publishers Agra
- * Vaish M.C "Money, Banking & International Trade"
Vikas Publishing House, Delhi
- * H.R. Krishnamurthy Hosabeedu (2015) "The Indian Economy"
Sapna Book House (P) Ltd, Bangalore.

ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಪರ್ಗಟ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ

1. ಕೊಂಕಣಿ ಮಹಾ ಮಾನೆಸ್ತ್ ಲೇಖನ್ ಮಾಳಾ: (18)

ಕ್ರ.ಸ. ಪುಸ್ತಕಾಚಿಂ ನಾಂವ್	ಬರೊವ್ಪಿ	ಮೋಲ್
1 ಉವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಡ್ಸ್ *	ಗ್ಲೇಡಿಸ್ ರೇಗೊ	10.00
2 ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವರಾವ್ *	ವಿಶ್ವ ಕುಂದಾಪುರ	10.00
3 ಎ.ಟಿ.ಲೋಬೊ *	ಗ್ಲೇಡಿಸ್ ರೇಗೊ	10.00
4 ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶ ರಾವ್	ಸಿದ್ದಾಪುರ ವಾಸುದೇವ ಭಟ್	10.00
5 ಉಳ್ಳಾಲ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ಮಲ್ಯ *	ಬಸ್ತಿ ವಾಮನ್ ಶೆಣೈ	10.00
6 ಅಮೈಂಬಳ್ ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಪೈ *	ಸಂಧ್ಯಾ ಶೆವಗೂರ್	10.00
7 ಚಾ. ಫ್ರಾ. ದ.ಕೋಸ್ತ *	ವಿಕ್ಟರ್ ಡಿಸಿಲ್ವಾ	10.00
8 ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ *	ನಾಗರಾಜ ಜವಳಿ	10.00
9 ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥ *	ಸಂಧ್ಯಾ ಶೆವಗೂರ್	10.00
10 ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ *	ವಾಸುದೇವ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ್	10.00
11 ಎಮ್.ಎನ್. ಕಾಮತ್ *	ಲೀಲಾ ಭಟ್	10.00
12 ಹಿರಿಯಡ್ಕ ರಾಮರಾಯ ಮಲ್ಯ *	ಇಂದಿರಾ ನಾಯಕ್	10.00
13 ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಂಧಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ನಾಯಕ್ *	ವಿಶ್ವ ಕುಂದಾಪುರ	10.00
14 ಡಾ.ಟಿ.ಎಮ್.ಎ.ಪೈ *	ಸಿದ್ದಾಪುರ ವಾಸುದೇವ ಭಟ್	10.00
15 ರಂಜಾಳ ಗೋಪಾಲ ಶೆಣೈ *	ಆನಿತಾ ಜಿ.ಶೆಣೈ	10.00
16 ಬಿಡಾರಾಂ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ *	ಶಾಂತಾರಾಮ್ ಬಾಳಿಗಾ	10.00
17 ಮೊನ್ನಿ ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಮಿನೇಜ್ *	ಲಿಯೊ ಸೋಜ್	10.00
18 ಕುಡ್ಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಶೆಣೈ *	ಜಯಶ್ರೀ ಬಾಳಿಗಾ	10.00

2. ಅಕಾಡೆಮಿ ದಶಮಾನೋತ್ಸವಾವಳಿಂ ಪರ್ಗಟ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ: (7)

ಕ್ರ.ಸ. ಪುಸ್ತಕಾಚಿಂ ನಾಂವ್	ಬರೊವ್ಪಿ	ಮೋಲ್
19 ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಾವ್ಯಾಂ *	ಹೆಚ್ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್/ ಆನಿ ಸ್ವೀವನ್ ಕ್ವಾಡ್ರೆಸ್	20.00
20 ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ಲೊ ಮಟೊಡ್ ಕಥಾ *	ಡೊಲ್ಫಿ, ಕಾಸ್ಸಿಯಾ	20.00
21 ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ ಅಣ್ಕಾರ್ ಸಾಹಿತ್ *	ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಡಿಕುನ್ಹಾ, ಕಾರ್ನಾಡ್	20.00
22 ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ ಲ್ಹಾನಾಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ *	ಪ್ರವೀಣ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್	20.00
23 ಕೊಂಕಣಿ ರಂಗಭುಂಯ್ *	ವಾಸುದೇವ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ್, ಶಿರಸಿ	20.00
24 ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಗೀತ್ ಆನಿ ತಾಂತ್ಲೆ ಪ್ರಕಾರ್	ಎಲ್ ಎನ್ ರೇಗೊ, ಬೆಂದೂರ್	20.00
25 ಕೊಂಕ್ಣಿ ನೆಮಾಳಿಂ *	ಗ್ಲೇಡಿಸ್ ರೇಗೊ	20.00

3. ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೆವ್ಜಣೆ ಖಾಲ್ ಪರ್ಗಟ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ: (12)

ಕ್ರ.ಸ. ಪುಸ್ತಕಾಚಿಂ ನಾಂವ್	ಬರೊವ್ಪಿ	ಮೋಲ್
26 ದಿನಕರಾಲಿ ಕವನಾಂ *	ಕೂಡ್ಲ ಆನಂದ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ್	50.00
27 20 ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚೆ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮ್ಹಾನ್ ಮನಿಸ್	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ	200.00
28 ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತು ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್	ಮಾ. ರಿಚಾರ್ಡ್ ರೇಗೊ	200.00
29 20 ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಾಣಿಯೊ	ವಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಡ್ರೆಸ್	200.00
30 ಸಾಶಿಲೊ ಉಗ್ಡಾಸ್ *	ವಿಕ್ಟರ್ ಡಿಸಿಲ್ವಾ	50.00

31	ತಿಚ್ಚಾ ಮೊರ್ನಾ ಉಪ್ರಾಂತ್	ಫಾ ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯ್ಕ್	50.00
32	ಮಹಾಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ *	ಸುವರ್ಣ ಗಾಡ	50.00
33	ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ *	ವಿನ್ನೆಂಟ್ ಆಳ್ವಾ	ಉಚಿತ್
34	ಸಂಸ್ಕಾರ್	ವಿನ್ನೆಂಟ್ ಆಳ್ವಾ	50.00
35	ವೆಲ್‌ಕಮ್ ಟು ಕೊಂಕಣಿ	ಸ್ವೀವನ್ ಕ್ಲಾಡ್ಸ್	250.00
36	ಶಾಳಾಂನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಏಕ್ ಜಯ್ತೆವಂತ್ ಸಾಹಸ್	ಸ್ವೀವನ್ / ವಿತೊರಿ	30.00
37	ಸುವರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೋಕ್(ವಿಸಿಡಿ) ಫಾ ರಿಚಾರ್ಡ್ ರೇಗೊ		

4. ಅಕಾಡೆಮಿ ಥಾವ್ನ್ ಪರ್ಗಟ್ಲಿಂ ಹೆರ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ: (29)

ಕ್ರ. ಸ.	ಪುಸ್ತಕಾಚಿಂ ನಾಂವ್	ಬರೊವ್ಪಿ	ಮೋಲ್
38	ಕವಿತಾಮೃತ್ *	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ್	20.00
39	ಗೊಂಯ್ ಸೊಡುನ್ ಆಯ್ಲಿ ಮಾಂಯ್ *	ಬೊಕಿಮ್ ಪಿರೇರಾ	30.00
40	ಕೊಂಕಣ್ಯಾಲಿ ಕಾವಿ ಕಲಾ *	ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್	100.00
41	ಕುಡ್ಡಾಲಿಂ ಗುಮ್ಪಾಂ ಆನ್ನಿ ತೋಣಿಯಾ ಪದಾಂ	ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ	40.00
42	ಬಾಕಿಬಾಬ ಬೊರಕಾರ್ *	ಪ್ರಕಾಶ ಥಳಿ (ಲಿಪ್ಯಾಂತ್)	60.00
43	ಫಾ ಸಿ.ಸಿ.ಎ. ಪೈ *	ವಿಲಿಯಮ್ ಮಾಡ್ಡಾ	20.00
44	ಕೊಂಕಣಿ ಕಳೊ	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ್	100.00
45	ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಂತರ ಶಬ್ದಕೋಶ್ *	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ್	500.00
46	ಅಮ್ಲೆಲೊ ಕಾರಂತು *	ಹೆಚ್. ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್	20.00
47	ಕೊಂಕ್ಣಿ ಗ್ರಂಥಾ ಸೂಚಿ	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ್	50.00
48	ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಕೊಂಕಣಿ ಶಬ್ದ ಕೋಶ್ *	ಸ್ವೀವನ್ ಕ್ಲಾಡ್ಸ್	250.00
49	ಹಾಸುನ್ ನಾಚುನ್ ಗಾವುಯಾಂ (ಸಿ.ಡಿ)	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ್	100.00
50	ಹಾಸುನ್ ನಾಚುನ್ ಗಾವುಯಾಂ (ಕೆಸೆಟ್)	ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ್	35.00
51	ಸಿದ್ದಿ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್ ಸಂಗ್ರಹ್ *	ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಹಾರ್ನೊಡಕರ್	50.00
52	ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್ ಸಂಗ್ರಹ್ *	ಸುರೇಶ್ ತಾಂಡೇಲ	50.00
53	20 ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕವಿತಾ	ಮೆಲ್ವಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್	100.00
54	ಭಾಯ್ಲಾನ್ ಆಯ್ಲೊ ವೊರ್	ಐರಿನ್ ರೆಬೆಲ್ಲೊ	30.00
55	ಕುಡ್ಡಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ	ಡಿ.ವಿ.ಪ್ರಕಾಶ್/ಎ.ವಿ ನಾವಡ	50.00
56	ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಬರೊಂವ್ಪಿ ಪ್ರಮಾಣ್ ರೀತ್	ಫಾ ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯಕ್	30.00
57	ಆರ್.ಎಸ್.ಬಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ್ *	ಪುಂಡಲೀಕ ಮರಾಠೆ	20.00
58	ಯೆಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಶಿಕುಯಾಂ	ಸ್ವೀವನ್ ಕ್ಲಾಡ್ಸ್	40.00
59	ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ	ಪ್ರೇಮ್ ಕುಮಾರ್	170.00
60	ಕೊಂಕಣಿ ಚಲನಚಿತ್ರಾಂ	ವಾಸುದೇವ ಶಾನ್‌ಭಾಗ್	250.00
61	ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಂಕಣಿಗರು	ಪ್ರೇಮಾನಂದ ಗಡಕರ	80.00
62	ಕುಡುಬಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಗಾದಿ	ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ	50.00
63	ಗುಮಟ್	ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ	100.00
64	ಬಾಲ್ಯಾ ತೂ ವಚೂನಾಕಾ	ಕೃಷ್ಣ ಭವಾನಿ ಶಂಕರ ಭಟ್ಟ	75.00
65	ನಾಂಕೂಟಾಲೆ ಲಗ್ನ ಆನ್ನಿ ಇತರ ನಾಟಕ	ಬಂಟ್ವಾಳ ಅನಂತ ನಾಯಕ್	150.00
66	ವಾರ್ಡ್‌ಗ್	ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ	200.00

5. 2014-17 ಆವ್ಡೆಂತ್ 2014-15 ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂತ್ ಪರ್ಗಟ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ: (25)

67	ಫೂಲ್ ಆನ್ನಿ ಕಾಂಟೊ (ಕವಿತಾ)	ಕೊಚ್ಚಿ ಅನಂತ್ ಭಟ್	40.00
68	ಮೇಘದೂತ (ಅನುವಾದಿತ್ ಕಾವ್ಯಂ)	ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ	30.00

69	ಅಸ್ತಮಾನ (ಕಾದಂಬರಿ)	ಕೆ. ಶಾರದಾ ಭಟ್	75.00
70	ಪುಷ್ಪಮಾಳ್ (ಬಾಳ್ ಗಿತಾಂ)	ಡಾ. ವಾರಿಜಾ ನಿಬೈಲ್	50.00
71	ಭಾಂಗ್ರಾಚಿ ಗೊದ್ದಡಿ (2 ನಾಟಕ)	ದೆ. ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ	75.00
72	ಸುಮತಿ (ಕಾಣಿಯೊ)	ಹೇಮಾಚಾರ್ಯ	75.00
73	ಸರ್ಕೇತಾಂ (ಕಾದಂಬರಿ)	ಜೊಯೆಲ್ ಪಿರೇರಾ	100.00
74	ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ (ಲಿಪ್ಯಾಂಶರಿತ್ ಮ್ಹಾ ಕಾವ್ಯಂ)	ಮಧುಕರ್ ಚಂದಾವರ್ಕರ್	125.00
75	ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಪದ (ಶಿಕೊವ್ಪಾಂಕ್ ಹಾತ್ ಪುಸ್ತಕ್)	ವೆವೆಗೈ ಶಿಕೊವ್ಪಿ	60.00
76	ಅಪಹರಣ್ (ಅನುವಾದಿತ್ ಕಾಣಿಯೊ)	ಜೆ. ವಿ. ಕಾರ್ಲೊ, ಹಾಸನ್	75.00
77	ಚಾಲ್ತಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ (ಮುಳಾವಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಮಾಹೆತ್)	ದೆ. ಜೊರ್ಜೆ ಪೀಂತ್ ಆಯೊಳ್	50.00
78	ಬಾಯ್ಲಿ ಮೆಗೆಲಿ ಕುಳಾರ್ ಗೆಲಿ (3 ನಾಟಕ)	ದೆ. ಗಣೇಶ ಶರ್ಮಾ, ಉಡುಪಿ	75.00
79	ರತ್ನಗಿರಿಚೊ ಸರ್ದಾರ್ (3 ನಾಟಕ)	ಜೊನ್ ಎಮ್. ಪೆರ್ಮನ್ನೂರ್	75.00
80	ಭಾಂಗಾರಾಚೊ ಕೀರ್ (ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ)	ಜೆ.ಎಫ್. ಅತ್ತಾವರ್	75.00
81	ಜಾದೂ ಡೋಲ್ (ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಅನುವಾದಿತ್ ಕಾಣಿಯೊ)	ಗೌರಿ ಮಲ್ಯ	75.00
82	ಉಣ್ಯಾ ಭಾವಾಡ್ತಾಚೆ (1008 ಪಾನಾಂಚಿ ಕಾದಂಬರಿ)	ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ. ಎಫ್. ಡಿಸೋಜಾ	75.00
83	ಆಯೆರಾಚೊ ಬೂಕ್ (ಕವಿತಾ)	ಆಂಡ್ರೊ ಎಲ್. ಡಿಕುನ್ಹಾ	75.00
84	ಖಾಂದಿ ಖುರಿಸ್ (ಕತಾ ಪುಂಜೊ)	ವಲ್ಲಿ ವಗ್ಗ	75.00
85	ತಸ್ವೀಂತ್ (ತಸ್ವೀರ್ ಆನಿ ಕವಿತಾ)	ವಿಲ್ಸನ್ ಕಯ್ಯಾರ್/ವಿಲ್ಸನ್ ಕಟೀಲ್	250.00
86	ರಾಮರಸಾಳೊ (ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಸಂಗ್ರಹ್)	ರಾಜೇಶ್ ಯು. ಮರಾಠಿ	50.00
87	ಗಾಬಿತ್ (ಕೊಂಕಣಿ ಫೆಲೊಶಿಫ್)	ವಿತ್ತಿ, ಬೆಂಗ್ಕುರ್	100.00
88	ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ಭಲಾಯ್ಕಿ (ಬಯೊಸೆರಾಮಿಕ್ ಉಪಚಾರ್)	ಡಾ ವಿಶೆಂತ್ ದೊಮೆಲ್	50.00
89	ವಿಂಚ್ಣಾರ್ ಸಾಂಗ್ಣೊ (ಸಾಂಗ್ಣೊ)	ವಿಲ್ಟೆಡ್ ಡಾಯಸ್	30.00
90	ರಂಗೋಲಿ (ಕೊಂಕಣಿ ಫೆಲೊಶಿಫ್)	ವಿದ್ಯಾ ನಾಯಕ್	100.00
91	ಗ್ಯಾನ್ ವಿಗ್ಯಾನ್ (ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಮಾಹೆತ್)	ಪ್ರಮೋದ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್	100.00

6. 2014-17 ಆವೆಂತ್ 2015-16 ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂತ್ ಪರ್ಗಟ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ: (25)

92	ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಕಾಜಾರಾಂ (ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಾಹೆತ್)	ಹೆರೊಲ್ಪಿಯುಸ್	75.00
93	ಲೊಸುಣ್ ಲೂಸಿ (9 ನಾಟಕ)	ಮುಂಡ್ರೆಲ್ ಸಿರಿಲ್	75.00
94	ಅಧ್ಭುತ ಲೋಕಾಂತು ಆಲಿಸ್ (ಅನುವಾದ)	ಪದ್ಮಾ ಬಾಳಿಗಾ/ವಿದ್ಯಾ ಶೆಣೈ	60.00
95	ಉತ್ರಾಂ ಆನ್ನಿ ಮೌನ (ವೈಚಾರಿಕ್ ಲೇಖನಾಂ)	ಬಿ.ಪಿ. ಶಿವಾನಂದ ರಾವ್	75.00
96	ಮೇಸ್ತ (ಕೊಂಕಣಿ ಫೆಲೊಶಿಫ್)	ರಮಾನಾಥ ಮೇಸ್ತ	100.00
97	ಸಂತಕವಿ ಕನಕದಾಸ (ಅನುವಾದ್)	ಡಾ. ಗೀತಾ ಶೆಣೈ	60.00
98	ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ (ಮ್ಹಾ ಕಾವ್ಯಂ ನಾಗರಿಂತ್)	ಮಧುಕರ್ ಚಂದಾವರ್ಕರ್	500.00
99	ಬ್ರಹ್ಮಾಲಿ ಗಾಂಟಿ (2 ನಾಟಕಾಂ)	ಕೆ. ಶಾಂತಾರಾಮ ಹೆಗಡೆ	75.00
100	ಪಯ್ಣ್ (ಮೊಟ್ಟ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ)	ಮೆಲ್ವಿನ್ ಪಿಂಟೊ, ನೀರುಡೆ	100.00
101	ಗುಲ್‌ಮೊಹರ್ (ಕವಿತಾ ದೇವನಾಗರಿಂತ್)	ಫಿಲೊಮಿನಾ ಸಾಂಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೊ	75.00
102	ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ (ವ್ಯಾಕರಣ್)	ಫಾ. ವಾಲೆರಿಯನ್ ಫೆರ್ನಾಂಡ್	100.00
103	ಅನಾಮಿಕಾ (ಮೊಟ್ಟ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ)	ಭಕ್ತಾ ಆರ್. ಕಾಇಂಗಾಡ್	50.00
104	ರಗ್ತಾಚಿ ಸಾಕ್ಸ್ (3 ಅನುವಾದಿತ್ ನಾಟಕ)	ಫಾ. ಆಲ್ವಿನ್ ಸೆರಾವೊ	100.00
105	ಗೊಂಯ್ ಸಾಂಡುನ್... (ಗುಮ್ಪಾಂ ಪದಾಂ, ದುಸ್ತೊ ಛಾಪೊ)	ಜೊಕೆಮ್ ಪಿರೇರಾ, ಇಜಯ್	50.00
106	ಕರ್ವಾಲೊ (ಅನುವಾದಿತ್ ಕಾದಂಬರಿ)	ಲಿಲ್ಲಿ ಮಿರಾಂದಾ, ಜೆಪ್ಪು	100.00
107	ವಾಸರಿಂತು ಹಾಂವ್ (ರಾಂದ್ಪಾಂ)	ಗೀತಾ ಸಿ ಕಣಿ	100.00
108	ಆಮಾಶೆಚಿ ಆದ್ಲಿ ರಾತ್ (ಮೊಟ್ಟ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ)	ರೊನ್ ಮಾಯ್ಕಲ್, ಆಂಜೆಲೊರ್	75.00
109	ಭಾಡ್ಯಾಚಿ ಬಾಯ್ಲಿ (ಪಾಂಚ್ ನಾಟಕ)	ಸಿಜೈಸ್ ತಾಕೊಡೆ	75.00

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ್ / 66

110	ಮೂಕಾ ಜಿಯೆಂವ್ಕ್ ಸೊಡಾ (ಕಾದಂಬರಿ)	ರೊನ್ ರೊಚ್ ಕಾಸ್ಸಿಯಾ	200.00
111	ವಿದೂಷಕ್ (ವಿಡಂಬನಾಂ)	ರಿಚ್ಚಿ ಜೊನ್ ಪಾಯ್ಸ್	75.00
112	ಕುಡ್ಡಾಳಿಂ ಗುಮ್ಮಾಂ ಆನಿ... (ಸುಧಾರಿತ್ ದುಸ್ತೂ ಛಾಪೊ) ಎಮ್ ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ		100.00
113	ಕೊಂಕಣಿ ಗಮಕ (ಗಮಕ ಗಿತಾಂ ಆನಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್)	ವಿಶ್ವನಾಥ ಶೇಟ್, ಹಾರ್ಸಿ ಕಟ್ಟಾ	75.00
114	ಸುಕಿದಾಡ್ (ಕಾದಂಬರಿ)	ಲ್ಯಾನ್ಸಿ ಪಿಂಟೊ, ಕುಲ್ಟೇಕರ್	100.00
115	ಚಿಂತನಾ ಝರ್ (ಲೇಖನಾಂ)	ಜಯಶ್ರೀ ಶೆಣೈ, ಬಂಟ್ವಾಳ	50.00
116	ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಫೆಸ್ತ್ (ಸಮಗ್ರ ಕಾಣಿಯೊ)	ಡೊ. ಎಡ್ಡರ್ಡ್ ನಜೆತ್	300.00

7. 2014-17 ಆವ್ಡೆಂತ್ 2016-17 ವ್ಯಾ ವರಾಂತ್ ಪರ್ಗಟ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ:

117	ನವೀ ಕನ್ನಿಕಾ (ಕವನಾಂ)	ತಾರಾನಾಥ ನಾಯಕ್, ಉಡುಪಿ	30.00
118	ಭಾಂಗಾರಾ ವಾಟ್ಲೆಂತ್ (ಕೃಷಿ ಲೇಖನಾಂ)	ಡೇವಿಡ್ ಡಿಸೋಜ, ವಾಮಂಜೂರ್	75.00
119	ಜಾಗೃತಿ ಕವನಾಂ (ಕವಿತಾ ಪುಂಜೊ)	ವಸಂತ ಬಾಂದೇಕರ, ಕಾರವಾರ್	30.00
120	ಪಾಕ್ಯೊ (ಕಾವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ್)	ಜ್ಯೂಲಿ ಫೆರ್ನಾಂಡ್	75.00
121	ಪರಿಸರಾಚ್ಯೆ ವೆಂಗೆಂತ್ (ಕಾದಂಬರಿ)	ಮನು ಬಜಾಲ್	75.00
122	ನಾಣಿಭಟ್ವಾಲೆ ಸ್ವರ್ಗಾಚೆ ಸಪನ (ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಲೆಂ ನಾಟಕ್)	ಓಂಗಣೇಶ್, ಉಪ್ಪುಂದ	30.00
123	ನಾಜೂಕಯ್ಯ ದೊರಿಯೆರಿ... (ಅನುವಾದಿತ್ ನಾಟಕ್)	ಲತಾ ಪೈ, ಬೆಂಗಳೂರ್	50.00
124	ಪಯ್ಲಾ ಪಯ್ಲೆ ಪಯಣ್ (ಪಯ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ)	ಆನಿಲ್, ಪೆರ್ನಾಲ್	200.00
125	ಎಕಾ ಶಿಕೊವ್ಪಾಚ್ಯಾ ಲಿಕ್ಲೆಂತ್ಲೆಂ (ಲೇಖನಾಂ ಪುಂಜೊ)	ಜೊರ್ಜ್ ಕ್ಯಾಸ್ತೆಲಿನೊ, ನಕ್ರೆ	75.00
126	ಕೊಂಕಣಿ ವಾಲ್ಮೀಕೀ ರಾಮಾಯಣ (ಮ್ಹಾ ಕಾವ್ಯಂ)	ನಾರಾಯಣ ಗವಳ್ಕರ್	500.00
127.	500 ಖೆಳ್ (ಶಿಬಿರ್, ಸಂಭ್ರಮಾಂನಿ ಖೆಳೊಂವ್ಚ್)	ಬ್ರ. ಫ್ಲಾವಿಯನ್ ಆನಿ ಸಾಂಗಾತಿ	100.00
128	ಪೂಲಾ ಕಳೊ (ಬಾಳ್ ಗಿತಾಂ)	ನಾಗೇಶ ಅಣ್ಣೇಕರ, ಕಾರವಾರ್	50.00
129	ಸುಟ್ಕಿರುಂಜಾಂತ್ ಸ್ತ್ರೀಯೊ (ಲೇಖನಾಂ)	ಗ್ಲಾಡಿಸ್ ಕ್ವಾಡ್ರೆಸ್ ಪೆರ್ಮೆದೆ	75.00
130	ಅವನಿ (ಕವಿತಾ)	ಗೀತಾ ಮೋಹನ ಶೇಟ್, ಭಟ್ಕಳ	75.00
131	ಆಜ್ ತಾಕಾ ಫಾಲಾಂ ತುಕಾ (ನೀಳ್ಗತಾ)	ಕ್ಯಾಥರಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಕಟ್ಟಾಡಿ	50.00
132.	ದುಡ್ಡಾ ಜಿವಿತ್ (ಆರ್ಥಿಕ್ ಲೇಖನಾಂ)	ಮಾಚ್ಚಾ, ಮಿಲಾರ್	75.00
133.	ವಿಶ್ವ್ ವಿಜ್ಞಾನ್ (ವ್ಯಜ್ಞಾನಿಕ್ ಲೇಖನಾಂ)	ದೊ. ಜೆರಿ ನಿಡ್ಲೋಡಿ	75.00
134	ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ್ (ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಹೆತ್)	ಡಾ ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂದಾ, ಕಿರೆಂ	75.00

* = ಪ್ರತಿಯೊ ಮುಗ್ಡಾಲ್ಯಾತ್

₹ 75/-

* ದೊ. ಜೊನ್ ಕ್ಲಾರೆನ್ಸ್ ಮಿರಾಂದ - ಕಿರೆಂ
ಫಿರ್ಗಜೆಂತ್ ವಸ್ತಿ ಕರುನ್ ಪೊಂಪೈ ಕೊಲೆಜಿಚೊ
ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾವುರ್ನ್ ಆಸಾ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಮೈಸೂರ್ ವಿ.ವಿ. ಥಾವ್ನ್
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ್ ಸನದ್ ಆನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ ವಿ.ವಿ.
ಥಾವ್ನ್ ದೊತೊರ್ ಸನದ್ ಜೋಡ್ನ್ ಶಿಕ್ವಾ ವೃತ್ತೆಚಿ
ಸುರ್ವಾತ್ ಕೆಲಿ.

* ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ ಸಾಂ ಲೊರೆಸ್ ಪಿಯು ಕೊಲೆಜ್
ಆನಿ ಕಿರೆಂ ಪೊಂಪೈ ಕೊಲೆಜೆಂತ್ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್
ಜಾವ್ನ್ ವಾವುರ್ಲಾ. ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಭಡ್ಡಿ
ಜೊಡ್ಡಚ್ ಪುತ್ತೂರ್, ಮಡಂತ್ಯಾರ್ ಆನಿ ಶಿರ್ವಾ
ಕೊಲೆಜೆಂನಿ ವಾವ್ರ್. ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಪೊಂಪೈ ಕೊಲೆಜ್
ಕಿರೆಂ ಹಾಂಗಾಸರ್ ವಾವುರ್ಲಾ.

* ತಾಣೆಂ ಸ್ಥಳೀಯ್, ರಾಜ್ಯ್ ಆನಿ
ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಮಟ್ಟಾರ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಚ್ಯಾ
ವಿಚಾರ್ ಸಾತ್ಯಾಂನಿ ಪ್ರಬಂಧ್ ಮಂಡನ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್,
ಲೇಖನಾಂ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್. ಯುವಕಾಂಕ್,
ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ತಶೆಂ ಶಿಕ್ವಕಾಂಕ್ ತರ್ಬೆತಿ
ಕಾರ್ಯಾಗಾರಾಂ ಚಲಯ್ಲಾಂತ್.

* ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಸಂಗೀತ್, ನಾಚ್, ಭೊಂವ್ಡಿ
(ಚಾರಣ್) ಹಾಂತುಂ ವಿಶೇಸ್ ಆಸಕ್.

* ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾವಿಶಿಂ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಮುಳಾವಿ
ಮಾಹೆತ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಹೆಂ ತಾಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಪುಸ್ತಕ್.

